

До: Министъра на околната
среда и водите
Г-н Нено Димов

Копие до:
Изпълнителна Агенция
Иновации и Мрежи на ЕС
Директор: Дирк Бекерс

ГД Околна среда на ЕК
Комисар: Кармену Вела

Министъра на регионалното
развитие и благоустройството
Николай Нанков

Директора на Басейнова
дирекция за управление на
водите в Източно беломорски
район с център Пловдив
(БДИБР)
инж.Георги Семерджиев

Директора на Национална
Служба Защита на Природата
г-н Мирослав Калугеров

ВЪЗРАЖЕНИЕ

Относно:

Доклад за Оценка на степента на въздействие на инвестиционно предложение "Проект "Яденица" увеличаване на обема на долния изравнител на ПАВЕЦ "Чаира" чрез изграждане на язовир "Яденица" и реверсивен напорен тунел за връзка с язовир "Чаира върху защитена зона BG 0001386 "Яденица".

и:

Допълнен доклад за Оценка на Въздействието върху Околната Среда /ОВОС/ за същото инвестиционно предложение.

Подател: Сдружение „Балканка“, гр. София, ул.Александър Малинов
№87

Чрез своя представител: **Димитър Йорданов Куманов**
Адрес за кореспонденция: София1408, бул.П.Тодоров, бл.№8, вх.Д, ап.87,
Тел.0887 931 241, dkoumanov@abv.bg

Уважаеми господин Димов,

Във връзка с качените на сайта на МОСВ доклади по ОВОС/ОС относно горното инвестиционно предложение, Ви информираме, че възразяваме категорично, както срещу докладите, така и срещу самото инвестиционно предложение. Намираме, че и в двата доклада са допуснати много съществени пропуски, включително тежки нарушения на законодателството, само и единствено с цел да се оправдае предстоящото унищожаване на местообитанията и видовете предмет на опазване в ЗЗ Яденица BG 0001386 или, по-точно - на това, което е останало в зоната през последните години, заради дейността на деривационен канал Яденица, собственост на НЕК ЕАД. Най-лошото е, че целият екип на МОСВ и екипът на БДИБР е информиран нееднократно от нас по отношение на тежките нарушения на законодателството, извършвани непрекъснато, нагло и безнаказано от НЕК ЕАД и не само че не се извършват никакви действия в посока да се накара нарушителят да спазва законите на страната, а вместо това му се разрешава да харчи още обществени средства, за да ликвидира напълно шансовете за възстановяване на живота в река Яденица и нейните притоци такъв, какъвто беше в недалечното минало. Защото само до преди десетина години в река Яденица лятно време течеше много повече вода, отколкото тече сега, което налага извода, че водохващанията на всички притоци по някое време са били затворени напълно или са били ремонтирани и уплътнени, и сега не изпускат капка вода, както много добре знаете. За всеки случай, за да се убедите отново, молим, да последвате следните линкове и ще видите:

<http://dams.reki.bg/0488-dam/2015-11-22>

<http://dams.reki.bg/0488-dam/2016-06-18>

<http://dams.reki.bg/0488-dam/2017-02-18>

Молим, да обърнете внимание, че по-надолу в изложението ще стане дума основно за неправилното определяне на водните количества по цялото протежение на река Яденица от новия язовир, до границата на защитената зона, вътре в защитената зона и след като реката я напусне, както и за пропуските във връзка риска от увреждане на местообитанията и видовете, предмет на опазване в защитената зона. По отношение на тези проблеми, на много места текстовете в двата документа се повтарят, затова ще ги разглеждаме успоредно.

Въведение:

Преди да изложим конкретните мотиви за възражението ни, сме длъжни да Ви уведомим, че при осъществяването на процедурите по ОВОС/ОСВ, от страна на МОСВ са допуснати съществени нарушения при процедурата и обявяването на ДОСВ за ИП, както следва:

1. На 21.04.2017г., на сайта на МОСВ е публикуван ДОСВ за ИП. След запознаване с материала, установихме, че не са качени приложенията към доклада, от които графичната част - картен материал и чертежи /ситуация, профили, разреза и пр./ ни бяха необходими, за да се запознаем детайлно с проекта, за да можем да възразим мотивирано.

2. След определено изчакване, на 02.05.2017г. се обадохме в МОСВ, за да помолим приложенията да се качат, за да можем да започнем работа. Приложенията бяха качени веднага, същия ден, без обаче да се промени датата на обявлението. Така се загубват 11 дена от 30-дневния срок, в който ние ще влезем, но загубата важи за останалите заинтересовани лица, които биха искали да възразят. **Фактът се доказва много лесно, като се провери датата на създаване на архивния файл, качен на сайта на МОСВ.**
3. След като получихме всичките материали, установихме, че към приложение № 6. са обозначени зоните, но не са приложени детайлите за облицовките на реверсивния напорен тунел, каквито трябва да има според описанието на приложенията в ДОСВ. Самите чертежи от приложението не съдържат каквито и да било пояснения, забележки и описание на условните означения, а в лявата страна на надлъжния профил дори не е описано кой хоризонтален ред какви данни съдържа, което е проява на пренебрежение към одобряващия орган, означаващ - ето ви едни хартии, които и без това няма какво да гледате...
4. Въпреки това, ние започнахме работа по ДОСВ, само за да установим, че докладът дори не е подписан от авторите и местата за подписи в списъка на авторите на ДОСВ седят празни. Установихме, че и чертежите не са подписани също така. Считаме това за недопустимо по следните причини:
 - Възложителят е внесъл в одобряващия орган неподписан доклад. Това би могло да значи, че авторите не са съгласни с документа.
 - Възможно е някой друг да е написал доклада, а само да се използват имената на авторите и техния научен авторитет, който е много известен в средите на хората, които познават други техни творби и унищожителните им ефекти върху прекалено много други реки.
 - Ако документът е изготвен от авторите, като не са го подписали, те не носят никаква отговорност в случай на неверни твърдения или заключения, от каквито е налице обилие в документа.
 - Фактът че възложителят е внесъл неподписан доклад означава и нещо много по-лошо, а именно че той е сигурен, че никой от МОСВ няма да го гледа внимателно и подробно и, дори да сложи стари вестници, документът пак ще бъде оценен положително в МОСВ. Имайки предвид безбройните пропуски, неточности, грешки и нарушения на законодателството в доклада, които излагаме по-долу, със съжаление установяваме, че възложителят е бил прав по този въпрос.
 - Още по-лошото е, че ние, като заинтересована страна, въобще не би трябвало да разглеждаме неподписан доклад, за който никой не носи отговорност. Поради краткия срок за възражения, това не можем да си го позволим.
 - **А най-лошото е, че никой изобщо не би трябвало да гледа неподписаните графични документи, защото те представляват нарушение на чл.139, ал.3 от ЗУТ.**

Все пак, като молим някой ден да се качи и детайлна информация за облицовката на тунела, както е описано в съдържанието на приложение 6. към ДОСВ, настояваме на сайта на МОСВ да се качи подписан доклад, защото много от другите заинтересовани страни може да не са го погледнали заради

описания дефект. Надяваме се, подписаните документи да не се различават от неподписаните, върху съдържанието на които се гради нашето възражение.

На последно място във въведението, обръщаме внимание, че детайлите на обшивката на тунела имат пряко отношение към сигурността на съоръжението при сеизмична ситуация. Тоест те не са маловажни дори за оценката на ДОСВ, защото при евентуална авария на тунела и особено - на стената на язовира, има риск цялата защитена зона Яденица BG 0001386 да бъде издухана в Егейско море, тоест въпросът не е маловажен дори за ДОСВ. Разбира се въпросът е много по-важен от гледна точка на рисковете за здравето, имуществото и живота на населението в поречието на река Яденица. **Тъй като в ДОВОС се откриват данни за сеизмичната осигуреност на ИП, каквито отсъстваха в ДОСВ, сега въпросът е разгледан възможно най-подробно, на базата на наличната информация.**

И така, конкретните мотиви за възражението ни спрямо ДОСВ за ИП са следните:

I. По отношение на водните количества, които се предвижда да се изпускат под язовира за оводняване на коритото на река Яденица:

Още в началото трябва да отбележим, че при разработването на настоящото възражение, направихме сравнение на данните от Предварителен доклад по ОВОС от 1995г., Окончателен доклад по ОВОС от септември 1997г. и сега разработените документи.

Общото впечатление, което се създава, е, че авторите, разработвали понастоящем частта за използването на наличните водни ресурси, не само че не са виждали самите реки в района на въздействието на живо, но и не си спомнят предишните документи от края на миналия век напълно, а само избирателно. Така например, на **стр.83** от новия ДОВОС от 2016г. се твърди, че:

В речния участък, който е обект на въздействие от проектираните съоръжения, липсват продължителни наблюдения на оттока. Оттокът на р. Яденица след вливането на р. Юндолска е наблюдаван от 1949 год. до 1962 год. (ХМС 247), след което хидрометричната станция е закрыта. Поради това нормата на оттока на р. Яденица преди вливането на р. Юндолска (р. Юндолска-устие) и на р. Яденица след вливането на р. Юндолска са определени с използване на зависимостите между основните хидрографски и хидроложки характеристики, съставени за района. Изследването е проведено от проектанта. Резултатите са представени в табл.4.2.1.1:...

В противовес на твърдението че само до 1962г има данни за оттока, в **Предварителен ДОВОС от 1995г.** са представени в табличен вид данни при естествени условия на формиране на оттока, от измерени водни количества на р.Яденица преди вливането на р.Юндолска /виж табл.3.1/ и на река Юндолска - устие /виж табл.3.2/ от цитирания Предварителен доклад по ОВОС. Измерванията са проведени в периода **1951г. - 1986г.** Те са представени по месеци, което показва, че са реално измервани през цитираните години, а не както е в новия ДОВОС - изследването да е *провеждано от проектанта*, който си ги е изсмуквал от пръстите. Вместо да се използва наличната информация, в

ДОВОС е възприет подход с река аналог - в случая с река Софандере във водосбора на Чепинска река над Велинград. Използването на река аналог от сърцето на Родопите, за да се правят изводи за река, която в голямата си част идва от Рила, намираме за неуместно. Най-важната причина за това твърдение се открива в таблица **3.2.А от ДОВОС от 1995г.** - *Ранжирани стойности и емпирични обезпечености на водните количества на река Юндолска - устие, при естествени условия на формиране на оттока*, които показват минимално средномесечно водно количество с 95% обезпеченост в Юндолска при вливането в Яденица - **28л/сек** - тоест почти нищо.

Обръщаме изключително внимание - в тук разглежданите нови доклади фактът, че водохващане №5 на Юндолска щяло да бъде закрито, се представя като уникална полза за река Яденица под бъдещия в минало време едноименен язовир, и че едва ли не положението ще се подобри след построяването на язовира. Същото по смисъл твърдение се повтаря многократно, както в ДОВОС, така и в ДОСВ.

Очевидно на авторите на ДОВОС/ДОСВ не е известно, че под водохващане №5 на самата Юндолска река, на около 100 метра под него и на два километра преди вливането ѝ в река Яденица, има още едно водохващане **№4** от канала Яденица. То се намира на десен приток на Юндолска и не изпуска капка вода в притока непосредствено преди вливането му в Юндолска. Всъщност този приток формира половината от водните количества на Юндолска много преди вливането ѝ в Яденица, защото в него има толкова вода при маловодие, колкото и в самата Юндолска. Гарантираме за това, защото познаваме всички реки в района перфектно.

На съвместна проверка, извършена на 17.05.2016г., заедно с БДИБР, те се убедиха в истинността на това твърдение и могат да го потвърдят.

Така че - приносът на Юндолската река, ако само водохващане №5 се закрие, практически не съществува при маловодие, защото тогава може да се разчита на не повече от 15л/сек - ако водохващане №4 не се закрие и на 28л/сек, ако и то се закрие.

В потвърждение на горното, цитираме със съкращения текстове от стр.27 на предварителен ДОВОС от 1995г.

- *Във всички изследвани пунктове екологичните условия на живот са благоприятни, т.е. поддържат стабилни, разнообразни и многочислени съобщества от дънни макробезгръбначни организми. **Изключение е пунктът на р.Юндолска, където водната биота количествено е значително редуцирана във връзка с намаления воден отток.***
- *Смятаме, че строежът на бъдещия яз.Яденица няма да засегне сериозно водната биота, защото притокът р.Юндолска, **въпреки малките си размери поддържа много високо таксономично разнообразие....***

-
- *б) След изграждане на яз.Яденица р.Юндолска ще осигурява видовото разнообразие на р.Яденица. **Трябва да се направи опит за завишаване на водните количества за оводняване, тъй като тези на р.Юндолска не са достатъчни...***

Цитираните два удебелени с черно текста се изключват взаимно - река Юндолска хем е с редуцирана водна биота заради намаления отток, хем поддържала високо разнообразие. После, според удебеления с червено текст,

водните количества на Юндолска не били достатъчни /което е вярно/. Но сега, в новите ДОВОС/ДОСВ се оказва, че са достатъчни според същите автори, които са забравили предишните си писания - какво изобщо правят тия хора? И какво прави МОСВ, след като чете тия документи.

Ще повторим - Юндолска няма да допринесе с нищо, дори и да се премахне и водохващане №4! Склонни сме да проявим разбиране спрямо хидротехническата мисъл у нас, по отношение на нейното разбиране, че 28 л/сек представляват река /то и 20 л/сек са представлявали река според ДОВОС от 1997г. на същите хора/, но все пак - три кофи вода в секунда при маловодие не са река за останалата, нормална част от човечеството и не могат да спасят нищо.

ВАЖНО:

Съгласно Предварителен ДОВОС от 1995г., таблица 3.2, средномногогодишното водно количество в река Юндолска при вливането ѝ в Яденица /устието/ и естествени условия на формиране на оттока е **142л/сек**. Само че водохващания №4 и №5 не са при устието, а са на около два километра по-нагоре - едното на Юндолска, другото на нейния десен приток. И двете водохващания са на реки, които са със средномногогодишно водно количество по-малко от 100л/сек към точката на всяко от тях и същите водохващания, заедно с водохващанията №1 до №3, са разположени на притоци на реката, които попадат в защитена зона по директивата за хабитати. Следователно всичките трябва не да се закрият, а да се премахнат изобщо съгласно ЗВ. Същото важи и за всички останали водохващания на деривационен канал Яденица, които са със средномногогодишно водно количество по-малко от 100л/сек към точката на всяко от тях.

Подчертаваме - водохващанията на деривационен канал Яденица трябва да се премахнат, поради нарушение на чл.118ж, ал.1, т.2 от ЗВ - независимо кой е техният собственик! Понеже знаем за теорията на НЕК ЕАД, че те не били собственик на водохващанията, а собственик била държавата, каквото и да значи това според НЕК, без да могат да обяснят на какво основание използват съоръженията, след като не са техен собственик.

Да не говорим, че авторите на ДОВОС/ДОСВ са избрали да се закрие единственото водохващане, при което реката идва от урбанизирана територия - вилната зона на Юндола и водата в нея е замърсена.

За важността на проблема с водните количества за оводняване на река Яденица, за да може да оцелява животът в нея и замърсяването на Юндолската река при водохващане №5, ще обърнем внимание и по-нататък в изложението.

На второ място отбелязваме още един значителен пропуск в новите ДОВОС/ДОСВ. Той се открива в картата на стр.85 от ДОВОС, която я има и в ДОСВ на стр.14. Тя показва частична схема на деривация Яденица. Понеже схемата е частична и в нея не са показани водохващания от №6 до №12, намираме данните в разглежданите доклади за непълни, което прави и самите доклади непълни, а изводите в тях - неверни. По отношение на споменатото по-горе водохващане №4 на десния приток на Юндолска, на картата нарочно не е показана река и то всъщност трябва да е показано непосредствено до

водохващане №5 на самата Юндолска. Очевидният стремеж е да се заблудят одобряващите органи, както и всички останали заинтересовани лица.

Обръщаме внимание и на факта, че по канал Яденица има множество дренажни водохващания на пресъхващи малки дерета, които са поне още единадесет. Тоест картата в ДОСВ е абсолютно невярна!

Проблемът е още по-очевиден, когато се разглеждат новият ПУРБ 2016-2021 на ИБР, както и Доклада по Оценка на Степента на Въздействие на същия ПУРБ. В ДОСВ на ПУРБ, на картата с хидроморфологичния натиск върху 33 Яденица, изобщо не е показано нито едно водохващане на едноименния деривационен канал, нито е разглеждан кумулативният ефект, който тези водохващания оказват върху защитената зона, заедно с другите инвестиционни намерения и новия язовир, защото нито едно от водохващанията на канала Яденица не изпуска капка вода, освен №15 напоследък - доказано от нашите посещения. Нито пък има мерки за спазване на законодателството от НЕК ЕАД, залегнали в самия ПУРБ! И всичко това стана възможно, въпреки нашите нееднократни възражения спрямо ПУРБ и ДЕО/ДОСВ на ПУРБ 2016-2021 на ИБР, и въпреки нашите нееднократни покани да заведем представители на БДИБР на място, за да хванат нарушителя НЕК ЕАД в нарушенията на закона, които извършва!

В този смисъл намираме, че самата БДИБР категорично отказваше да спазва закона и как тогава тя ще издаде разрешително за водовземане на новия язовир? И доколко ще може да се вярва на БДИБР сега, когато тя отново ще трябва да излезе със становище относно допустимостта на ИП спрямо ПУРБ 2016-2021 на ИБР, при положение че в дирекцията нямаха и най-малка представа за съществуващия хидроморфологичен натиск върху водното тяло, и дори не искаха да го установят!

Едва на 17.05.2017г., четири дена преди изтичане на крайния срок за възражения срещу ДОСВ, БДИБР най-после прие поканата и извършихме проверка заедно. И сега те могат да потвърдят всеки ред от написаните от нас. Нещо повече - за потвърждение представяме копие от констативния протокол:

http://dams.reki.bg/uploads/Docs/Files/PROTOCOL_BDIBR_YADENIZA.pdf

Надяваме се да бъде обърнато внимание на констатацията в протокола, че не е осигурена хидравличната непрекъсваемост на реката на всички водохващания, с изключение на №15! Констатацията е записана на стр.2 - седмия ред отгоре надолу. И тогава водовземане не следва да се разрешава съгласно чл.118ж от ЗВ.

Считаме за доказано, че данните в ДОВОС и ДОСВ от 2016г за язовир Яденица за наличните водохващания във водосбора на Яденица са непълни. Това води до некоректност на всички изводи, които са представени в докладите.

Ето защо заявяваме твърдо, че новопредставените ДОВОС/ДОСВ за Язовир Яденица, заедно с ПУРБ 2016-2021 на ИБР, съвместно с ДЕО и ДОСВ на същия ПУРБ, представляват преднамерен опит за заблуда на обществото, че законодателството се спазва! Няма нищо такова - законите не важат за НЕК ЕАД и това става с активното съдействие на всички структури на МОСВ, с изключение само на една от Басейновите Дирекции засега.

Кумулативните ефекти ще разгледаме в следващия раздел, а тук ще се върнем отново на водните количества в река Яденица.

На трето място отбелязваме определеното в новопредставените ДОВОС/ДОСВ минимално водно количество за изпускане под язовира.

На **стр.15** от новопредложения ДОСВ е изказано следното твърдение::
При така определените водни количества колебанията са в рамките на сега съществуващото състояние, илюстрирано с фиг. 2.2.

Почти същото е казано на **стр.87** от новопредложения ДОВОС
След изграждане на яз. "Яденица" реката се прегражда от язовирната стена и речният отток се свежда до нула. Поради това е необходимо да се предвидят специални водни количества (минимален допустим отток съгласно Закона за водите), които да се изпускат от язовира за да се поддържа реката в състояние, близко до съществуващото.

По отношение на ДОВОС тук отбелязваме, че между минималното водно количество за изпускане и минималния допустим отток трябва да се прави разлика. Минималното водно количество е това количество, което трябва да бъде изпускано в реката, за да оцелява животът, който тя поддържа, а минималният допустим отток е нормативно определената база, върху която се определя минималното водно количество за изпускане. С други думи - минималният допустим отток трябва да се определи по ЗВ, а съответстващите на него минимални водни количества трябва да се изпускат в реката. Едното е изискване, а другото е вода!

По-важното - обръщаме внимание, че съществуващото състояние на реката е абсолютно нарушение на законодателството, защото нито едно от водохващанията на река Яденица и притоците ѝ, освен №15 напоследък, не изпускат капка вода при маловодие и всичките до едно са на реки със средномногогодишен отток по-малък от 100л/сек! Както на всички притоци на Яденица в защитената зона Яденица, така и извън нея - тук става дума и за левите притоци, които попадат в ЗЗ Рила Буфер, която нарочно не се обявява и най-важната причина е точно язовир Яденица.

Нещо повече - както е доказано от нашите наблюдения, водохващанията на деривация Яденица не изпускат капка вода и при високи води - дори при пролетно снеготопене. За това твърдение можете да се убедите от следния линк за данни от наша проверка на 18.03.2017 при обилно снеготопене:

<http://dams.reki.bg/0488-dam/2017-03-18>

Това съществуващо състояние е най-бруталното нарушение на закона за водите и на изискването на ЗВ - водните количества за оводняване на коритата на реките да се осигуряват приоритетно. Най-бруталното, с което сме се сблъскали досега! И вместо да обърнат внимание на този проблем, авторите на ДОВОС/ДОСВ възхваляват факта, че новият язовир щял да осигури близко до това съществуващо състояние, което показва, че те не познават законодателството във водния сектор въобще.

Що се отнася до самото определение за минимален допустим отток от ПЗР на ЗВ, на това неуместно определение ще се върнем отново, но дори и то не се спазва!

На четвърто място отбелязваме влиянието на бъдещия в минало време язовир Яденица, заедно с други свързани с него водни и водностопански обекти, а именно - язовир Чаира и язовир Белмекен - с всичките рекички, които са унищожени заради тях. На **стр.92** от новия ДОВОС е изказано следното твърдение:

*По проекта на ИП язовир „Яденица“ при експлоатацията си се захранва с вода от повърхностните водни тела: **водно тяло р.Яденица, водно тяло язовир „Чаира“ и водно тяло язовир „Белмекен“**. Поради това при характеризирание на повърхностните тела въз основа на данните от ПУРБ на БДИБР са взети под внимание и водните тела **язовир „Чаира“ и язовир „Белмекен“**. Състоянието на тези три водни тела преди започване на изграждането на язовир „Яденица“ ще подпомогне за обективната оценка на очакваното вероятно въздействие върху повърхностните води, респективно ПВТ, в резултат на реализацията на инвестиционното предложение и необходимите мерки за предотвратяване и намаляване на отрицателните въздействия.*

И въобще не става дума откъде се захранват язовир Чаира и язовир Белмекен. И въобще не става дума, че в язовир Белмекен понастоящем преобладаващият вид риба е **костур**, който е нехарактерен вид за района и надморската височина, но за сметка на това е изключително инвазивен. И щом го има в Белмекен, неизбежно ще се появи и в яз.Яденица, но на този проблем ще разгледаме по-късно.

Тук се връщаме на водните количества и уведомяваме всички замесени лица и съучастници, че някой ден законодателството по отношение на опазването на реките, речните и крайречни екосистеми у нас ще се спазва - обещаваме им това! И тогава всички рекички в Рила, които понастоящем са унищожени за да се пълни язовир Белмекен, ще бъдат пуснати на свобода! Обективна оценка - друг път! Поне 90% от реките и деретата, които пълнят язовир Белмекен, са със средно многогодишно водно количество под 100л/сек, а 100 % от тях не пускат капка вода при маловодие и нито едно няма рибен проход. На Ражавица даже има две водохващания на сто метра едно от друго, та едното ако изтърве някоя капка вода, другото да я хване. И цялата планина е напълно обезводнена под кота 2000-1900 метра! И всичко това - на територията на НП Рила. Някой от всички Вас да е чувал, че трябва да се постигне добро състояние на ПВТ най-късно до 2027г? Или ще изтриете реките от картите и ще оставите само язовир Белмекен, за да докажете, че той е в добро състояние? Ние няма да позволим това!

Особен интерес в новия ДОВОС предизвиква разделът на **стр.232** от ДОВОС:

Прилагане на математически модел за съхранение на биологичната пълноценност на речната екосистема за определяне на минимално допустимия отток след язовирната стена „Яденица“ с отчитане наличието на ЗЗ BG 0001386 „Яденица“ и с оглед добро екологично състояние на ПВТ р.Яденица BG3MA900R200. Сравнение с резултатите от 1997/98 г. (Окончателен доклад за ОВОС)

На **стр.232** от ДОВОС - 2016г. са цитирани резултатите от Окончателен ДОВОС от 1997г., които, на стр.17 от втория, определят минимално водно количество под язовира:

20л/сек - за месеците от юли до февруари

40л/сек - за месеците от март до април

200л/сек - за месеците май и юни - в няколко дни е добавено само в новия ДОВОС???

Представените по-долу цитати от **стр.233** от ДОВОС - 2016г. са пример как се извършват всички видове оценки на въздействието у нас и предизвиква възхищение сред незапознатите. Ето част от тях:

Цитат №1

Въз основа на резултатите от двете разработки е заложено законовото изискване минимално допустимия отток в реките след водопреградни съоръжения да отговаря на $Q_{ек(min)} = 10\%Q_0$ и $Q_{ек(min)} \geq Q_{95\%}$.

Същото твърдение го има и в ДОСВ на стр.14 и то не е вярно, защото към определението за минимален допустим отток неслучайно са пропуснати думите - **към точката на всяко съоръжение за регулиране на оттока или за водовземане.**

Ето със съкращения текстовете от ЗВ, които имат отношение по въпроса:

Чл. 117. (1) За опазването на водните екосистеми и влажните зони се определя минимално допустим отток в реките.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 61 от 2010 г.) **Оттокът по ал. 1 се определя в плановите за управление на речните басейни** в съответствие с методиката по чл. 135, ал. 1, т. 1.

Чл. 135. (1) (Предишен текст на чл. 135, доп. - ДВ, бр. 61 от 2010 г.) За поддържане на количеството и необходимото качество на водите:

1. министърът на околната среда и водите утвърждава методика за определяне на минимално допустим отток в реките;

Чл. 156е. (Нов - ДВ, бр. 65 от 2006 г., в сила от 11.08.2006 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 58 от 2015 г.) Не е налице нарушение на този закон в случаите, когато:

1. **не е постигнато добро екологично състояние** на повърхностните води **или добър екологичен потенциал на силно модифицираните водни тела или не е предотвратено влошаване на състоянието им** в резултат на ново изменение на физичните характеристики на повърхностното водно тяло;

2. **не е постигнато предпазване от влошаване на състоянието на повърхностно водно тяло - от отлично до добро**, в резултат от нови дейности за устойчиво човешко развитие със социално-икономически ефект;

.....

(2) В случаите по ал. 1 се изисква:

1. да са предприети всички практически мерки за намаляване на неблагоприятното въздействие върху състоянието на водното тяло;

(3) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2015 г.) **В програмите от мерки** по чл. 156н, ал. 2, т. 1, буква "а" **се планират мерки**, свързани с оценка на въздействието върху околната среда, за дейности, които могат да доведат до непостигане на добро състояние или потенциал на съответно водно тяло или до влошаване на състоянието му, **свързани със:**

1. ново изменение на физичните характеристики на повърхностни водни тела;

2. черпене на повърхностни води, когато:

а) сумата от проектното водно количество и вече разрешените за черпене водни количества надвишават 60 на сто от постоянните ресурси на прясна вода, при 95-процентна обезпеченост за басейна на съответната река;

б) при черпенето на проектното водно количество и разрешените вече други черпения има опасност да не се гарантира минимално допустимият отток в реката в периода на маловодие на реката;

.....
(6) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2015 г.) Оценката на кумулативното въздействие на всички вече разрешени дейности в границите на водното тяло се отчита в случаите по ал. 3 и 4 - за всяко инвестиционно предложение.

(7) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2015 г.) За всяко инвестиционно предложение, попадащо в обхвата на ал. 3 и 4, се включва оценка за изпълнението на изискванията по ал. 2, включително за всяко алтернативно решение, като се:

1. разглеждат предложените мерки за намаляване на неблагоприятното въздействие върху състоянието на водното тяло и други, свързани с него компоненти на околната среда;

2. оценява ползата за обществото или за човешкото здраве и безопасност, или за устойчивото развитие и се сравняват с ползите за околната среда и за обществото от постигането на добро състояние на водите;

.....
(10) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2015 г.) Оценките по ал. 6 - 8 се включват в планове за управление на речните басейни като обосновка на приложените изключения по ал. 1.

ПЗР на ЗВ от 01.07.2006г

§ 125. До издаването на методиката по чл. 135, т. 1 минимално допустимият отток в реките се определя на 10 на сто от средномногогодишното водно количество, но не по-малко от минималното средномесечно водно количество с обезпеченост 95 на сто към точката на всяко съоръжение за регулиране на оттока или за водовземане.

Следователно от гореизложеното:

- Първото изискване е, да има методика за определяне на минимално допустимия отток, а такава няма седем години, тоест компетентният орган сам нарушава закона.
- Второто изискване е този минимален отток да се определя в ПУРБ, съобразно несъществуващата методика. По тази причина такъв отток не е определен в ПУРБ, което е друго нарушение на закона.
- Третото изискване е определението, колкото и да е невярно, да важи за всяко съоръжение, тоест - за всички съоръжения по реката и притоците ѝ, по цялото ѝ протежение в нейния водосбор.
- Най-важното - чл.156е, ал.3, т.2, буква б) изисква, когато има множество водохващания, да се следи в цялата река да не се допусне нарушение на минимално допустимия отток, в нито една точка от нея. С други думи - за цялата река, заедно с всичките ѝ притоци, се гарантира минималният отток - под всяко водовземно съоръжение, и в реката като цяло! И ако има опасност да не се гарантира това - се взимат мерки опасността да не се превърне в действителност, дори и в случай на обосновани изключения за непостигане целите на водното тяло по същия този чл.156е от ЗВ.
- Минималните водни количества в реката се осигуряват приоритетно и съгласно чл.117, ал.4 на ЗВ, за която не се допускат никакви изключения. И директорът на БДИБР не може да издава разрешителни за водовземане/ползване на повърхностен воден обект, които нарушават това изискване.

Специално допустимостта на ИП спрямо ПУРБ на ИБР във връзка с чл.156е от ЗВ ще разгледаме най-подробно в следващия раздел.

За да се върнем на водните количества в реката, при цялото ни уважение към цитираните в ДОВОС автори на определението за минимално допустим отток - **Зарбова К. и кол.**, както е прието от МОСВ и е залегнало в ЗВ, твърдим уверено, че определението е безкрайно безотговорно.

Причините са много, ето само някои от тях:

- **Това определение обрича реката на вечно маловодие, дори ако се отчете $Q_{95\%}$ при естествен режим на формиране на оттока!** Същото се твърди и от авторите на много места в новия ДОСВ от 2016г. А в периоди на маловодие рибите не са активни въобще. По тази причина дори ЗРА забранява риболова при маловодие! Но по останалите естествени реки маловодието е често явление, обаче не е постоянно - само затова рибите могат да оцеляват, защото после идва нормална вода. **Постоянното целогодишно маловодие обрича живота в реката на унищожение.**
- Това определение въобще не прави разлика дали водовземането е за руслов ВЕЦ или за деривационен, или е за други нужди, а разликата е огромна.
- **Това определение въобще не отчита** речната типология, хидроморфологичните условия, надморската височина на участъците, температурата на водата, химичния ѝ състав, сезоните на годината, видовото разнообразие на флора и фауна, размножителните периоди на различните хидробионти, ефектите от глобалното затопляне, целите за предоставяне на екосистемни услуги и много други неща. **Престъпление е определението да продължава да се прилага!**
- **Като цяло съвременните разбирания за минимален допустим отток дискутират не постоянно водно количество за единица време, което да се изпуска в реката постоянно и непроменящо се през годината, а допустим - остатъчен /Residual/, а не екологичен, режим на оттока през сезона, месеца, а даже и денонощието в някои случаи,** свързан с характеристиките, изброени по-горе. Така че, ако някаква компютърна програма е определила постоянно и завинаги водно количество, по-малко от описаното в сегашния ни закон, тази програма е овехтяла безвъзвратно, не става за нищо и подлежи на изхвърляне в коша, защото определението в закона е още по-остаряло! Някои държави в света, които използваха в миналото нашите 10%, *но не повече от...*, сега вече използват 20-25% и мъките им продължават, но те поне не се заблуждават, че животът в реката и край нея оцелява пълноценно при такива малки водни количества, за разлика от нашите научни среди!
- Допълнителен проблем за отчитане в конкретния случай е - какво се случва, ако под дадено водохващане водите в реката потъват частично, както често се случва у нас? Например - в карстови райони? Или в райони с напукани скали и с тектонски явления и разломи - какъвто е случаят? Отговорът е прост - от водохващането се изпускат минималните водни количества и когато стигнат до мястото, където те потъват, по-надолу в реката не тече нищо! У нас има множество такива случаи - например с реките Нишава, Височка /Сребърна/, Светля, Пребойница и пр. Обръщаме внимание на този проблем, защото по-надолу в изложението са представени именно доказателства, че водите на река Яденица потъват.

- В конкретния случай - правено ли е цялостно проучване на оттока по протежението на р.Яденица, за да се установи дали реката няма да пресъхне в някой участък? Проучване е направено само до мястото под вливането на Юндолска и то е невярно. Проучване на оттока по-надолу по реката не е правено и това е още един пропуск в ДОВОС/ДОСВ. Такова изискване е наложено от цитирания чл.156е на ЗВ, защото опасността да не се гарантира минималният отток в реката по нейното протежение под вливането на Юндолска е доказана безусловно от нас и от БДИБР - за нея ще стане дума в частта за кумулативните ефекти.
- Какво се случва зимно време с реката? Съгласно следващия цитат №2 от ДОВОС - критерият е оцеляването на зообентосната ценоза. Обаче освен тая ценоза, в реката има и риби - те са един от Биологичните Елементи за Качество /БЕК/ за оценка на състоянието на водните тела! И ако водата през зимата стане прекалено малко в замръзналата река - рибите загиват или оцеляват само в най-дълбоките вировете! Колкото са по-големи рибите, толкова по-лесно загиват! А периодът на размножителната миграция на балканската пъстърва, на узряването на хайвера и на развитието на личинките съвпада точно с месеците с най-малко вода в тази конкретна река. И реката точно в този период замръзва над Черния вир почти по цялото си протежение с всичките си притоци, до изворите.
- Обръщаме внимание, че определението за минимален допустим отток е залегнало в *“Национална стратегия за използване на водните ресурси и опазване на водите (1995 г. УАСГ – приета от МОСВ)*, която е почти толкова остаряла, колкото са и данните за хидрологичния режим на реките, представени в ДОВОС от 1995г. И колкото цитираната стратегия е приложима понастоящем, тогава и остарелите, но подробни данни за хидрологичния режим са също толкова приложими.
- **Какви биха били ефектите върху зообентосната ценоза и речната биота при отчитане на глобалното затопляне и вечното маловодие?** И от тази гледна точка определението за минимален допустим отток е безкрайно остаряло, но ще се върнем на този въпрос по-нататък в изложението.

Забележка:

За повече подробности относно типологията на реките, авторите на доклада и одобряващия орган могат да добият представа от разделите *Типология на повърхностните води, категория река*, от ПУРБ на която и да е БД.

Цитат №2 - стр.15 от ДОСВ и стр.233 от ДОВОС:

Използва се критерият на Фишер и изменението на общата численост за оценка на значимостта на изменение на зообентосната ценоза при различни режими на оводняване [Захариева В.]. Разработена е компютърна програма, с чиято помощ са извършени изчисленията.

Тук се обръща допълнително внимание, че е разработена страховита компютърна програма, на която вероятно авторите и МОСВ вярват, а всички останали трябва да се изпълват с респект. Изглежда че самите изчисления са доста сложни, с доста сложен математически апарат, обаче животът в реките не подлежи на програмиране и математически модели, независимо кой как си въобразява да оправдае поредното престъпление. Напомняме, че в Предварителен ДОВОС от 1995г., на стр.28 от него, пак с математически модели и с програма ZOO, екип със същия ръководител е успял да докаже

20л/сек "екологичен" отток през лятното и есенно маловодие. Всъщност излиза, че е много добре язовирът да се реализира сега. В противен случай същите "експерти" щяха да са оставили пак научно определен с математически модели и програмни продукти отток от 20 л/сек. Е, сега те са доказали четири пъти по-голям отток и, ако им дадем още двацетина години - може да научат още нещо, само че тогава язовирът вече ще е построен и връщане няма да има! Всъщност - щеше да е построен, но ние ще го спрем сега, именно за да дадем възможност на авторите на ДОВОС да понатрупат още малко опит през следващите доста повече от двацет години.

На стр.235 от ДОВОС - 2016г. със съкращения е казано следното:

.....За р.Яденица минималното средномесечно водно количество с обезпеченост 95% е 0,080 м³/с ненарушен отток до въвеждане в експлоатация на канал "Яденица" (на фиг.5.2.1.3 е дадена крива на обезпеченост за месец септември, който е най-маловодният), което е по-голямо от минимално допустимия отток, определен чрез моделиране.....

..... Приема се минимално допустимият отток, който се изпуска от яз."Яденица", да е в размер на 0,080 м³/с.

Ако чрез моделирането е определен по-малък допустим отток от установения от закона, който доказахме като беззотговорен и остарял - нещо са им тежко сбъркани моделите на авторите. И защо изобщо ни занимават с тия модели, след като те дават по-малки резултати от изискуемите от закона?

Изводът, че месец септември е най-маловоден, формално е верен, но буди недоумение, защото, според данните от Предварителен ДОВОС от 1995г. - месеците от август до декември са с почти еднакви стойности на минималното средномесечно водно количество и с разлики спрямо септември до 15л/сек, тоест една-две кофи вода! С други думи - маловодие се очаква не само през септември, както се внушава от ДОВОС. От август включително, до декември включително, ситуацията си е една и съща - точно през размножителния период на пъстървите! И това е при естествен режим на оттока, а не както е в момента - и през лятото от средата на юни реката едва да църцори.

Отново се връщаме на проблема с останалите водохващания. В река Яденица ще тече минимално водно количество 80л/сек, определено от авторите на ДОВОС към створа на стената на язовира. Какво остава надолу по течението при маловодие? От Юндолска ще идват само около 15л/сек /понеже водохващане №4 не се предвижда да се премахне/ и всички останали водохващания на притоците на Яденица ще продължават да не изпускат капка вода? Това обрича реката завинаги, включително в участъка, който преминава през 33 Яденица. За каква защитена зона изобщо говорите?

Тук се налага да Ви припомним и други автори, чиито становища са изложени в **раздел 12 Екологична оценка и Оценка на съвместимост на ПУРБ 2010-2015 на ИБР** както следва:

На стр.10

Язовири – Язовирите в зависимост от местоположението им и големината им в повечето случаи представляват **драстична негативна промяна** в хидрологичния режим на реките, като заливат част от поречието им или отнемат водни количества от конкретни водни тела и са причина за допълнително маловодие на др. Това води до пряка загуба на площ,

фрагментация и силен кумулативен ефект за речните и крайречни местообитания и за местообитанията на водните животни.

На стр.21

изграждането на ВЕЦ от всякакъв тип (руслов и деривационен), при който се отнема повече от 20 до 30% водни количества **влият изключително негативно върху защитените зони и не трябва да бъдат допускани там.**

И ето какво е казано в СТАНОВИЩЕ ПО ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА № 5 - 2/2009 г., с което е съгласуван ПУРБ 2010-2015 на ИБР от министъра на ОСВ:
С разрешителните за водоползване за ВЕЦ да се разрешава усвояване на не повече от 30% от средногодишния отток.

Цитираните ЕО и ДОСВ на ПУРБ 2010-2015, заедно с него, са приети с решение на Министерски съвет, тоест са верни.

Наистина, в новите ДЕО и ДОСВ на ПУРБ 2016-2021 на всички БД вече подобни изисквания няма и то не е случайно. Единствено за НП Централен Балкан има друга мярка в ПУРБ 2016-2021 на ИБР:

Определяне на минимално допустим отток след водовземания от реки на територията на НП "Централен балкан" не по малък от 30% от определеното за съоръжението средногодишното водно количество

... и причината за това изключение е една единствена - в НП Централен Балкан няма водохващания на НЕК!

От всичко гореописано, всеки нормален човек, който се запознае с всички цитирани тук документи, включително с новите ДОВОС/ДОСВ на бъдещия в минало време язовир Яденица, остава с впечатлението, че прехвалените научни среди го въртят и усукват, с математически модели или без, с програми - една от друга по-сложни, само за да докажат това, за което им се плаща. А структурите на МОСВ уверено гълтат ли гълтат измамите.

Нещо повече - очевиден факт е, че не само разглежданите тук ДОВОС/ДОСВ, но и стратегическите планове, носещи гордо името ПУРБ и екологичните оценки към тях, са съобразени не с целите за опазване на водите и водните екосистеми, а с интересите на най-големия нарушител по реките у нас - НЕК ЕАД. И даже някои приложения в някои раздели са написани директно от самия нарушител.

Дано да Ви е чиста съвестта. Простият факт, че някой е доказал по някое време - само две кофи вода в секунда под язовира, е показателен! И същият сега ни доказва само осем кофи вода! А река Яденица беше една от най-прекрасните реки на България!

Тук ще цитираме още едни автори, които казват следното за реката през 80-те години на миналия век:

Река Яденица е богата на балканска пъстърва /Ч.Ангелов, К.Арсов, Д.Димитров, Д.Николов - издателство Петър Берон, 1983г/

И само до преди десетина години в реката лятно време течеше много повече вода и наистина беше богата на балканска пъстърва. Явно тогава НЕК ЕАД е хлопнал кепенците на всички водохващания, защото сега лятно време не тече почти нищо и риби почти не останаха.

И понеже на сто места в ДОВОС и ДОСВ се повтаря като мантра, че Юндолска, след премахване само на водохващане №5, щяла да спаси положението, въпреки че кумулативните ефекти ще разгледаме подробно в следващ раздел, тук ще цитираме директно част от раздела кумулативни въздействия на стр.62 от новия ДОСВ, където се описва бъдещия хидрологичен режим:

Кумулативен ефект

Съгласно наличните данни, описани в т.2, на р.Яденица с разрешение за водовземане и ползване на воден обект е една МВЕЦ, която е извън зоната, и с ползване на воден обект е корекция на р.Яденица. Основният кумулативен ефект е свързан с промяна в режима на оттока при експлоатацията на яз.„Яденица“.

Съгласно предложения размер на минимално допустимия отток в реката (екологично водно количество $Q_{ек}$) след яз.„Яденица“ (Допълнен ДОВОС) е възприето $Q_{ек}(min) = 0,080 \text{ м}^3/\text{сек}$, което отговаря на $Q_{95\%}$ на естествения отток на р.Яденица преди влизане в експлоатация на канал „Яденица“ (след 1960 г.). В момента $Q_{ек} = 0,040 \text{ м}^3/\text{сек}$. С ликвидиране на вхв.№ 5 от канал „Яденица“ на р.Юндолска средно многогодишният отток е $Q_0 = 0,225^{+0,235} \text{ м}^3/\text{сек}$ спрямо $Q_0 = 0,259 \text{ м}^3/\text{сек}$ в момента (под 10% редуциран). Под влияние на естествения режим на оттока на р.Юндолска се запазва вътрешногодишното разпределение на оттока. Налице е елемент на ренатурализация в периода на маловодие и запазване на размера на оттока в останалата част на годината спрямо сегашното състояние. Река Юндолска е резервоар, който компенсира неблагоприятното въздействие от яз.„Яденица“ върху макрозообентосната фауна.

Удебеленият текст е пълен с абсурди.

Първо - за кое в момента $Q_{ек} = 0,040 \text{ м}^3/\text{сек}$ става дума? **Нали беше 80л/сек?** Откъде изобщо се взеха тия 40 л/сек? Екологичният отток в момента се определя еднозначно по ЗВ, а и от доста години - определен е още с една заповед на министър Долорес Арсенова от 2003г., много преди определението да залегне в ЗВ. Ако авторите на ДОВОС твърдят, че в момента в реката протичат само 40л/сек - те потвърждават, че законът е нарушен и трябва нарушителят да се санкционира веднага, защото има официално доказателство за нарушението! **Молим БДИБР да има предвид описаното и да вземе незабавни мерки - имат доказателство за нарушение на НЕК ЕАД черно на бяло, предоставено от собствените експерти на компанията!**

Второ - ако $Q_{ек}$ е 80л/сек под язовира, както стана дума - съгласно данните от таблица 3.2 на Предварителен ДОВОС от 1995г. - Q_0 при естествен отток на река Юндолска при устието е **143 л/сек**. От тях трябва да вземем само половината, защото водохващане №4 не се закрива, и това означава отток в река Яденица при нарушен режим **$Q_0 = 0.080 + 0.143 \times 0.5 = 0,152 \text{ м}^3/\text{сек}$** под вливането на Юндолска. Откъде изпаднаха ония по-горе **259л/сек** - дано някой в МОСВ да разбере. При това - не повече от въпросните 152 л/сек ще се осигуряват поне десет километра надолу под вливането на Юндолска - чак до вливането на Пандово дере, защото до тази река притоците на Яденица са напълно пресушени при маловодие и притокът на повърхностни води е съвсем

малък и се изпарява. Най-лошото е, че водохващанията не изпускат капка вода в притоците и при пълноводие - за истинността на това твърдение можете отново да се убедите от следния линк за посещение при обилно пролетно снеготопене:

<http://dams.reki.bg/0488-dam/2017-03-18>

Още по-интересно става, като споменем, че на **стр.15** от ДОСВ и на **стр. 235** от ДОВОС е определено, че **Qo** за *р.Яденица към створа на стената е 440 л/сек.*

И какво сега правят тия експерти? Според тях, към створа на стената **Qo = 0,440 м3/сек**, а след вливането на Юндолска **Qo = 0,259 м3/сек**??? Къде изчезнаха 0.181м3/сек и къде отиде чутовният принос на Юндолска? И как експертите на ДУВ към МОСВ и на БДИБР не забелязват такива откровени противоречия? И както се установи в предходния абзац, въпросните 0,259 м3/сек, ако са определени при нарушен режим на оттока в река Яденица под вливането на Юндолска, са неверни.

Ще повторим отново - ликвидирането на водохващане №5 на Юндолска не означава, че тя се възстановява в естественото си състояние, защото водохващане №4 ще продължава да отнема цялата вода от нейния десен приток, който се влива в непосредствена близост до водохващане №5. Твърдението на авторите на ДОВОС/ДОСВ невярно и е направено с цел - заблуда на одобряващия орган, който с готовност изпада в такива заблуди, понеже не си познава реките. Алтернативното обяснение е, че и авторите на ДОВОС/ДОСВ въобще не са посетили река Юндолска, а са си въобразявали желаното за действително.

А най-интересното е, че самият орган, който ще издаде разрешителното за водовземане - БДИБР, упорито отказваше поканите ни да бъде заведен на място, за да види на живо всички водохващания на канала Яденица и престъпленията на НЕК. Изглежда много им се е искало да не научат истината, за да бъдат по-лесно излъгани и за всичко останало. Чак на 17.05.2017г. те приеха поканата за съвместна проверка, когато беше прекалено късно, защото те вече бяха включили язовира като изключение в ПУРБ и бяха изписали един куп съгласувателни становища. Единствената полза от проверката е, че сега БДИБР може да потвърди всеки ред от написаните от нас.

На следващо място ще споделим с експертите и с екипа на МОСВ, че така нареченият от авторите "екологичен" отток - **Qek** /E-flow/ е морално остаряло понятие, както споменахме бегло и по-горе. Просто защото истинският екологичен отток реално съвпада с оттока, който се формира от естествените условия и който е дарил реката с живота, който я населява. Тоест този отток е осигурен от природата. Когато отнемаш от него, вече се говори за остатъчен отток /Residual flow/, поради което предлагаме на експертите да използват обозначението **Qres/min/**, за минимално допустим отток, ако някой някога им възложи отново ДОВОС или ДОСВ след настоящия им резил!

Предвид факта, че за злощастния язовир се очаква и външно финансиране, настояваме и екипът на МОСВ да изисква това обозначение за други бъдещи ИП, за да не се излагаме пред чужденците, както ще се наложи да се изложим сега, ако бъдем принудени да уведомим европейските

финансови институции и дирекция Околна среда на ЕС за нарушенията при одобряването на ИП язовир Яденица.

На следващо място ще обърнем внимание на още един много важен факт. На **стр.82** от новия ДОВОС, е казано, че:

*Издадено е Разрешително за водовземане № 429/20.02.1996 г. за производство на електроенергия от НЕК ЕАД. Разрешителното е за ползване от р.Яденица на допълнително **до 6,1 млн т3** вода средномногогодишно посредством изграждане на язовир "Яденица". Разрешителното е издадено от Национален съвет по водите към Министерски съвет със срок на действие 01.04.2016 г.*

Напомняме че на **стр.235** от ДОВОС е определено, че *Q₀* за р.Яденица към створа на стената е **440 л/сек**

Ако допуснем, че Националният Съвет по Водите към МС, издал старото разрешително за водовземане № 429/20.02.1996 г., е бил съставен от компетентни хора, и те правилно са определили разрешено годишно водно количество за ползване **до 6,1 млн т3**, на авторите на ДОВОС не им излиза сметката, че през цялото време ще трябва да се изпускат само **80л/сек**. Защото тогава, при отнети средногодишно $440 - 80 = 360\text{л/сек}$ - водното количество, което ще бъде прехвърляно към ПАВЕЦ Чаира, става **11.14 млн т3, тоест почти два пъти повече от разрешеното!**

Очевидно е тогава, че извън периодите на маловодието, през които ще се изпускат само 80л/сек, през останалото време трябва да се изпуска много повече вода! А не да се изпускат само 80л/сек целогодишно, както е определено в ДОВОС.

По повод данните от ДОВОС, че е определено **до 6,1 млн т3 вода средномногогодишно**, информираме експертите, че това просто не може да бъде вярно. Максималното водно количество за отнемане се определя на годишна база, тоест - **годишно /или годишен лимит/**, иначе кой ще е жив да го проверява? Това е причината във всички разрешителни за водовземане/ползване да се определя годишен лимит - да питат БДИБР, ако не вярват!

Забележка

Обръщаме внимание на цитирания текст от **стр.82** на ДОВОС, потвърждаващ, че няма действащо разрешително за водовземане, защото част от твърденията по-долу се базират на него. Пак според ДОВОС - **стр.82**:

...компетентен орган за издаване на разрешително за водовземане и ползване на повърхностен воден обект – р.Яденица е директорът на Басейнова дирекция "Източнобеломорски район" (съгласно 52, ал.1, т.4 от Закона за водите).

Твърдението е правилно от гледна точка на ЗВ.

След изрично искане по ЗДОИ, сме получили копия от всички разрешителни, налични в БДИБР до настоящия момент за поречието на Яденица, и там няма ново разрешително за водовземане от река Яденица с титуляр НЕК ЕАД за ПАВЕЦ Чаира чрез новия язовир, което да е действащо в момента. На тази база са направени някои изводи по-надолу. Тук отбелязваме още следната интересна особеност:

Според нас и според действащото законодателство, ПАВЕЦ Чаира би следвало да има следните разрешителни:

1. Действащо разрешително за водовземане от язовир Белмекен. То е необходимо, когато се разглежда работата на ПАВЕЦ Чаира в генераторен режим, защото за целта се отнемат води от язовир Белмекен. В това разрешително трябва да са описани всички водни обекти, от които се отнемат води за трите деривационни канала, които пълнят язовир Белмекен, с техните характеристики на оттока в естествен режим и съответните изисквания - например за минималните водни количества под водовземанията, за рибни проходи и пр. Същото важи и за самата Крива река, защото Язовир Белмекен прегражда самата нея директно, а тя не е хваната в деривационен канал. В този случай водовземане от реки и потоци със средномногогодишно водно количество по-малко от 100л/сек в естествен режим на оттока не трябва да е допуснато.
2. Действащо разрешително за водовземане от Чаирската река чрез язовир Чаира. То е необходимо, когато се разглежда работата на ПАВЕЦ Чаира в помпен режим, защото за целта се отнемат води от Чаирската река чрез язовир Чаира. Изискванията са същите, както в т.1.
3. Бъдещо разрешително за водовземане от река Яденица чрез язовир Яденица. То отново е необходимо, когато се разглежда работата на ПАВЕЦ Чаира в помпен режим, защото за целта ще се отнемат води от река Яденица чрез новия язовир Яденица. Такова разрешително може да се издаде само след приключила процедура по ОВОС/ОС и положително решение на компетентния орган.
4. Действащи разрешителни за ползване на повърхностен воден обект за реките Крива река и Чаирска, където се заустват отработени води от ПАВЕЦ Чаира.
5. Бъдещо разрешително за водовземане и за ползване на повърхностен воден обект за река Яденица, заради малката ВЕЦ при стената на новия язовир.

Разрешителни за водовземане от язовир Белмекен се изискват и за каскадата Белмекен-Сестримо, пак с описание на всичките водохващания на каналите и на Крива река, с добавката, че каскадата трябва да има и разрешително за водовземане от Станкови бараки и за ползване на Крива река и на Марица за изхвърляне на отработените или ненужни води. В разрешителното за водовземане чрез язовир Станкови бараки трябва да са описани всички реки и потоци, които го пълнят през деривационните канали Марица 1200, Яденица и Чаирски.

По отношение на изхвърлянето на ненужно събрани води от язовир Белмекен, подробни сведения са изложени в раздел III. от настоящото възражение.

С други думи - ситуацията с разрешителните е много сложна, като едно от задължителните условия е - навсякъде да се осигуряват приоритетно минималните водни количества за оводняване на речните корита, навсякъде да са изградени рибни проходи и никъде да не се допуска водовземане от реки със средномногогодишно водно количество под 100 л/сек, за да се спазят ЗРА и ЗВ.

След справки с регистъра на БДИБР се установи, че са издадени съвсем малка част от горните разрешителни и изобщо не се открива разрешително с титуляр НЕК ЕАД за водовземане от река Яденица за ПАВЕЦ Чаира, чрез язовир Яденица, нито такова за водовземане от река Яденица за каскадата

Белмекен-Сестримо, чрез деривационен канал Яденица, който отклонява води към язовир Станкови бараки.

Най-важното от всичко обаче е, че ново разрешително за водовземане с титуляр НЕК ЕАД от река Яденица чрез язовир Яденица за ПАВЕЦ Чаира и за малката ВЕЦ под бъдещия в минало време язовир няма как да има, защото старото разрешително е изтекло, а ново не може да бъде издадено, нито старото може да е било удължено, след като не е приключила процедурата по ОВОС/ОС. Описваме всичко това, за да се има предвид, че ако случайно БДИБР услужливо е издала и разрешителни за водовземане от река Яденица на ПАВЕЦ Чаира и на малката ВЕЦ под стената на язовир Яденица, то БДИБР пак би нарушила закона.

В заключение по отношение на минималното водно количество, във връзка с хидрологичния режим на реката, ще открием най-важните факти, неотчетени в ДОВОС/ДОСВ:

1. Минималното водно количество за изпускане под язовира обрича реката на вечно маловодие - потвърдено от самите автори на ДОСВ, доста по-малко от естественото - доказано от нас, с всички вредни последици от него. В реката ще оцелее само зообентосната ценоза, въпреки че това е само според математическите модели на авторите, които си сменят моделите като носни кърпи, и няма нищо общо с действителността. От рибите няма да оцелее нито една! Ако някой се интересува от повече подробности, има налични безброй документи, като се започне с Бризбейнската декларация за екологичния отток в реките, за да разбере, че определението от 3В е абсолютно погрешно.
2. Твърдението че, като се закрие водохващане №5 на Юндолска, цялата Юндолска била пусната свободно и в нея се възстановява естественият режим на оттока, е категорично невярно. Водохващане №4 е на първия десен приток на Юндолска под водохващане №5, на не повече от сто метра от него и на около два километра от вливането на Юндолска в Яденица. Но дори и да се пусне цялата Юндолска, при маловодие тя добавя само трийсетина литра в секунда, тоест - нищо. И химичното състояние на Юндолска изобщо не е доказано, напротив - на въпроса изобщо не е обърнато внимание в ДОВОС и ДОСВ, при положение че Юндолска идва от урбанизирана територия! **По тази причина се оказва, че премахването на водохващане №5 на Юндолска ще нанесе повече вреди, отколкото ползи, защото ще докарва замърсена вода /доказателства са представени по-нататък в изложението/, която ще предизвика убийствен ефект при маловодие, заради повишената концентрация на замърсители. Още повече че Водохващане №4 на притока на Юндолска не е предвидено да се закрие, а само от този приток гарантирано може да дойде чиста вода, защото по него няма никакви замърсители!**
3. Според тук цитираните автори на ДЕО и ДОСВ на ПУРБ2010-2015 на ИБР, които са не по-малко авторитетни от авторите на настоящия ДОВОС/ДОСВ от 2016г - от реката не трябва да се отнемат повече от 30% от Q_0 - при естествен режим на оттока, за да се постигнат целите на защитената зона. Определението в 3В за минимален допустим отток е абсолютно невярно, както вече изяснихме, и не е приемливо за останалата част от реките извън

защитените зони, да не говорим за реки в защитени зони, определени за опазване на приоритетни речни видове и местообитания.

4. Съгласно разрешителното за водовземане, което определя да се отнемат от река Яденица **до 6,1 млн м3 вода средномногогодишно**, и като се отчетат представените в ДОВОС данни за Q₀ при ненарушен режим на оттока към створа на стената на бъдещия в минало време язовир, извън периоди на маловодие в река Яденица трябва да се изпускат много повече от 80л/сек, иначе отнетото водно количество ще е два пъти по-голямо от 6 млн м3. И разбира се - ако БДИБР угоднически не определи много по-голямо годишно водно количество за отнемане сега, което няма да учуди никого, най-малко нас.
5. Всички налични водохващания на деривационен канал Яденица трябва да се закрият, защото нарушават чл.118ж, ал.1, т.2 и т.6 от ЗВ, понеже са на реки със средномногогодишно водно количество под 100л/сек към точката на всяко от съоръженията и не осигуряват хидравличната непрекъсваемост на притоците - доказано от протокола от проверката на БДИБР на 17.05.2017г. показан по-горе. Съгласно отговора на БДИБР по ЗДОИ нито едно от тях няма разрешително за водовземане, следователно в момента те действат незаконно и крадат от обществото най-ценният природен ресурс - водата.

ВАЖНО:

На последно място в този раздел обръщаме внимание на всички съучастници, че в правния мир на ЕС влиза един документ, наречен ***Ecological flows in the implementation of the Water Framework Directive /2015/***:

https://circabc.europa.eu/sd/a/ECOLOGICAL_FLOW.pdf

Споменаваме го, в случай че някой разчита на Европейско финансиране за бъдещия в минало време язовир...

Искрено препоръчваме на всички съучастници да се запознаят с документа изцяло, за да установят, че единствената държава в ЕС, която официално е определила и все още поддържа тия въпросни мижави *10%, но не по-малко от...* е България. Заслужава си авторите на определението, авторите на ДОВОС и всички служители на МОСВ и БДИБР да бъдат оставени да дишат 10% от въздуха, който сега дишат, или да пият 10% от водата, която сега пият, да ги видим как ще оцелеят. Може и да им помогне, за да осмислят по-лесно следния цитат във връзка с екологичния отток в СМВТ от стр.71 на документа:

Като резултат, в зависимост от природата и жестокостта на хидрологичните изменения, хидрологичният режим, съответстващ на GEP /Good Ecological Potential/ може да бъде много близък до екологичния отток, който би бил необходим в същото водно тяло, преди неговото морфологично изменение.

А като резултат от горното - ние, от своя страна, отхвърляме всички сравнения, извършени от авторите на ДОВОС/ДОСВ, твърдящи, че всичко било наред, защото сегашният режим на оттока не се променял от новия язовир. Нищо не е наред, защото сегашният режим на оттока няма нищо общо с екологичния отток преди морфологичните изменения и брутално нарушава не само закона, но и здравия разум!

II. Допустимост на ИП спрямо ПУРБ на ИБР.

И сега обръщаме внимание на БДИБР, че, според таблицата - приложение 11 на раздел I от ПУРБ 2016-2021, река Яденица, с код BG3MA900R200, е характеризирана като СМВТ в **"добро"** състояние/потенциал. В графата на същата таблица, озаглавена **Възможни алтернативи за постигане целите на ползване**, е казано, че:

...постигането на целите е възможно само чрез съществуващите модификации.

Обръщаме внимание и на факта, че за водното тяло цитираната мярка е единствената в приложение 11 на раздел 1 от ПУРБ 2016-2021 и че БДИБР услужливо не е включила никакви други мерки, като например изграждане на рибни проходи, но този въпрос ще разгледаме най-подробно при смекчаващите мерки от ДОСВ.

На следващо място отново обръщаме внимание на БДИБР, че според таблицата - приложение 1 на раздел 7 от ПУРБ 2016-2021, под **№722** за река Яденица, с код BG3MA900R200, в графата Наименование на мярка е записано: **Предотвратяване на влошаването на състоянието на водите от проекти и дейности на етап инвестиционните предложения**

....а в графата Действия за изпълнение на мярката е записано:

Недопускане реализацията на инвестиционни предложения, водещи до негативна промяна на състоянието на водните тела;

Другата мярка за водното тяло е под № 1348 и се мъчи да каже нещо за защитената зона Яденица, обаче 33 е записана в графата Населено място, а и като цяло мярката е несериозна - нещо щели да поддържат бреговете и тем подобни.

Обръщаме внимание на последната цитирана от нас мярка - **трябва да се предотврати влошаването на състоянието на водното тяло на етап инвестиционно предложение, за което трябва да не се допусне реализацията му!**

ВАЖНО:

След като се установява, че по принцип ИП е недопустимо спрямо ПУРБ 2016-2021 на ИБР, се наложи да разгледаме възможностите за обосноваване на изключение в ПУРБ по смисъла на чл.156е от ЗВ, защото иначе незаконосъобразността на язовира щеше да се докаже прекалено лесно и не би представлявала никакво предизвикателство за нас.

Сега напомняме, че изключенията на чл.156е се прилагат за случаи, когато:

1. ...не е постигнато добро екологично състояние /потенциал на СМВТ/ или не е предотвратено влошаване на състоянието им в резултат на ново изменение на физичните характеристики на повърхностното водно тяло;

или

2. не е постигнато предпазване от влошаване на състоянието от отлично, до добро, в резултат от нови дейности за устойчиво човешко развитие със социално-икономически ефект;

За изключенията по чл.156е, ал.1 /ако новият язовир би могъл да се разглежда като такова изключение/, се включва оценка в ПУРБ и се разглеждат предложени мерки.

В приложенията към **раздел 5** на ПУРБ 2016-2021 на ИБР за радост е включена оценка за бъдещия в минало време язовир Яденица. В точка 5.1.2. *Изключения от постигане на целите за опазване на околната среда на повърхностните водни тела*, злощастният язовир е включен като **нова модификация** на физическите характеристики на повърхностен воден обект.

Тук на първо място обръщаме внимание на БДИБР, че трябва да се прави разлика между воден обект и водно тяло, но проблемът е маловажен и няма да задълбаваме в него.

Обаче оценката трагикомично повтаря разглежданите тук ДОВОС и ДОСВ, с всички техни пропуски, неточности и грешки, и е преписана директно от тях. По тази причина няма да коментираме съдържанието на оценката в ПУРБ, извън констатацията че и БДИБР прекалено късно научи къде се намират водохващанията на канала Яденица като цяло, и водохващане №4 в частност. Късно, защото трябваше да знае всичките тези неща, преди да включи изключението в ПУРБ и да издава положителни становища за нещастния язовир.

И все пак, не можем да не отбележим едно важно твърдение от стр.7 от Анализ за прилагане на изключенията по чл.156е - приложение 5 към раздел 5 от ПУРБ 2016-2021 на ИБР, което прекалено явна неистина, а именно:

Към МВЕЦ “Яденица” на 10 км под язовира с Възложител „ОДЕТ-ИТ-Яденица“ ЕООД се подава:

- Q95% (маловодие) отговаря на размера на естествения отток на реката преди 60-70 години на миналия век (преди изграждане на канал “Яденица”).

- Qo практически се запазва спрямо настоящия момент преди изграждане на язовира.

Червеният текст е лъжа, защото не са отчетени 14 /четирнадесет/ водохващания на канала Яденица от течащи притоци на реката и 11 /единадесет/ дренажни водохващания, които всичките не изпускат капка вода!

В този смисъл - обосновката на изключението съдържа неверни твърдения и самото изключение е лъжа.

Още по-тъжното е, че най-горе, на всяка страница от приложение 5, към раздел 5 на ПУРБ, седи логото на нарушителя НЕК ЕАД, тоест той си е написал сам мотивите за обосноваване на изключение. С други думи ***вълкът сам е написал оценката на въздействието си върху агнетата и ги е успокоил, че всичко ще бъде наред!*** И добре че БДИБР не са го оставили да им напише целия ПУРБ може би!

А най-тъжното е, че въпросната оценка е била приета безрезервно от БДИБР, преди тя да е преминала всички процедури в процеса на нейното одобряване. И дори МОСВ връща за преработка ДОВОС и ДОСВ,

заедно с въпросната оценка за изключението в ДОВОС, поради съществени пропуски, а ние ще спрем нейното влизане в сила поради противоречия с материалния закон.

Ето защо намираме, че е извършено тежко нарушение на Наредба №1 от 1-ви юли 2016г. за одобряване на методика за обосноваване на изключенията по чл.156б до 156е от ЗВ, която в чл.41, ал.3 изисква:

Чл. 41.

(3) За да бъде посочен и обоснован в ПУРБ съответен проект в рамките на този тип изключение, в периода на прилагане на предходния ПУРБ се изпълняват всички процедури, вкл. процедура по ОВОС/ОС, при което за всеки конкретен проект се осигуряват всички необходими доказателства, че.....

Надяваме се в МОСВ и БДИБР да правят разлика между внесен за разглеждане ДОВОС/ДОСВ и изпълнена процедура по ОВОС/ОС, осигурила всички необходими доказателства..., макар че за БДИБР вече не сме чак толкова сигурни.

И какво излиза сега? Процедурата по ОВОС/ОС не е изпълнена и доказателствата не са осигурени, защото ДОВОС/ДОСВ не са приети и одобрени по съответния ред, напротив - първият им вариант е върнат за преработка още при първоначалното им разглеждане от одобряващия орган, а изключението за ИП вече е включено в ПУРБ 2016-2021 на ИБР в тежко нарушение на наредбата!

За да приключим с незаконосъобразното включване на язовир Яденица в изключенията за непостигане целите на водното тяло, допълваме и че, съобразно горесцитираната Наредба:

Чл. 4.

(5) Не се допуска прилагане на изключения:

1. за водни тела, за които не е оценено въздействието, т.е. **за водни тела, които са определени в "неизвестно" състояние;**

И според таблицата - приложение 1 на раздел 7 от ПУРБ 2016-2021, река Яденица, с код BG3MA900R200, в **ред №722 от таблицата - във вертикална колона "F" е записано, че химичното състояние на водното тяло е неизвестно.** Тоест имаме още едно нарушение на изискванията на наредбата.

От гореописаното излиза, че обосноваването в ПУРБ 2016-2021 изключение за ИП по чл.156е е абсолютно незаконосъобразно!

Обръщаме внимание и на нещо много по-лошо - на стр.18 от ДОСВ експертите отново са излъгали директно, твърдейки че:

Съгласно ПУРБ на ИБР 2010-2015, ПУРБ на ИБР 2016-2020 и резултати от мониторинг р. Яденица е в добро химично и екологично състояние.

СМВТ Яденица е в неизвестно химично състояние съгласно ПУРБ 2016-2021 на ИБР и всички изводи и заключения, направени на базата на горния цитат, са неверни! А съгласно ПУРБ 2010-2015 на ИБР е била в умерено екологично състояние, защото тогава река Яденица е била категоризирана като естествено ВТ, а не като СМВТ, което е още по-странно.

Като цяло се налага изводът, че експертите по ДОСВ, освен че са излъгали, дори не могат да направят разлика между потенциал на СМВТ и

състояние на повърхностно ВТ, което е много лош знак за тяхната компетентност. Още по-лош знак е, че за да се публикува ДОСВ, той очевидно е получил положително становище от БДИБР, което е абсолютно необяснимо при така установените лъжи и означава, че БДИБР въобще не го е проверявала за съответствие нито с предходния, нито с настоящия ПУРБ. **Оказва се наистина, че експертите са им пробутали стари вестници и те са ги съгласували!**

По отношение на смекчаващите мерки към приложение 5 на раздел 5 на ПУРБ 2016-2021 на ИБР, отбелязваме, че те са същите, както в раздел XII на ДОВОС, и нито една от тях не представлява смекчаваща мярка въобще, но тях ще разгледаме по-надолу в изложението

Най-важният извод от всичко гореописано обаче е, че съгласно ПУРБ 2016-2021 на ИБР злощастният язовир попада в изключенията по чл.156е от ЗВ, за които се обосновава непостигане на екологичните цели на водното тяло. **Тоест дори БДИБР е доказала, че екологичните цели на водното тяло не могат да се постигнат след пускането в експлоатация на новия язовир!** И в същото време, същото водно тяло, за което не могат да се постигнат екологичните цели - предотвратяване влошаването на състоянието, и което приютава приоритетни местообитания и местообитания на приоритетни видове, попада в защитена зона Яденица, за която защитена зона екологичните щели ще бъдат постигнати според авторите на ДОСВ и според МОСВ и БДИБР.

Водното тяло няма да постигне целите за запазване на добър екологичен потенциал и недопускане на влошаването му - това е доказано в ПУРБ. Това значи, че екологичният потенциал на СМВТ ще се влоши. А това значи, че и състоянието на местообитанията и видовете, предмет на опазване в ЗЗ Яденица, ще се влоши, в противовес на твърденията на авторите на ДОСВ, че няма да настъпят увреждания! Това е въпрос на здрав разум и елементарна логика дори!

Първият важен извод тук е, че ДОСВ върху ЗЗ Яденица за раглежданото ИП противоречи на ПУРБ 2016-2021 на ИБР и не трябва да се приема!

Вторият важен извод е, че авторите на оценката за допускане на изключение за ИП по чл.156е от ЗВ са извършили нарушение на нормативната уредба, като са предоставили оценката за включване в ПУРБ, преди да е приключила процедурата по ДОВОС с положително решение на компетентния орган.

Третият важен извод е, че БДИБР за кой ли път е нарушила нормативната уредба, като е включила незаконосъобразно оценката в ПУРБ 2016-2021 на ИБР.

За да резюмираме нарушенията по повод изключенията по чл.156е, се оказва, че:

1. Изключение за непостигане на екологичните цели е приложено за водно тяло река Яденица с код BG3MA900R200 незаконосъобразно, но самото включване на това изключение доказва, че целите на водното тяло няма да бъдат постигнати и екологичният потенциал на СМВТ ще се влоши.

2. След като е включено изключението за непостигане на екологичните цели на водното тяло - както е определено, че ще се случи в ПУРБ 2016-2021 на ИБР, то обуславя непостигане на екологичните цели за опазване на приоритетни местообитания и местообитания на приоритетни видове в река Яденица, която попада в защитена зона Яденица BG0001386 по директивата за хабитати. Тоест екологичните цели на ЗЗ също не могат да бъдат постигнати и ДОСВ на язовир Яденица върху ЗЗ Яденица съдържа неверни твърдения, че няма да има отрицателно въздействие върху местообитанията и видовете, предмет на опазване в ЗЗ.
3. Оценката на ИП за обосноваване на изключение по чл.156е от ЗВ е залегнала в ПУРБ незаконосъобразно, защото водното тяло е в неизвестно химично състояние. Освен това оценката за обосноваване на изключение по чл.156е от ЗВ трябва да е включена в цялостните ДОВОС/ДОСВ, като неразделна част от тях, и ДОВОС/ДОСВ трябва да са приети след изпълнена процедура за тях от одобряващия орган - в случая МОСВ, включително обществени консултации, за да се изпълни процедурата. И чак тогава оценката за обосноваване на изключение може да включи в нов ПУРБ, през периода на действие на предходния ПУРБ. Вместо да се спази този ред, БДИБР е включила в ПУРБ неодобрена оценка по неизпълнена процедура, а след това одобряващият орган е отхвърлил ДОВОС и ДОСВ и ги е върнал за преработка, поради съществени пропуски. А ние тук излагаме още множество тежки нарушения на законодателството в хода на общественото обсъждане. В този смисъл оценката в ПУРБ не отговаря еднозначно на бъдещите ОВОС и ОС за язовира и ще трябва задължително да се промени, което може да стане чак при следващия цикъл на изработка на ПУРБ, понеже планът не може да се променя от вида, в който е докладван пред ЕК. Дотогава нищо в ситуацията не може да се промени и това означава, че оценката за изключението по чл.156е в ПУРБ е невалидна, жалка и нищожна.

И сега бихме искали да обърнем внимание на нашите приятели от БДИБР и от МОСВ върху следните няколко проблема:

1. Както изяснихме по-горе, разрешителното за водовземане на бъдещия в минало време язовир е изтекло в началото на 2016г. и не е било подновено. Това означава, че язовирът не е фигурирал в правния мир при обществените обсъждания на ПУРБ 2016-2021, на последното от които за ЕО и ОСВ на ПУРБ през ноември 2016г., след изричен въпрос, бяхме изрично уведомени от БДИБР, че язовирът е допустим спрямо ПУРБ 2016-2021 пред много свидетели. Това няма как да е било вярно, след като за него не е имало действащо разрешително за водоземане от началото на 2016г и при положение че модификацията на водния обект от язовира не е съществувала /самият ПУРБ я определя като **нова модификация**/, все още не съществува и никога няма да съществува, а изключението по чл.156е за нея е включена незаконно. **При това, твърдението на представител на БДИБР бе, че язовирът е допустим спрямо ПУРБ, а не че е включено изключение за него по 156е от ЗВ. Настояваме това да се провери в протокола от обсъждането, въпреки че имаме и свидетели, които ще потвърдят и че възразихме спрямо допустимостта! Ако ни бяха казали,**

че е включено изключение по 156е от ЗВ, щяхме съвсем мотивирано да докажем още тогава, че язовирът не може да бъде включен!

2. Съгласно ПУРБ 2010-2015, водното тяло река Яденица с код BGMA3900R200 е била в умерено екологично състояние. Понастоящем, според приложение 19 на раздел 4 от ПУРБ 2016-2021 на ИБР, същото СМВТ е записано в **добро** състояние/потенциал. Обръщаме внимание на БДИБР, че или имат груба грешка, защото по реката нищо не се е променило към по-добро, а напротив, или под натиск са си занижили критериите. Допускаме, че грешката е неслучайна, преднамерена и свързана с новия язовир, защото ако състоянието беше умерено - няма никакъв начин след новия язовир да се подобри нещо по реката. Но и ако би била в добро състояние - то ще се влоши неминуемо, което противоречи на екологичните цели за водното тяло.
3. **Експертите са излъгали в ДОСВ, че СМВТ Яденица е в добро химично състояние и всички изводи и заключения, направени на базата на това твърдение, са неверни!** Химичното състояние е неизвестно съгласно ПУРБ 2016-2021 на ИБР.
4. Съгласно писмо № КД-04-254/04.08.2014г, директорът на БДИБР е намерил, че ИП за язовира е било допустимо спрямо ПУРБ 2010-2015 на ИБР. **Това изобщо не е било вярно при декларираните минимални водни количества, които нарушават ЕО на ПУРБ 2010-2015** - напомняме, че според ЕО на ПУРБ 2010-2016 от реката не трябва да се отнемат повече от 30% от средномногогодишното водно количество. То не значи и че същото ИП е допустимо спрямо ПУРБ 2016-2021! Именно това е смисълът да се предвиждат пет годишни срокове на действие на ПУРБ, които отчитат промените и поставят нови цели.
5. Ако все пак повярваме на БДИБР, че са постигнали добро състояние на водното тяло, докато са си седели на бюрата, то трябва да е следствие от приложени някакви мерки. Остава само да ни кажат какви точно мерки са прилагали, за да се подобри състоянието, при положение че не са прилагали никакви мерки, даже непрекъснато отказваха да извършат проверка на деривационен канал Яденица! **Как**, според БДИБР, е възможно, без да са прилагали никакви мерки, без нищо в хидрологичния режим на реката да се е променило, а само се е влошило, и при положение че един от елементите БЕК - риби, намаляха драстично в референтния период, е възможно да сте постигнали от умерено - добро състояние, уважаеми от БДИБР?
6. **Разрешителното за водовземане е изтекло и сега трябва да се издаде ново.** Ако случайно в отговора по ЗДОИ БДИБР са пропуснали действащо разрешително за водовземане за ПАВЕЦ Чаира от река Яденица чрез новия язовир и такова съществува - най-малко сега трябва да се издаде разрешително за ползване на повърхностен воден обект. Трябва да се издадат и разрешителни за водовземане и ползване на повърхностен воден обект и за малката ВЕЦ под стената на язовира. Разрешителните трябва да се издадат в съответствие с ПУРБ 2016-2021, отчитайки целите на водното тяло и забраните от цитираните мерки за водното тяло, тоест разрешително за водовземане на новия язовир няма как да бъде издадено! Защото включването на язовира в ПУРБ като изключение по 156е от ЗВ е незаконно и дори БДИБР няма как да твърди, че един язовир със 110 метра висока

стена, с над 300 метра корона, няма да доведе до негативна промяна на състоянието на водното тяло. Дори и БДИБР не може да твърди това!

7. **Обръщаме изключително внимание** - дори и да приемем, че някой ден новият язовир ще може да бъде включен като изключение по чл.156е от ЗВ в ПУРБ 2022-2027 на ИБР, то за малката ВЕЦ на стената на язовира такива изключения не могат да се допускат по никакъв начин и тя трябва да изчезне от проекта!
8. **Ако се върнем на чл.156е, ал.10 във връзка с чл.156е ал.1, т.1 и т.2 от ЗВ - в ПУРБ 2016-2021 на ИБР незаконосъобразно е определено изключение за непостигане на екологичните цели на водното тяло, обаче самото непостигане на целите на ВТ е доказано.** Тоест екологичният потенциал на СМВТ река Яденица ще се влоши и това е доказано в ПУРБ.
9. **Допускането на изключение за непостигане екологичните цели на водното тяло гарантира непостигане екологичните цели на защитена зона Яденица, защото защитената зона приютава приоритетни местообитания и местообитания на приоритетни видове в рамките на водното тяло, което не постига екологичните си цели.** И тогава трябва да се изпълни определена процедура по ЗБР, за която въобще никъде в ДОСВ не става и дума. А самата процедура съдържа одобрение на ЕК за нарушените цели на ЗЗ и съгласуване от ЕК на компенсиращи мерки.
10. **Оценката за обосноваване на изключение по 156е от ЗВ незаконосъобразно е включена в ПУРБ 2016-2021 на ИБР, защото водното тяло е в неизвестно химично състояние и защото оценката трябва да е неразделна част от ДОВОС и ДОСВ, които не са били одобрени по времето на приемане на ПУРБ 2010-2015 на ИБР и са върнати за преработка от МОСВ, все още не са преминали обществените консултации за ДОВОС/ДОСВ и те не са приети и никога няма да бъдат приети, защото ако МОСВ ги приеме, ще се срещнем в съда!**

Следователно от горното, такава зловеща и незаконна нова модификация на водното тяло река Яденица, като несъществуващия в момента язовир, ще унищожи цялата река в защитената зона Яденица и няма да бъде допусната!

III. Риск от наводнения

За него става дума в раздел Хидрологичен риск от ДОВОС. На **стр.308** е казано, че:

За яз."Яденица" в проекта от 2016 г. е завишен размерът на нормативно определено оразмерително водно количество за преливника от 2004 г.. Преливникът е оразмерен за $Q_{0,01\%} = 107 \text{ м}^3/\text{сек}$ (спрямо $Q_{0,01\%} = 106 \text{ м}^3/\text{сек}$ за СБЕ).

Тук обръщаме внимание, че в раздел Технически параметри на язовирната стена на ДОСВ е казано $Q_{0,01\%} = 106 \text{ м}^3/\text{сек}$, но това е дребна подробност.

Пак на **стр.308** от ДОВОС отбелязваме следните важни предвиждания:

ПАВЕЦ "Чаура" позволява при наличие на висока вълна в яз."Яденица" при трите сценария в ПУРН – 20, 100, 1000-годишна вълна, и при

оразмерителната за преливане 10000-годишна вълна да заработят помпите в централата (да се премине в помпен режим) и постъпилите високи води в яз."Яденица" да се препомпват в яз."Белмекен". Наличието на каскада "Белмекен-Сестримо" позволява и втора възможност – при опасност от преливане на яз."Белмекен" да заработят трите централи – ВЕЦ-ПАВЕЦ "Белмекен", ВЕЦ "Сестримо" и ВЕЦ "Момина клисура".

Следователно е налице много добра новина за жителите на с.Големо Белово и гр.Белово - които поемат щетите от високи води в р.Яденица до сега (особено наводнението през 2005 г.) - цитат от **стр.308** на ДОВОС.

Те, следователно, ще се радват на бъдещия в минало време язовир, стига да повярват на НЕК ЕАД. Щяло водите да се препомпват, да се прашат в яз.Белмекен, оттам щял да се прави ток през каскадата Белмекен-Сестримо и водата да отива в Марица, и прочее обявени ползи.

Само че, ако всичко това беше вярно, през същата 2005г., язовир Белмекен нямаше да прелее през преливника и да наводни и поречието на Места. Какво ще се случи, ако в момент на наводнение и яз.Белмекен, и яз.Чаира, и яз.Яденица са пълни? Ами ако в този момент на ЕЕС не е необходим ток - например през април-май-юни? Кой населени места, по кои поречия НЕК ще предпочете да наводни - на Крива река, на Места или на Яденица? През същата 2005г и Сестримо бе наводнено, ако не знаете!

Всички прекрасни прогнози щяха може би да са верни, ако НЕК ЕАД си управляваше язовирите и деривационните канали като хората, само че те не го правят въобще. Беше ли необходимо през 2016г., в края на май, при не особено снежна година, язовир Белмекен да бъде изпускан в Крива река, вместо да не се допусне да бъде препълнен, тоест да се позатворят частично водохващанията на каналите Грънчар и Марица 1900. Защото, след това изпускане, в Крива река пак не останаха никакви риби, тоест не остана никакъв БЕК, което не е отчетено в новия ПУРБ на ИБР. Ето Ви снимка - да видите какво представляваше Крива река в края на май миналата година:

И за всеки случай, понеже от снимката не се разбира добре, моля, да разгледате видеото от следващия линк:

Както всички разбирате, водата, която се вижда, не е от естествен приток на вода в язовир Белмекен - тя е открадната от останалите реки в НП Рила и е събрана от три деривационни канала, иначе щеше да протича в поречието на Струма, Места и Марица и въобще нямаше да се появява в Крива река. И в момента на видеото въобще нямаше високи води от наводнение. Просто не е бил необходим ток - понеже през май месец никой не харчи ток нито за отопление, нито за климатизация, а точно през май идват най-големите води, защото съвпадат с топенето на снеговете високо в планината. И въпреки това НЕК ЕАД продължаваше да пресушава всички реки, пресичани от каналите към Белмекен, само за да изхвърли водата в Крива река!

Така че - в моментите на пролетното снеготопене високо в Рила, със съпътстващия повишен риск от наводнения, каскадата Белмекен-Сестримо почти не работи и това много лесно се установява от регистъра на АУЕР. И тогава водата ще трябва да бъде изхвърляна някъде, понеже каскадата Белмекен-Сестримо няма да прави ток точно в този момент!

След изпускането на Белмекен обходихме цялата Крива река над Чаирска и видяхме само една риба, а преди се виждаха стотици! Само че Крива река не е в защитена зона до ПАВЕЦ Белмекен и вероятно животът в нея не заслужава да съществува според НЕК ЕАД, според експертите му и според БДИБР!

Но същата Крива река малко над ПАВЕЦ Белмекен навлиза в защитена територия - НП Рила, и това, което правят НЕК ЕАД представлява престъпление срещу природата - да крадат всичката вода в парка още от Илийна, до Марица, за да я изпускат през Крива река, когато не им трябва!

Да не говорим, че национално отговорният оператор въобще не оповестява по коритото на Крива река, че ще изпуска язовира. Пуска обяви само в Сестримо, и е въпрос на време някой човек по реката да стане на молекули, а може и да е станал, само че няма как и по какво да се разбере защото молекулите отдавна са изядени от рибите в Егейско море. В ДОСВ се съобщава, че ще има оповестяване по река Яденица, когато язовирът се изпуска или прелива. Оповестяване в 21 километра ще има точно толкова, колкото има сега в поречието на Крива река. И понеже река Яденица е често посещавана от риболовци, предстоят неизвестен брой жертви.

Във всеки случай, надяваме се, че горното изпускане на язовира е станало след съгласуване с БДИБР. А може би не трябва да се надяваме, понеже в това време БДИБР е седяла на бюрата си, заета да доказва, че река Яденица е постигнала добро състояние и по-лошото - че новия язовир е допустимо изключение по 156е от ЗВ! А това никак не е било лесно.

Така че - не само че няма да намалее рискът от наводнения по поречието на Яденица, напротив - този риск ще се увеличи, защото новият язовир вече ще е свързан с язовир Белмекен, върху който държавата няма контрол, а НЕК ЕАД си прави каквото си иска в същата тази държава. **И ако беше толкова полезен хидровъзел Белмекен-Сестримо-Чаира, защо не предотврати наводнението на Сестримо и в поречието на Места през 2005 година?**

За да се върнем към река Яденица - когато сцената от горния видеоклип стане факт, ако се източва или прелее новият язовир, цялата защитена зона Яденица ще бъде унищожена - от стотина литра в секунда, като дойде горната голяма вода, тя ще отнесе всичко в Егейско море, включително 33 Яденица, включително и населените места.

Нещо повече - никъде в ДОСВ не става и дума почистване на коритото от храсталаци за поддържане проводимостта на реката. В момента, поради малките водни количества през постоянното маловодие лятно време, коритото се здръства с храсталаци и друга речна растителност. Една част от тези растения все пак бива отнасяна като дойде повече вода в реката, което се случва многократно на сезон. НО след новия язовир ще се състои вечното маловодие и реката ще се здръства много повече, защото НЕК ЕАД ще я почиства точно толкова, колкото почиства Крива река. При това дружеството ще е задължено да почиства само 500 метра под язовира, съгласно ЗВ. **И останалите 20 километра ще трябва да ги чисти държавата или общината.** И ако дойдат проектните **107м³/сек** някой ден в задръстената с храсталаци река - жална им майка и на Големо, и на малко Белово. Жална ѝ майка и на защитената зона Яденица, защото има риск най-тясното място в цялото дефиле при моста над Черния вир да се задръсти от храсталациите, да наводни цялата зона и тя да стане море.

Ето защо - предупреждаваме всички държавни органи, които ще съгласуват докладите и ще допуснат поредното нарушение на законите от НЕК ЕАД срещу хората и природата - рискът от наводнения в поречието на Яденица многократно ще се увеличи! Дано не се наложи да Ви го припомним някой ден! И със съжаление припомним на МОСВ, че всяко нещо, за което сме ги предупреждавали досега, после се е случило неизбежно!

Като цяло считаме, че е наложително да се разгледа още един възможен сценарий - че бъдещият в минало време язовир Яденица се прави с една основна цел - да се похарчат отново огромни обществени средства, за да има какво да остане да се пораздели между съучастниците в строежа на всички нива - както стана с Цанков Камък. Допълнителната полза, която остава необявена, е, че язовирът ще позволи да се харчи повече ток пролетно време, когато водата от река Яденица ще се препомпва в язовир Белмекен и ще се изхвърля в коритото на Крива река, за да се харчи токът на другите ВЕИ, и в частност - най-вече на ВЕЦ, които произвеждат най-много ток през същия период, през който никой в държавата не го харчи и потреблението пада значително.

От тези прогнози произлиза, че, при разглеждане на този възможен сценарий, язовир Белмекен ще бъде изпускан пролетно време в коритото на Крива река по-често, отколкото досега - ако не успеем да го спрем навреме язовир Яденица, ще докажем на всички това наше твърдение.

А водите, които се изпускат от изпускателя на язовир Белмекен, преминават в коритото на Крива река през територията на НП Рила! Ето защо категорично може да се твърди, че следва да се оцени въздействието от новия язовир и върху 33 Рила и НП Рила, като се преминат всички процедури по оценяване на ИП спрямо ПУ на защитената територия!

Основание за разглеждане на горния сценарий се съдържа в раздел 5 на План за развитие на преносната електрическа мрежа на България 2015-2024 на ЕО.

http://www.tso.bg/uploads/file/bg/10_Year_Net_Dev_Plan_2015-2024_draft.pdf

Добре е да се прочетат стр.15-17, за да се установи, че ще правим новия язовир поради необходимостта от увеличаване на резерва за вторично регулиране "надолу" /за несведущите от МОСВ - това е евфемизъм за харчене на ток/, във връзка с бъдещото развитие на ВЕИ, защото не могат да се изключат други основни генериращи мощности. Иначе резерви за регулиране "нагоре" /пак за несведущите от МОСВ - това е евфемизъм за производство на ток/ има достатъчно.

И тогава основният въпрос е - защо ще харчим пари за нов язовир, за да харчим скъпия ток на тия бъдещи ВЕИ? Защо просто не спрем да ги правим тия бъдещи ВЕИ? Надяваме се НЕК ЕАД да има отговор на тези въпроси пред бабичките с по сто лева пенсия, които ще плащат скъпия ток на бъдещите ВЕИ, и ще платят сега за новия язовир, за да харчим безсмислено въпросния скъп ток, а и за неговото харчене след като новият язовир е готов също ще плащаме! Че няма да плаща НЕК ЕАД, а ще плащаме всички ние, даже и с експертите по ДОВОС и съучастниците им от МОСВ и БДИБР, дори няма нужда да го доказваме.

Във всеки случай - ЕО допускат сериозна грешка - не знаем за останалите ВЕИ, но поне бъдещи ВЕЦ няма да има! Ние имаме грижата за това! И ще имаме грижата да уведоим обществеността, защо всъщност се прави новия язовир!

IV. По отношение на отчитането на кумулативните ефекти върху 33 Яденица, заедно с другите вече реализирани и бъдещи инвестиционни проекти.

По отношение на всички водохващания на деривационен канал Яденица, които са собственост на НЕК ЕАД - ситуацията с оводняването на речното корито е описана в Раздел I на настоящото Възражение най-подробно. Описанието е валидно за цялото протежение на реката до вливането на Пандово дере, в това число частта от реката, която попада в 33 Яденица. Като допълнение отбелязваме едно водохващане за рибарниците, които са малко под разклона към бъдещия язовир. То е разположено пак на Юндолска, но отнема много малко вода и тя се връща обратно в Яденица непосредствено под рибарника, така че не оказва сериозно влияние на оттока. Обаче има още един сериозен проблем - рибарниците замърсяват водата, която се връща в реката, а в самата река водата и без това е ужасяващо малко. **Ефектът не е отчетен нито в ДОВОС, нито в ДОСВ и това е още един съществен пропуск!** Напротив - на стр.18 от ДОСВ се твърди следното:

Не се очаква кумулативен ефект от евентуално натоварване на отточните води от пътървовия рибарник с биогени и/или органични вещества. Засега няма данни за такова замърсяване.

Че експертите по ДОСВ нямат данни за такова замърсяване не учудва никого, обаче нямат данни и че няма замърсяване, тоест те трябваше да съберат данни по този въпрос, а не да си въобразяват желаното за действително. Да не говорим, че рибарникът не е само

пъстървов, а се гледа и шаран в него! И засега нямат данни, но после може и да имат, и тогава - какво ще се случи с водните животни в 33 Яденица?

Тук се налага да обърнем внимание, че наистина в приложение 4 на ПУРБ 2016-2021 на ИБР е отразено, че при интензивното рибовъдство в проточни басейни:

Въпреки големите количества отглеждана риба в басейните на пъстървовите стопанства (до 500 т/год пъстърва) проведеният мониторинг по проекта не констатира влошаване на състоянието на водното тяло по наблюдаваните биологични елементи, което се дължи на използваните качествени храни, които напълно се усвояват от рибата, както и на големите количества протичаща вода с добро качество, при което състоянието на водоприемника не се променя.

Става дума за рибарниците на Широколъшка. Обаче в случая има една важна разлика - стопанството на Яденица се използва и за спортен риболов и в този смисъл то не е класически рибарник. Разликата е, че при спортния риболов се използват захранки, някои риби умират, след като скъсат линията и пр. В този смисъл се очаква по-високо замърсяване, отколкото при класически проточен пъстървов рибарник, поради разлагане и натрупване на биогенни елементи. **Ето защо намираме, че експертите е трябвало да проучат състоянието на отпадните води от рибарника, преди да си позволят да не очакват кумулативен ефект.**

А че рибарникът се използва и за шаран, можете да се убедите от следния линк:

<https://www.youtube.com/watch?v=6Ua1abB4Bdl>

Най-лошото е, че, както установихме по-горе, пак на стр.18 от ДОСВ, експертите директно са излъгали, че СМВТ Яденица е в "добро химично състояние" според ПУРБ 2016-2021 на ИБР. Реката е в неизвестно химично състояние според този ПУРБ!

Съгласно картите на пунктовете за контролен мониторинг - анекс 2 към приложение 4 и на пунктовете за оперативен мониторинг - анекс 4 към приложение 4 от ПУРБ 2016-2021 на ИБР, се потвърждава, че мониторинг на химичното състояние на СМВТ река Яденица не е извършван. Такъв мониторинг не е извършван и за Юндолската река и не е извършен в рамките на проучванията за изготвяне на ДОВОС/ДОСВ.

Данните, които цитираме, се поддържат и от писмо-отговор № ЗДОИ-33/09.05.2017г на БДИБР. От отговора личи, че за река Яденица е провеждан мониторинг **само за оценка на екологичното състояние** през периода 2010-2016г. в два пункта - единият е **над** вливането на Юндолска, а другият е близо до вливането в Марица, съгласно предоставените координати. Оценка на химичното състояние не е извършвано нито на Яденица, нито на Юндолска!

С други думи - експертите нямат никакви данни за химичното състояние на Юндолската река, която със сигурност е замърсена, тъй като идва от урбанизирана територия, а в полето преди Юндола се развива и животновъдство и предстои да се развива още повече.

Ето доказателства за замърсяването на Юндолска. Моля, да сравните водата и отложенията по дъното на Юндолската река, с водата и дъното на един малък неин десен приток над водохващане №5:

<https://www.youtube.com/watch?v=TgHR8jEfgUw>

А ето и "чистата" вода във водохващане №5:

<https://www.youtube.com/watch?v=FB-v8Guby-0>

На 17.05.2017г. най-после успяхме да заведем на място представители на компетентния орган, за да им покажем реалността, за да не продължават непоколебимо да вярват на "експертите" по ДОСВ!

Тук се налага да обърнем внимание и на следното - ние уверено твърдим, че замърсяване на Юндолска над водохващане №5 гарантирано съществува, без да ни е известна само степента му, но тя е очевидна. Причината е, че реката идва от урбанизирана територия - вилната зона при Юндола, и преминава през район с развито животновъдство - всеки е виждал стадата преди Юндола. В нея се изхвърлят и отпадни води от УОГС Георги Аврамов при Юндола.

Експертите твърдят навсякъде в ДОСВ точно обратното - че Юндолската река над водохващане №5 ще спаси положението, че е резервоар за компенсиране на отрицателните въздействия и пр. Понеже нямат никакви данни за химичното и за екологичното състояние на Юндолска над водохващане №5 и нямат никакви данни за отпадните води от рибарника, твърденията им са необосновани. А твърдението че СМБТ Яденица била в добро химично състояние е директна лъжа.

Горните констатации само потвърждават общото впечатление от ДОСВ, че авторите са си свършили работата непрофесионално или по-точно - не са свършили нищо, защото още много данни им липсват /например за разпространението на ручейния рак, черната мряна и пр./, което изобщо не им пречи да са категорични в заключенията си, за които им плаща инвеститорът. **Базиран на липса на данни и на директни неверни твърдения и лъжи, всичките им заключения са неверни!**

Сериозно внимание следва да се обърне и на двата бъдещи МВЕЦ с едно и също име - МВЕЦ Яденица.

Единият от тях - с титуляр Илко Велинов Илиев, попада изцяло в ЗЗ Яденица. Разрешителното за водовземане е валидно, а разрешителното за ползване на повърхностен воден обект е изтекло и ново не може да бъде издадено, поради ограниченията на чл.118ж, ал.1, т.4 във връзка с чл.119а, ал.1, т.5 от ЗВ. По принцип на територията на БДИБР това не значи нищо, защото те имат нови ВЕЦ, които са ги пуснали без разрешително за ползване на повърхностен воден обект - например ВЕЦ Хладилника и ВЕЦ Устрем. Само са ги глобили с по 10 000 лева и са ги пуснали, така че въобще не е сигурно, че тази МВЕЦ Яденица, която попада изцяло в ЗЗ Яденица, няма да бъде пусната след новия язовир. **В този смисъл неотчитането на кумулативен ефект с тази МВЕЦ е още един пропуск в новия ДОСВ.**

Другият МВЕЦ Яденица, с титуляр "ОДЕТ-ИТ-Иван Тодоров" ЕООД, има разрешително за водовземане с краен срок 2025г., разрешително за ползване на повърхностен воден обект с краен срок - 23.01.2018г., и нищо не

може да го спре. Неговото водохващане е непосредствено на границата на 33 Яденица, под десния приток на Яденица - Пандово дере, който единствен е с ненарушен режим на оттока. Пандово дере извира под Соарев връх и е с много малка водосборна площ.

За въпросния МВЕЦ Яденица БДИБР, в разрешителното за водовземане е определила минимално водно количество под водовземането - $Q_{min} = 68 \text{ л/сек}$ - съгласно разрешително №300790/16.03.2005г. на БДУВИБР. Това разрешително е изменяно многократно през годините, без минималното водно количество да се променя. След като го получихме по ЗДОИ, установихме на първата страница следните важни данни:

Воден обект - река Яденица,

в която при пункта на водохващане протичат:

минимално водно количество при $P=95\% = 0.035 \text{ м}^3/\text{сек}$

$Q_0 = 0.676 \text{ м}^3/\text{сек}$

$Q_{ек} = 0.068 \text{ м}^3/\text{сек}$

Тъй като вярваме безрезервно, че БДИБР спазва законодателството по отношение изискванията при определяне на минималния допустим отток и, отчитайки че на разрешителното е удължен срокът през 2015г - тоест съвсем скоро, намираме, че може да се твърди с непоколебима увереност, че минималното средномесечно водно количество с 95% обезпеченост към точката на съоръжението за водовземане на МВЕЦ Яденица при ненарушен режим на оттока е $Q_{95\%} = 35 \text{ л/сек}$

И сега какво излиза - че под стената на язовир Яденица $Q_{95\%} = 80 \text{ л/сек}$, а под някакъв мижав бъдещ МВЕЦ $Q_{95\%} = 35 \text{ л/сек}$, при положение че неговото водохващане се намира на повече от **11/единадесет/** километра под стената на бъдещия язовир и че в река Яденица теоретично са се вляли повече от десет притока, включително възхваляваната Юндолска, при ненарушен режим на оттока.

От горното произлиза, че реката потъва някъде в рамките на 33 Яденица, а оттам следва, че този факт не е отчетен в ДОВОС и ДОСВ - това е първият извод, който се налага. И, както изяснихме по-напред, това е друг съществен пропуск, доколкото ЗВ изисква за цялата река приоритетно да се осигуряват екологичните водни количества, а като се изпускат само 80 л/сек под новия язовир и се добавят 15л/сек от Юндолска - те ще потъват някъде преди МВЕЦ Яденица, неизвестно къде засега, но при всички положения в рамките на 33 Яденица и част от реката в 33 ще остава на сухо.

Вторият извод е, че МВЕЦ Яденица ще работи на остатъчните води, които ще се изпускат под бъдещия в минало време язовир Яденица, към които се добавят остатъчните води под водохващанията на деривационен канал Яденица на всички притоци на реката, които обаче въобще не се изпускат от НЕК ЕАД - дори и при пълноводие, и по тази причина не могат да се добавят. За факта че водохващанията на канала Яденица не изпускат вода и при пълноводие можете да се убедите отново от следните линкове за посещение на водохващанията на 18.03.2017г. и на 12.04.2017г.:

<http://dams.reki.bg/0488-dam/2017-03-18>

<http://dams.reki.bg/0488-dam/2017-04-12>

Водите на Яденица и нейните притоци, които са хванати изцяло, въобще не се връщат в река Яденица преди новата МВЕЦ, а отиват към яз.Станкови

бараки в поречието на Крива река през деривационния канал Чаирски! И екипът по ДОВОС/ДОСВ не е отразил тези факти в докладите, и нямало да има кумулативен ефект, и никой от МОСВ или от БДИБР не е забелязал проблема?

Защитена зона Яденица не е отрязана с нож от останалата извън нея част от реката! Тази част от реката, която попада в зоната, е хидравлично и биологично свързана с останалата част от реката извън зоната, водохващането за МВЕЦ Яденица е на 100 метра под границата на зоната - и нямало да има кумулативен ефект? И всички държавни органи са повярвали?

Третият извод, който се налага, е, че БДИБР се е оставила да бъде излъгана по отношение на данните за оттока в река Яденица - и за бъдещия в минало време язовир, и за бъдещата в същото време МВЕЦ Яденица, както и че се нядява някой да й повярва, че водното тяло е в "добро" екологично състояние! 35л/сек минимален средномесечен отток с 95% обезпеченост определят, че реката не съществува! Да не говорим, че въпросното разрешително е било обект на проучване и от авторите на ДОСВ, и нямало да има кумулативен ефект!

Кумулативен ефект на новия язовир заедно с бъдещия МВЕЦ Яденица ще има и той се изразява в унищожаването на живота по цялото протежение на река Яденица под язовира. Живот в реката ще остане точно толкова, колкото е останал сега в Крива река под водохващането на МВЕЦ Света Петка, тоест нищо. Това е доказан факт! И ако случайно се построят новият язовир и новата ВЕЦ - ние ще докажем на всички, че в реката няма да остане следа от живот!

В случая, за радост, ако използваме подходите на авторите на ДОВОС/ДОСВ - имаме еталонна река в същата ситуация и в същото поречие на същия РБУ и знаем какво става с нея - Крива река. Водохващания за ВЕЦ, които са разположени на "екологичните" води под други съоръжения за регулиране на оттока, може да има само в България, само под вещото ръководство на МОСВ! И това нещо упорито продължава да се случва на територията на БДИБР, и река Яденица ще остане в добро екологично състояние само в хартиите на БДИБР, и само у нас може да няма кумулативен ефект под вещата експертиза на всички автори на ДОСВ пак у нас. Никъде другаде по света!

Предупреждаваме БДИБР и МОСВ, че ще им докажем екологичното състояние на реката, когато пуснат новия МВЕЦ, за да не си въобразяват, че някой прекрасен ден ще докладват постигането на целите на РДВ пред ЕК. Те ще докладват постигането на целите, ние ще докладваме тях!

Накрая на този раздел, ще споделим, че изпитваме колеблива неувереност относно неправилното разхищаване на хидроенергиен потенциал в страната и особено на територията на ИБРБУ. Намираме, че на екологичните **$Q_{min} = 68\text{л/сек}$** под МВЕЦ Яденица, може да се реализират още няколко последователни МВЕЦ. Първият от тях ще е с **$Q_{min} = 6.8\text{л/сек}$** , следващият с **$Q_{min} = 0.68\text{л/сек}$** и т.н., което също ще си е цяла река и кумулативни ефекти няма да има - ако не ни вярвате, възложете ДОВОС на експертите и ще видите, че всичко ще е наред!

Но все пак, като се отчете въпросният кумулативен ефект на бъдещия в минало време язовир, заедно с двата МВЕЦ Яденица, както и фактът, че МВЕЦ

Яденица с титуляр "ОДЕТ-ИТ-Иван Тодоров" ЕООД има валидно разрешително за водовземане, което изтича чак през 2025г., **а разрешителното на НЕК ЕАД за водовземане за новия язовир от река Яденица е изтекло**, излиза, че второто не може да бъде подновено по никакъв начин. Допустимо е в ПУРБ 2016-2021 под бъдещи съоръжения да се разбират само такива, които имат разрешително за водовземане. Тези, които нямат, или разрешителните им са изтекли, без инвеститорът да ги е подновил - трябва да бъдат отчитани за кумулативен ефект с другите съществуващи и бъдещи ИП, но в конкретния случай въобще не могат да бъдат отчитани, понеже не са допустими с оглед екологичните цели на водното тяло, определени в ПУРБ 2016-2021 на ИБР, за непостигането на които незаконосъобразно е обосновано изключение в същия ПУРБ, поради което пък екологичните цели на 33 Яденица не могат да се постигнат.

МВЕЦ Яденица също не съществува в момента, а само има незаконно разрешително за водовземане, защото то е издадено на "екологичните" води под водохващанията на деривационен канал Яденица. Тази централа също е недопустима спрямо ПУРБ 2016-2021 на ИБР, който твърдеше в приложение 11 на раздел 1:

...постигането на целите е възможно само чрез съществуващите модификации.

ВАЖНО:

Както ще покажем в раздел VII, река Яденица под новата язовирна стена се явява ефективно заето местообитание на приоритетния вид Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*). И както ще докажем в раздел IX - нито в проекта, нито в ДОСВ са предписани каквито и да било мерки за гарантиране на на близък до естествения пренос на седиментите, които ще бъдат задържани изцяло от язовирната стена и, в най-добрия случай, те ще бъдат изпускани залпово по време на експлоатацията, ако изобщо ще бъдат изпускани. Следователно ще настъпи допълнителна ерозия на речното корито под стената, вследствие на загуба на финия дънен субстрат, което ще увреди необратимо и завинаги местообитанията на ручейния рак в реката. Припомняме, че **предпочитаните от вида хабитати с каменист и пясъкливо-каменист характер на дъното**. Това за съжаление не е цитат от ДОСВ, а от друг, по-достоверен източник.

В съчетание с оставащите да функционират водохващания по всички притоци в рамките на защитена зона Яденица, които също задържат седиментите от много години, се очаква очаква зловещ кумулативен ефект върху местообитанията на бентосната ценоза и на ручейния рак и пълното ликвидиране на вида в рамките на 33. За този ефект не става дума въобще в ДОСВ, което е следващия груб пропуск в докладите.

Очаква се и зловещ кумулативен ефект на новата МВЕЦ Яденица, бъдещия в минало време язовир и наличните водохващания на канала Яденица по отношение препятстване миграцията на рибите, Защото нито едно от действащите водохващания, както и новият язовир, нямат рибни проходи. Този въпрос ще коментираме подробно в раздел X, във връзка със смекчаващите мерки от ДОСВ. Тук само ще кажем, че въпросът е важен, защото оцеляването на рибите е от значение за видовете предмет на опазване в 33, каквато е видрата.

Накрая на този раздел се налага да споменем и още един факт - за МВЕЦ Яденица със собственик "ОДЕТ-ИТ-Яденица" ЕООД - Иван Тодоров се открива и ДОСВ, изготвен през 2011г. Всички съучастници могат да се запознаят с този доклад от следния линк:

http://new.riewpz.org/upload/_documents/os_20110606.pdf

В този доклад други "учени" отново твърдят, че няма да има никакви въздействия върху предмета на опазване в ЗЗ Яденица, което също не е никаква изненада. И още по-малка изненада е, че компетентните органи са глътнали измамата като топъл хляб, въпреки че авторите на този ДОСВ, на страница 22 от него, са излъгали, че под язовир Яденица ще се изпускат **1,4м³/s вода???** Да не говорим, че на същата страница има още едно брутално твърдение, което го има същото по смисъл и в ДОВОС на язовир Яденица:

Преминаването на водата през турбината е свързано с допълнително аериране и обогатяване на речните води с кислород, явяващо се благоприятно условие за развитието на хидробионтната флора и фауна, както и за формираните съобщества в сладководната екосистема.

И всичките тия експерти дори не са чували за така наречения "Hydropeaking effect", та ВЕЦ-овете чак били полезни за флората, фауната и тем подобните тям! Тия хора така са се целеустремили в лъжите, че са започнали сами да си вярват!

По този повод имаме следния най-елементарен въпрос към всички:

В река Яденица, която ще бъде хваната изцяло от язовира и ще се изпускат едни мижави 80л/сек под него, на която остават да пресушават притоците напълно поне **14 /четирнадесет/** действащи водохващания на течащи реки и още поне десетина дренажни водохващания на всяко пресъхващо дере, и на която река, непосредствено над защитената зона, има язовир със 110 метра висока стена и 315 метра корона, а непосредствено под защитената зона ще има чисто нов ВЕЦ, **е възможно да не настъпи увреждане на предмета на опазване в защитената зона?** Въпреки хидроморфологичния натиск, който на практика пресушава реката постоянно целогодишно, въпреки че преносът на седименти е напълно блокиран, че миграцията на рибите по притоците е абсолютно невъзможна и въпреки че ще бъде пуснат да тече единственият замърсен приток? И няма да има кумулативен ефект?

Уважаеми съучастници - учени и компетентни органи, щом горните въздействия не могат да увредят живота в една река, която преминава през защитена зона, какво според всички вас би могло да предизвика увреждане и/или кумулативен ефект? Може би ядрен взрив, а може би и ядрен взрив няма да може? Вие сте за прокуратурата, всичките до един - "учените", заедно с "компетентните" органи! И ако инспекторатът на МОСВ не се задейства, ние ще имаме грижата за това!

V. По отношение на глобалното затопляне и предотвратяване на ефектите от него.

Нито дума в ДОВОС/ДОСВ по въпроса. Ще обърнем изключително внимание върху този проблем - вечното маловодие, на което всички Вие сте

осъдили река Яденица, ще има разрушително влияние върху ценозата, биотата и тем подобните там в реката, защото водата лятно време ще стане много по-топла. Ще изтича по-студена под язовира, и един километър по-надолу ще ври! Причината е, че сухото речно корито и камъните в него ще се нагриват. И точно там ще се изхвърлят мръсните води от рибарниците - точно в началото на защитената зона! И точно там пристигат водите от Юндолска, които също са замърсени. И при вечното маловодие концентрациите на замърсители могат да бъдат много големи - особено лятно време, когато в Юндола има много посетители и гости, а в реката тече много малко вода. **И се очаква концентрациите само да се увеличават, защото идват от урбанизирана територия, която ще се развива.** Там има куп строежи, които не са завършени. И е сигурно, че тепърва ще се развива животновъдството в полето преди Юндола. Ето отново да видите замърсяването на Юндолска, в началото на май, в работен ден, когато на Юндола нямаше никакви гости:

<https://www.youtube.com/watch?v=TgHR8jEfgUw>

Видеоклипът е сниман обедно време, на 05 май 2017г., и Юндолската река е превърната в боклучарник, уважаеми компетентни органи, дето сте одобрили цялата тая измама!

Ефектът ще е унищожителен. Ако не ни вярвате - питайте Дирекция Политика по изменение на климата в МОСВ. И това повишава риска от поява на неместни и инвазивни видове в язовира и в реката. Информираме всички съучастници, че язовир Белмекен отдавна е населяван от нехарактерния за района и страшно инвазивен костур, а балканските пъстърви почти изчезнаха. Костурът е преобладаващият вид в язовир Белмекен. Който не вярва, веднага ще го заведем на язовира, за да види какво ловят рибарите при вливането на канала Грънчар! Същото ще се случи и в новия язовир Яденица и е рисково за реката под него. И нито дума по този въпрос в разглеждания ДОСВ.

VI. По отношение на 33 Рила Буфер

Считаме, че въздействието на бъдещия в минало време язовир Яденица трябва да се отчете и спрямо тази зона. Наистина, съгласно Наредбата за ОС, това не е необходимо, защото зоната все още не е разгледана и одобрена по принцип от НСБР, но за това не е виновна зоната, виновно е МОСВ. И ЕК ще ни осъди, и последствията ще понесем всички ние, пак за сметка на НЕК и на останалите национално отговорни "инвеститори", които са се приготвили да ликвидират зоната, преди тя да е обявена.

Основание за отчитане на въздействието върху бъдещата 33 Рила Буфер се открива в най-новата стратегия на ЕК - **Hydropower and Natura 2000 - Good Practice Guide**. Там се изисква оценка на степента на въздействие и върху бъдещи защитени зони, нищо че не са определени или обявени по съответния ред. Убедени сме, че това ще е ключов проблем, ако идеолозите на проекта разчитат на съфинансиране от Европейския Съюз, което да си поразделят. Няма начин Дирекция ОС на ЕК да ни съди за необявяване на 33 Рила Буфер и едновременно с това да финансира язовири, които са забранени в същата защитена зона, защото тя приютава приоритетни видове и местообитания, а въздействието на новия язовир върху тази зона въобще не е оценено.

VII. По отношение на опазването на биологичното разнообразие и шансовете за неговото възстановяване.

Изключително тревожна е непрофесионалната работа на някои от експертите, изготвили доклада за оценка на степента на въздействие върху защитена зона "Яденица". Тук ще обърнем внимание на рибите, видрата и водните безгръбначни животни, тъй като те биха били най-силно засегнати от реализирането на проекта.

Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*)

Според първия вариант на внесен ДОСВ, експертът по водните безгръбначни е твърдял, че видът **НЕ** е установен в р. Яденица при проучванията по проект "Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I" (МОСВ, 2013 г.) и **НЕ** бил намерен и при хидробиологичния мониторинг, свързан с проекта за изграждане на яз."Яденица" до 2011 г., както и при проучванията през 2015 г. и 2016 г. за целите на ОС. Доказателства за тези твърдения се откриват в писмо изх.№ ОВОС-50/19.01.2017 на МОСВ, с което компетентният орган информира изпълнителния директор на НЕК ЕАД, че МОСВ дава отрицателна оценка на качеството на ДОСВ и информира експерта, че видът **Е** регистриран в река Яденица.

В същото време, при една бърза справка в сайта <http://natura2000.moew.government.bg> става ясно, че именно по време на теренната работа по проект "Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I" видът е регистриран в 33 „Яденица“ в река Яденица, непосредствено **при** вливането на р. Юндолска. Уловени са 5 живи индивида, като видът не е регистриран на друго място в зоната. В литературата също са публикувани данни за поточния рак в река Яденица. Сведения за това дават Trichkova et al. (2013), които регистрират вида в реката с няколко индивида. Todorov et al. (2014) разглеждат разпространението и състоянието на популациите на поточния рак в защитените зони от Натура 2000 у нас. Авторите също посочват единствено находище на поточния рак в 33 „Яденица“, именно в самата река Яденица, като дават точни координати на уловените екземпляри.

На 04.09.2016 г., по време на теренни проучвания на членове на Сдружение „Балканка“ на река Яденица, във връзка с подготовката на сдружението за проверка на предстоящите ДОВОС/ДОСВ за язовир Яденица, бяха установени множество екземпляри от вида *A. torrentium*, като вървенето в коритото на реката трябваше да става много внимателно, за да не се стъпва по множеството раци (информация от Пенчо Пандъков, хидробиолог и асистент по зоология към ЛТУ-София и свидетели Иван Пандъков, Северина Велкова и Виолета Желязкова). От мястото са снети географски координати. Гл. ас. д-р Николай Коджабашев, преподавател по зоология в ЛТУ-София, е улавял поточния рак в р. Яденица на поне четири места в участъка и край пътя Белово-Юндола. В миналото е улавял множество поточни раци и в река Юндолска по време на практиките по зоология на студентите от ЛТУ, но след заустването в нея на непречистени отпадни води от дървопреработвателен цех на УОГС „Г.Ст.Аврамов“ и вилни зони на с. Юндола, качеството на водата в Юндолска река се влошило и рациите почти изчезнали.

Абсолютно същото се потвърждава и от местни жители на Юндола, на които разполагаме с адреси и координати, за да свидетелстват при необходимост.

A. torrentium от река Яденица – 04.09.2016, Пенчо Пандъков

Същият спад е наблюдаван и в числеността на алпийския тритон (*Ichtyosaura alpestris*) по река Юндолска, следствие от влошеното ѝ екологично състояние (данни, събрани и докладване на студентската научна конференция „Управление и устойчиво използване на биологичните ресурси“). Също така г-н Коджабашев потвърждава, че след водохващанията в Юндолска река остава съвсем малко вода, което ликвидира живота в нея. Над водохващане №4 от събирателна деривация „Яденица“ д-р Коджабашев е регистрирал наличието на пъстървова популация, а под него няма почти никаква вода (гл. ас. д-р Н. Коджабашев – лична кореспонденция). Сдружение „Балканка“ разполага с данни за макрозообентоните ценози в реките Яденица и Юндолска от 90-те години на XX век. Според тях, още тогава река Юндолска е била с влошено екологично състояние, поради твърде малкото количество вода протичащо през нея след водохващанията на деривацията. В същото време, река Яденица се е характеризирала с много висока плътност на пъстървата и поточния рак и добри показатели по отношение на дънните безгръбначни животни.

След като първият доклад е върнат, при неговата преработка най-последните експертите се отказват от твърдението, че видът не е наличен в защитената зона, защото се убеждават, че целият свят знае, че видът е наличен. И мъките продължават... Сега започват уверено да твърдят в ДОСВ, че:

При проучванията по проект "Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I" (МОСВ, 2013 г.) видът е установен в р. Яденица непосредствено след вливането на р. Юндолска...

.....
Видът отсъства по-нагоре в р. Яденица (в обхвата на ИП и близо до него) поради липса на подходящи потенциални местообитания.

Обръщаме внимание, че в доклада по Натура не е посочено къде точно са намерени раците. Експертът Милчо Тодоров е посочил само, че са намерени

5 живи рака, а на картата не става ясно дали триъгълничето е под или над вливането на Юндолска.

Обаче същият автор, заедно с други автори, през 2014-та публикуват статия за разпространението на вида и там е записано, че по време на проучването по Натура са уловени 5 живи индивида в Яденица над вливането на Юндолска. Източник на тези данни - **Distribution and Current Status of Stone Crayfish Populations Austropotamobius torrentium (Decapoda...** (Milcho Todorov et al.) Acta Zoologica Bulgarica · June 2014

Ето защо, твърдението че отсъстват подходящи потенциални местообитания за вида нагоре по река Яденица над вливането на Юндолска, тоест участъци с каменист и песъкливо каменист характер на дъното, е също абсолютно невярно! Цялата река е с такъв характер и абсолютно нищо не се променя в речната морфология, освен в непосредствения съвсем малък участък, в който има останки от изоставения първоначален строеж на язовира, а характерът на речното дъно продължава да бъде каменист и песъкливо каменист, тоест подходящ за вида и предпочитан от него.

Ето сега една снимка непосредствено над водохващане №18", което също ще бъде зялято от устието новия язовир:

От мястото на снимката, до падналото дърво, има повече от **20 /двадесет/** подходящи местообитания за ручеен рак. Въпрос с повишена трудност за "експертите" и "компетентния орган" е - кои са те? Ако не ги знаете и не можете да ги откриете, няма смисъл да се занимавате с ручейни раци въобще!

Целта на поредните лъжи на авторите в ДОСВ е твърде прозрачна - да заблудят одобряващия орган /което са направили твърде успешно/ и заинтересованите страни /в което не са успели/, че подходящи условия за вида в река Яденица има само под вливането на Юндолска. По този начин се постигат две цели - от една страна отново да бъдат заблудени всички относно

важността на Юндолската река по отношение на водните количества, и от друга страна - да се докаже, че над нейното вливане в река Яденица няма подходящи местообитания на ручеен рак, включително и в обхвата на принадлежащите земи на новото водохранилище. По този начин биха се убедили колегите от МОСВ, че в зоната на язовира и стената няма и не може да има ручейни раци, които ще бъдат унищожени, заедно с техните местообитания. И двете цели не са постигнати, защото, както доказахме вече - ручейни раци са регистрирани над вливането на Юндолска, където река Яденица е пълна с подходящи местообитания за вида, не само в участъка от реката в рамките на бъдещия в минало време язовир, но и под и над него.

Освен че авторите на ДОСВ първоначално отричат присъствието на вида в р. Яденица, те споменават и някои неточности във въвеждащите думи за него в преработения ДОСВ. Според тях ручейният рак се среща главно в Южна България. Това е необосновано и невярно твърдение, предвид установените до момента находища на вида у нас. Твърдят и че се среща в планински язовири, което също е много спорно твърдение, предвид факта, че във всички язовири в Родопите на мястото на ручейния рак се настанява инвазивният езерен рак (*Astacus leptodactylus*). През 2015 и 2016 беше извършено пробонабиране по проект „Актуализиране на типологията и класификационната система за оценка на повърхностните водни тела от категории „река“, „езеро“ и „преходни води“ в периода на първия ПУРБ“ и в нито един стоящ водоем у нас не беше установен ручеен рак, докато езерният беше почти повсеместен дори на височина над 1500м., а речният рак (*A. astacus*) беше с малко на брой находища. Абсолютно категорично можем да твърдим, че всеки язовир в местообитанията на ручейния рак прави напълно непригодна за него площта, заета от язовира и значително влошава, или напълно унищожава местообитанието му в речния участък под язовира. Примерите са много: яз. Батак, яз. Доспат, яз. Голям Беглик, яз. Белмекен, яз. Широка поляна, яз. Тошков Чарк, яз. Христо Смирненски и други. Същото се отнася и за съоръженията за водохващане, като примерни могат да се посочат водохващания №4 и №5 от събирателна деривация „Яденица“, водохващането на р. Отовица над с. Самораново, р. Белилска при с. Стоманеците, р. Янтра в приизворната зона, р. Сивяк над Етъра, р. Зеленодръвска, р. Козята река, река Габарищица и много други.

На практика излиза, че няма абсолютно нищо вярно в целия текст за ручейния рак и в отхвърления, и в одобрения от МОСВ вариант на ДОСВ. Не е установено каква част от популацията в зоната ще се засегне, какви ще са евентуалните въздействия, не е отчетено, че като се премахне водохващане №5 от Юндолска ще пристигат замърсени води от урбанизирана територия, които в бъдеще ще се замърсяват още повече, а направената оценка на допустимостта на ИП спрямо целите на защитената зона е базирана на неверни твърдения, не са предложени мерки. Вместо това е посочено, че видът не е установен от авторите, сякаш това значи нещо за хората, които познават други техни творби, и че при реализацията на проекта не се очакват никакви въздействия.

Във връзка с описаните в раздел IX от настоящото възражение кумулативни ефекти върху преноса на седименти от новия язовир, заедно със съществуващите водохващания от канала Яденица, които не се премахват, е

гарантирана значителна загуба на подходящи местообитания на вида под язовирната стена. В този смисъл вредно въздействие върху вида наистина не се очаква, очаква се пълното му ликвидиране.

Ето защо припомняме отново какво е написано в писмо изх.№ ОВОС-50/19.01.2017 на МОСВ на стр.6:

*В тази връзка считам, че е наложително да бъде извършен по-обстоятелствен анализ предвид обстоятелството, че за някои от видовете, напр. ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*) **е** налична регистрация в резултат от картирането в непосредствена близост до предвижданията на ИП. В конкретния случай, направените заключения за липса на въздействия по време на строителството (което може да промени качествата на водите) и експлоатацията (която **ще** доведе до хидроморфологични промени), **не могат да бъдат възприети като достоверни.***

С други думи, самият компетентен орган е установил, че експертите споделят недостоверни твърдения, тоест - лъжи.

Следователно компетентният орган е дал отрицателна оценка на първия внесен ДОСВ с основания, които напълно се припокриват с нашите. Тези основания не са оспорвани от експертите по ДОСВ или от инвеститора, следователно са верни. И въпреки това, навсякъде в преработения ДОСВ, отново експертите твърдят, че както по време на строителството, така и по време на експлоатацията, преки или непреки вредни въздействия не се очакват, не се очакват, не се очакват... Единствената разлика между отхвърления първоначален ДОСВ и сега одобрения е, че преди експертите са твърждали, че видът не е наличен, а сега твърдят че е наличен само и единствено **след** вливането на Юндолска, като и двете твърдения доказано са неверни!

И този път същият компетентен орган е повярвал и е счел лъжите за достоверни! При положение че абсолютно нищо не е променено, нито са предложени каквито и да било смекчаващи мерки, и при положение че ако се закрие само водохващане №5 на канал Яденица, Юндолската река ще доставя вода с очевидно замърсяване, което не е проверено от експертите, но е налице със сигурност, и при положение че реката под Водохващане №4, която би могло да доставя чиста вода, няма да се пусне свободно да тече!

Иначе казано - в отхвърления ДОСВ експертите са твърждали, че няма ручеен рак и затова няма да има въздействия, и компетентният орган не е приел твърденията за достоверни, заради хидроморфологичните промени по време на експлоатацията, защото видът е наличен. В новия ДОСВ експертите вече признават, че видът е наличен, но пак няма да има въздействия, и компетентният орган вече е приел това за достоверно, въпреки хидроморфологичните промени по време на експлоатацията?

Браво на компетентния орган! Припомняме му, че село Юндола и всичките хотели, вили и дървопреработвателния цех на УОСГ Георги Аврамов си изхвърлят отпадните води в Юндолска и на всичко отгоре водохващане №4 спира притока на чиста вода към нея.

ВАЖНО:

И все пак, въпреки гореописаната намеса на одобряващия орган, и въпреки всичките налични и повсеместни доказателства за наличието на Ручеен рак в

Яденица, на стр.179 от ДОВОС, "експертите" упорито продължават да твърдят следното:

Видът не е установен в р.Яденица при проучванията по Проект "Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I" – МОСВ 2013 г., както и при извършване на хидробиологичния мониторинг (по решение за ОВОС от 1998 г.) в периода 2000-2011 г. и през 2015 г. и 2016 г. за Допълнен ДОВОС. Видът ручеен рак не се среща на територията на ИП Проект "Яденица".

Тия "експерти" са завършени, съвършени измамници! И как изобщо ДОВОС е получил положителна оценка от одобряващия орган и за какво взимат заплатите си в тоя орган от нашите данъци е направо невероятно, защото са оценили положително един куп стари вестници!

Що се отнася до останалите водни безгръбни организми, на стр. 15 авторите на ДОСВ твърдят, че:

След анулирането на водохващане № 5 р.Юндолска остава основен резервоар за компенсиране на отрицателните въздействия върху състава на макрозообентосните съобщества на р.Яденица след построяването на яз."Яденица

Тук отново ще кажем, че оттокът на река Юндолска при вливането ѝ в Яденица няма да бъде естествен, тъй като не се предвижда ликвидиране на водохващане №4. Освен това, авторите не представят никакви данни за състоянието на макрозообентосното съобщество в река Юндолска над водохващане №5, където всъщност е замърсяването. В ДОСВ не представят никакви данни, а на стр.87-89 от ДОВОС споменават изследвания на Юндолска само под водохващане №5 или при вливането ѝ в Яденица, проведени от 1995г. до 2016г. И ако бяха изследвали замърсения участък на Юндолска над водохващане №5 щяха да научат каква е истината, която не са искали да научат!

Ето защо твърденията им са напълно необосновани. Към момента река Юндолска, освен че е с много тежко нарушен отточен режим, доказано е натоварена с отпадни води от вилната зона към с. Юндола. В ДОВОС и ДОСВ няма никакъв коментар по темата. В крайна сметка знаем, че река Юндолска е замърсена, знаем, че оттокът ѝ няма да бъде естествен при сливането ѝ с Яденица, защото водохващане №4 няма да се закрива, не знаем какво е състоянието на макрозообентосното съобщество в нея над водохващане №5, а в същото време авторите на ДОСВ твърдят, че като се пусне водохващане №5 Юндолска щяла да компенсира отрицателните въздействия на язовира върху макрозообентосните съобщества на р. Яденица, която е в неизвестно химично състояние според ПУРБ 2016-2021 на ИБР. По тези причини намираме, че цялата експертиза на авторите на ДОВОС и ДОСВ се базира на измислена информация и неверни твърдения. Най-лошото е, че дори в момента Юндолската река над водохващане №5 е с очевидно замърсена вода, в която концентрацията на замърсители би трябвало да се изследва в период на абсолютно маловодие и при пълна натовареност със замърсители от Юндола от многото посетители и гости в почивен ден лятно време, но това не гарантира бъдещото ѝ още по-лошо замърсяване, тъй като тя идва от урбанизирана

територия, с всички последващи рискове, свързани с развитието на тази територия!

ВАЖНО!

По повод горното, БДИБР, на 17.05.2017г. при общата ни проверка, обеща да проведе изследване на физикохимичните показатели на Юндолската река и на химичното и състояние. Ако това не стане, сдружение Балканка ще извърши собствен мониторинг на химичното състояние на Юндолската река през периода август-септември, когато се очаква май-малко вода, въпреки че не е наше задължение да доказваме на когото и да било, каквото и да било. На изследването ще поканим и БДИБР, които всъщност трябваше да са направили тия изследвания сто пъти досега. Замърсяването на Юндолска е доказан от нас факт, за който имаме и свидетели от Юндола, но през август-септември концентрацията ще е най-голяма и въздействието от това замърсяване ще е критично.

Задължение на авторите на ДОВОС/ДОСВ е да са доказали техните твърдения безусловно, на базата на достоверни данни. Възражайки срещу докладите, за нас е достатъчно да посочим, че те са базирани на недостоверни или на отсъстващи и измислени данни, какъвто е случаят. Споменаваме тези неща, за да не вземе сега някой да отиде и да изследва Юндолска при голяма вода, за да докаже, че всичко е пепел и рози, защото авторите на ДОВОС и ДОСВ точно това ще направят. Щом могат да лъжат така безнаказано за ручейния рак, те са способни на всичко и ще лъжат докрай!

Доказателства за замърсяването на Юндолска представихме в раздел V.

Риби

По отношение на рибите ситуацията в ДОСВ е аналогична на тази при водните безгръбначни. Първо се коментира маришката мряна (*Barbus cyclolepis*), която в стандартния формуляр на 33 „Яденица“ фигурира под името *B. plebejus*. Направена е спекулация за това, че маришката мряна не би трябвало да се използва за еквивалент на *B. plebejus* и съответно, не попадала в Анекс II, а в Анекс V на Директива 92/43/ЕИО. Това не е правилно поради факта, че при съставянето на списъците на директивата, маришката мряна е била включена в групата мрени, обединени под името *B. plebejus*. В същото време, защитени зони в България се обявяват според изискванията на ЗБР, където маришката мряна фигурира с актуалното си име (*B. cyclolepis*) в Приложение 2 и Приложение 4, което категорично я прави предмет на опазване в защитената зона. Що се отнася до тъй наречените „решения на биогеографските семинари“, те нямат никакъв правен статус, а и сме силно притеснени, ако наистина се предлага маришката мряна да отпадне от Приложение 2. Не виждаме с какво тя е по малоценна от *B. petenyi* или *B. bergi*. Тя има ограничен ареал и огромно значение за ихтиоценозите в него. В същото време е силно уязвима спрямо хидроморфологични въздействия и е чудесен индикатор за негативното им влияние.

Приведените данни за вида отново са неверни. **На стр.33 от ДОСВ се посочва, че най-горната точка на срещането му в реката е на повече 14км извън границите на защитената зона**, което категорично заявяваме, че не е вярно. Маришките мрени в река Яденица се изкачват до около 2-3 км над с. Голямо Белово, което означава около **2-3км под защитената зона**. Свидетелство за това са не само нашите улови от реката, но и публикувани

данни на Kolev (2010). Тук отново авторите твърдят, че „въздействието до голяма степен се смекчава по естествен път чрез притока на вода от р.Юндолска и другите притоци на р.Яденица“. Вече доказахме, че това не е вярно, поради функционирането на събирателна деривация „Яденица“, която не връща отнетите води в реката и поради липсата на данни за екологичното и химично състояние на Юндолската река.

Въпреки многократното изтъкване на проведените теренни проучвания за нуждите на ОС, не са представени никакви данни от тях. Не се казва нищо за популацията на пъстървата в реката, освен че била стабилна. Всъщност река Яденица е известна с високата численост на пъстървата, въпреки открадването на големи количества вода от страна на НЕК. В последните години славата на реката сред рибарите се загуби. Какви ли са причините за това? При всички положения обаче, тези причини действат в ЗЗ „Яденица“, но няма кой да ги отчете и оцени. Вместо това, авторите на доклада продължават да пишат многократно по повод очакваните въздействия: „Не се очаква“, „Не се очаква“, „Не се очаква“..., така както са писали и преди, както ще пишат и за в бъдеще, ако някой не им потърси сметка за некачествената работа и за съсипаните реки. Налага се да коментираме и факта, че р. Яденица се обитава от вид пъстърва, който не след дълго ще бъде сред най-приоритетните за опазване видове риби и че всъщност няма нищо общо със *Salmo trutta*, която не се среща изобщо в Егейския водосборен басейн (Kottelat & Freyhof, 2007). Пъстървите в р. Яденица са с неустановена видова принадлежност, но фенотипната им изразеност категорично ги причисляван към Егейската генетична линия и към тяхното опазване трябва да се подхожда с особено внимание. Трагично за ихтиологията у нас е, че хора с висок научен ценз продължават да използват отдавна отреченото от водещите европейски специалисти „*Salmo trutta fario*“ (Kottelat & Freyhof, 2007), при това за приток на Марица. Твърдо сме против negliжирането на консервационната значимост на пъстървата, предвид факта че род *Salmo* проявява висока степен на диверсификация на Балканите и е доминант и с огромно значение за хидробиоценозата в горните течения на реките.

Видра

За този пряко зависим от запасите на риба и раци в реката вид също се твърди, че „въздействието ще е временно и обратимо“ и то ще е само извън защитената зона. При положение че рибите и рациите ще бъдат унищожени, толкова необосновано твърдение не заслужава какъвто и да било допълнителен коментар. Вж. и раздел X относно смекчаващите мерки във връзка с проблемите на миграцията на рибите и отражението на този проблем върху видрата.

VIII. По отношение на сеизмичната осигуреност на новото строителство:

Тук обръщаме внимание на раздел 4.4 на ДОВОС от 2016г. В частта за реверсивния напорен тунел е казано:

Тектонският разлом, който се пресича от тунела почти перпендикулярно, е преодолян при изпълнение на реверсивния напорен тунел от страна на площадка “Яденица”. Крепежите и облицовките в този изпълнен участък са съобразени с тези геоложки условия....

Пак в същия раздел 4.4, на **стр.139** от ДОВОС от 2016г., при описанието на Яденишката дислокация, е казано:

*В северна посока **на 100-120 м от ос язовирна стена** (кота 1261 ляв бряг) се установява тектонски разлом с посока СИ-ЮЗ и **с ширина 28-30 м**. Разломът представлява зона на натрошаване до милонитно стриване – глина ръждиво-кафява в повърхностния слой и сива до сиво-зелена глина в дълбочина, с ръбести скални късове – тектонски променени до смляни. **Същият се проследява в източна посока по дерето в левия бряг в участъка на енергогасителя.***

От този цитат произлиза, че на левия бряг на реката е наличен разлом от едната страна на стената на язовира, която е с дължина 315 метра, тоест левият ѝ край /откъм енергогасителя/ е в непосредствена близост до разлома.

В приложение 6 към ДОСВ е даден и надлъжен профил на тунела, където установените разломи са показани. Съгласно това приложение цялото трасе на реверсивния напорен тунел е просечено от множество други разломи, някои от които са в непосредствена близост до стената на новия язовир. Налице са и множество пукнатини и тектонски нарушения включително и в язовирното легло, а в непосредствена близост до савачната шахта /12-15 метра/, в посока Чаира е налице разлом с широчина поне 30 метра.

В раздел 4.2.4. на Допълнен ДОВОС от 1997г. са дадени още данни по отношение на тектонските зони и разломи, включително като местоположение на разломите, мерено в отстояния от страната на яз. Чаира. В края на раздела е казано следното:

*Като се има предвид геоложият строеж и тектонските особености на района, в който се проектират тунелите, при прокопаването на тунел Яденица ще се срещат участъци със занижени геотехнически показатели, **главно при пресичане на неустановени с проучването тектонски зони и разломи**. В тези участъци може да се очаква и по-значителен концентриран водоприток, което ще затрудни прокопаването и отводняването.*

При теренните ни проучвания се потвърди, че цялото дефиле на реката и скалният масив от страната на Чаира, по левия бряг на реката, е просечено от тектонски разломи, нарушения и пукнатини. Ето един от разломите, сниман от мястото на тракийското светилище, което също ще се унищожи:

<https://www.youtube.com/watch?v=AOsJnzNIwhk>

Установените координати на мястото, от което е сниман клипът, са 42.093470 / 23.873350 и котата е точно 1261 метра.

От горния цитат изглежда, че основната тревога на авторите е как ще се прокопае и отводнява тунелът по време на строителството. Обаче има нещо много по-важно, за което би следвало да се тревожат всички съучастници, даже и инвеститорът - особено и най-вече той, ако се вълнува дали парите ни /а не неговите, защото ще си ги вземе от нас/ са изхарчени смислено. Доколкото в приложение №6 към ДОСВ 2016г. не се посочва дали разломите са активни, да не говорим, че според ДОВОС 1997г се очакват и неустановени разломи, се налага да припомним на авторите и на проекта, и на ДОВОС и ДОСВ, определенията на Наредба № РД-02-20-2/27.01.2012 за проектиране на сгради

и съоръжения в земетръсни райони - приложима задължително за новия язовир и новия тунел, в **Раздел II** на която със съкращения е казано следното:

чл.7.(1) При избора на строителна площадка трябва да се има предвид, че:

.....
2. неблагоприятни и малко пригодни за строеж терени в земетръсни райони са:

.....
б) стръмни терени с наклони, по-големи от 1:3, включително скални терени, ако в тях има неблагоприятно разположени повърхнини на хлъзгане /**пукнатини, тектонски нарушения и др.**/

.....
3. Непригодни за строеж в земетръсни райони са:

.....
б) терени с активни разломи

За прецизност отбелязваме и че съгласно чл.136 на същата Наредба:

чл.136.(2) В участъците на тектонични разломи, които се пресичат от тунели и по които е възможно раздвижване на земни маси, се предвиждат съответните мерки за сигурност на съоръжението.

За още по-голяма прецизност отбелязваме и че съгласно чл.171 и 172 на същата Наредба:

чл.171. **Водоподпорните хидротехнически съоръжения в земетръсни райони се разполагат в участъци, отдалечени от тектонски разломи, по които могат да възникнат относителни премествания на скалните масиви.**

чл.172. **Основните съоръжения на хидровъзлите /язовирни стени, водноелектрически централи, преливници/ се разполагат на скални масиви, в границите на които е изключено възникване на премествания от наличието на разломи.**

От горните текстове се налагат следните изводи:

1. Че терени с активни разломи са непригодни, а никъде в ДОВОС не е отразено дали разломите са активни или не са, и това е още един съществен пропуск в доклада.
2. Ако разломите са неактивни, за тунели се прилагат мерки, които обаче не са нормативно определени. И причината е, че мерки срещу срязване и/или разкъсване на облицовката при разместване на огромните скални маси, не съществуват. А той беше напорен и трябва да не пропусне вода! Пропусне ли вода под напор точно в зоната на разлома - тя ще предизвика допълнителни проблеми, да не говорим за загубите на вода.
3. Стената на язовира трябва да е отдалечена от тектонски разломи, независимо дали са активни или не са. Отстоянието не е изяснено, но все пак, при отстояние от **100-120 m от ос язовирна стена** до първия разлом, става дума за нищожно отстояние, при положение че дължина на короната на самата стена е 315 метра, което всъщност трябва да означава, че левият край на стената седи върху разлома.
4. В границите на скалния масив, върху който е разположена стената, има наличие на разлом, при който не е изключено възникването на

премествания, напротив - много е вероятно, както ще докажем малко по-надолу.

Това са част от причините, дали основания на главния проектант на ПАВЕЦ Чаира - инж. Манол Тимов, да възразява срещу бъдещия в минало време язовир, с допълнението че язовирната стена и тунелът се намират в контактната зона на две планини, което повишава риска. Другата част от мотивите му са свързани с безсмисленото харчене на пари и жалко, че той не е вече жив, за да потвърди казаното от нас. Ето доказателство за това твърдение:

<http://www.banker.bg/obshtestvo-i-politika/read/iadenica-skara-proektantite-na-pavec-chaira>

Напомняме на всички съучастници, че основанията, базирани на сеизмичния риск, бяха сред водещите да се отхвърля проектът за тунел в Кресненското дефиле, но тунелът за Яденица е допустим, при същия и даже по-голям сеизмичен риск! А защо рискът е по-голям ще изясним в края на този раздел.

Ама тунелът бил укрепен с крепежи и облицовки и всичко ще е наред? Активизиран в сеизмична ситуация разлом не може да бъде спрял с нищо! И няма никаква гаранция, че неактивен разлом няма да се активизира - именно такива зони генерират земетресения. **Рискът да се активизира разломът се увеличава значително поради добавеното тегло на язовирната стена и на водата в езерото от едната страна на разлома - тази, която вече е потъвала, и никой не може да контролира или да преодолее проблема, камо ли да го изследва и докаже с изчисления. Ако някой би твърдял обратното - той отново би лъгал!**

А ако изобщо можехме да предотвратяваме активизирането на разломите, досега да сме ликвидирали земетресенията и ако авторите на проекта или на ДОСВ знаят някакъв начин - най-добре да го споделят с останалия несведущ свят, вместо да се занимават с дребни въпроси като някакъв мижав язовир или още по-мижав тунел. Гарантираме им и Нобелова награда за научно откритие, което ще спаси голяма част от света.

Всъщност, според т.10.1 на стр.356 от ДОВОС - **Представено е проектно решение за укрепване на Яденишкия разлом.** Излиза, че разломът е укрепен даже? Новината е направо невероятна - понастоящем, в РБългария, хидротехническата мисъл знае как може да се укрепят разломи? И даже вече го е укрепила???

Все пак и въпреки всичко, ние намираме, че тази дейност изобщо не е била необходима, поради липсата на указания в приложимата нормативна уредба за проектирането на новия язовир относно начините за укрепване на разломи. **Нормите забраняват изграждането на язовира, а не препоръчват разломите да се "укрепят", защото това е несериозно.**

По отношение на самото укрепване не се откриват данни в ДОВОС. Освен може би - **на стр.12**, където е казано:

В периода след спиране на строителството в резултат на извършената голяма сеч в ложето на езерото са се проявили ерозионни процеси, локални

срутища и се е визуализирал Яденишкият разлом, където частично е извършено укрепване чрез стабилизиране с насипен материал.

На **стр.28** от ДОВОС са дадени още подробности:

Укрепваща каменна призма във водохранилището на язовир “Яденица” при Яденишкия разлом

Така описаните мерки не представят решения срещу препятстване на бъдещи движения в разлома и в този смисъл не го укрепват изобщо.

Що се отнася до начините, по които се установява дали един разлом е активен или не е, препоръчваме на всички съучастници да се запознаят със следния текст:

<http://www.geology.bas.bg/lecture/seismo/seismotectonics-8th%20lecture.pdf>

За оценка на състоянието на разломите в проучванията по проекта очевидно е включено само измерване на няколко репера по склоновете над двата бряга на река Яденица. Независимо какво са показали резултатите от измерванията, периодът, в който те са провеждани, е прекалено къс, за да се правят каквито и да било генерални изводи.

В допълнение към горното, отбелязваме и едно твърдение на **стр.248** от **раздел 5.4. на ДОВОС**, а именно че:

Съоръженията към язовирната стена – преливник, енергогасител и корекция на р.Яденица, както и реверсивния напорен тунел са проектирани в съответствие с инженерно-геоложките характеристики и нормативните документи (български – Еврокод, ICOLD и др. международни нормативи).

Приемаме твърдението за вярно спрямо проекта, доколкото авторите на ДОВОС трябва да го познават перфектно, преди да пишат доклади за него. Остава само да ни кажат по коя точно част от системата конструктивни Еврокодове са проектирани съоръженията на стената и реверсивният напорен тунел, след като в ЕВРОКОД - БДС EN 1990 - раздел 1. Общи положения, в точка 1.1(2) е казано:

ЗАБЕЛЕЖКА: При проектирането на специални строежи (например атомни инсталации, язовирни стени и др.), може да се наложи да се използват указания, различни от тези в БДС EN 1990 до БДС EN 1999.

.... и причината е, че Еврокод за язовирни стени няма! Нито има за преливник, нито за енергогасител, нито за тунел! **Това е причината споменатата по-горе национална Наредба да е задължително приложима за проектирането на язовира!**

А ако е допуснато проектиране на тези съоръжения при определяне на въздействията по националните или по други нормативни актове, и с прилагане на изчислителни процедури по съответния Еврокод - например БДС EN 1992 - Проектиране на бетонни и стоманобетонни конструкции, това би представлявало груба грешка, защото смесване на два различни стандарта при проектиране на едно съоръжение не се допуска.

Ето защо намираме твърдението, че проектирането на изброените съоръжения към язовирната стена е извършено по нормативни документи, един от които бил *български-Еврокод* е също невярно или, ако наистина е приложен някакъв смесен подход, той представлява груба грешка.

Да не говорим, че Еврокод не е български нормативен документ за язовири, а във вид на БДС - EN, тоест европейски стандарт, само е възприет частично у нас /например - той не се прилага за реконструкции на съществуващи строежи, за язовири и пр./, но това е малък проблем, който само демонстрира липсата на достатъчна прецизност у авторите на ДОВОС, която личи навсякъде в документа.

Отбелязваме още изявлението от **стр.7** на ДОВОС от 2016г., което направо буди откровен смях у хората, които разбират поне малко от сеизмичен риск и сеизмични въздействия върху сгради и съоръжения:

Сеизмичните характеристики за площадката на язовирната стена са:

Максимално ускорение при проектно земетресение 0,337 g в хоризонтално направление и 0,188 g във вертикално направление;

Максимално ускорение при минимално възможно земетресение съответно 0,571 и 0,285 g.

И тия глупости са писани от хабилиитирани лица от УАСГ? Нищо чудно, след като са укрепили разлома! Все пак, Сдружение Балканка е в отлични отношения с повечето факултети на УАСГ /само без ХТФ/ и има защо. Поемаме ангажимент да уведоим ръководството на този университет, че според хабилиитираните лица от Хидротехнически факултет, съществуват понятия като **проектно земетресение** и особено - **максимално ускорение при минимално възможно земетресение**, за да намерим заедно отговор на въпроса - защо е толкова ниско нивото на тази част от хидротехническата мисъл, която се занимава с всички значими оценки на въздействие или на съвместимост, а също така и с проектите на новите ВЕЦ у нас. **И ако същите откровени глупости ги пише в проекта /понеже авторите на ДОВОС трябва да са ги взели отнякъде/, ситуацията тогава е много тревожна** - не само за инвеститора, но и за населените места, които биха могли да бъдат засегнати от авария на стената на язовира в сеизмична ситуация, защото показват, че тия хора не разбират нищо!

Обръщаме внимание отново, че проектът за стената и за тунела и спомагателните съоръжения трябва да отговаря напълно на горецитираната национална Наредба № РД-02-20-2/27.01.2012 за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони, понеже Еврокод за такива съоръжения няма.

Всякакви ръководства са приложими, само ако имат допълнителни по-строги изисквания, например:

ICOLD's revised seismic design and performance criteria for large storage dams, Martin Wieland

ICOLD, "Design features of dams to effectively resist seismic ground motion"

ICOLD, "Selecting seismic parameters for large dams"

и пр.

Забележка:

Всеки от бюлетините на ICOLD започва със следното предупреждение:
The information, analyses and conclusions in this document have no legal force and must not be considered as substituting for legally-enforceable official regulations.

.....

We decline all responsibility whatsoever for how the information herein is interpreted and used and will accept no liability for any loss or damage arising therefrom.

В превод горното означава - *Информацията, анализите и заключенията в този документ нямат законова сила и не трябва да се възприемат* като заместващи нормативно приложимите официални документи!

.....
Ние отхвърляме всяка отговорност относно начина, по който приложената информация е интерпретирана и използвана, и няма да поемем каквато и да било отговорност за която и да е произхождаща щета или авария...

Молим, запомнете последния текст, преди да продължите натам!

И сега, за да се върнем на неуместната терминология на авторите на ДОВОС, съвсем накратко информираме, че **параметрите, характеризиращи сеизмичното въздействие**, са представени в Глава втора, чл.10, ал.2 от приложимата Наредба № РД-02-20-2/27.01.2012 за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони. Там става дума за *интензивност, максимално и/или спектрални ускорения, скорост, преместване и др.*, а самото сеизмично въздействие се характеризира чрез *интензивност и съответен коефициент на сеизмичност и изчислителен спектър на реагиране*.

Допълнителни подробности се откриват в чл.4 от горната наредба, където става дума за *проектен експлоатационен срок, ниво на надеждност, изчислително сеизмично въздействие, сеизмични въздействия с по-голяма вероятност за възникване, период на повтаряемост на сеизмичното въздействие* и пр.

Що се отнася до системата Еврокод, в **БДС EN 1998-1**, сеизмичните въздействия са представени в раздел **3. Земна основа и сеизмично въздействие**

Там става дума, че сеизмичният хазарт се определя чрез един параметър - референтно максимално ускорение на земна основа тип А и то съответства на референтния период на повтаряемост на сеизмичното въздействие..., а сеизмичното движение в дадена точка от повърхността се представя с еластичен спектър на реагиране за ускорението на земната основа.. и т.н. и т.н.

Тоест за **проектно земетресение** никъде не става и дума, в никоя нормативна уредба и причината е, че земетресенията нито са проектни, нито се проектират все още, освен може би в Хидротехнически факултет на УАСГ, щом там вече се укрепват и разломи! Земетресенията се случват такива, каквито са, и вероятността от тяхната проява с дадени ускорения на земната основа /сеизмичният хазарт/ се определя за даден период на повтаряемост - толкова е просто.

Единствен източник, в който става дума за нещо подобно, а именно - за *Design Basis Earthquake*, е посоченият по-горе първи документ на ICOLD, но там става дума за изчислителна сеизмична ситуация с период на повтаряемост от 475 години, за която се осигуряват спомагателните съоръжения, а не стената на язовира, а смисълът е - базово сеизмично въздействие /или земетресение/,

за което се проектират спомагателните съоръжения, а не *проектно земетресение*.

Най-лошото е, че **минималното възможно земетресение** всъщност е ситуация, в която няма земетресение и не се клати нищо, тоест тогава **максималното ускорение** е равно на **голяма, кръгла, задраскана Нула**, бе уважаеми "експерти" и "компетентни" органи!

Като оставим настрана терминологичните мъки на хидротехническата мисъл от екипа експерти, отбелязваме, че, съдейки от стойностите на максималните ускорения, се предполага, че за обекта е проведено микросеизмично райониране, обаче в ДОВОС не е уточнен референтният период на повтаряемост, за който са определени стойностите на ускоренията.

Обръщаме внимание и на факта, че ако под **максимално ускорение при проектно земетресение**, след проява на известно въображение, би могло да се разбира референтно максимално ускорение за период на повтаряемост на въздействието от 1000 години /както е по нашата наредба/, то стойностите в хоризонталните направления са прекалено ниски, отчитайки всичките описани тектонски нарушения и разломи в района, а стойността за вертикалното направление е несериозна. Това би означавало, че микросеизмичното райониране е точно толкова смислено, колкото и докладите по ОВОС/ОС, и е направено просто за да се изкарат пари от инвеститора.

Практически ускорение от **0.188g** във вертикалното направление е много по-ниско от нормативно определеното за района, в който попада новият язовир, съгласно приложения №5 и №6 на горесцитираната наредба за проектиране на съоръженията в земетръсни райони, която в чл.21 индиректно указва, че във вертикално направление следва да се работи най-малко с референтно ускорение - $0.9 \times 0.27g = 0.243g$. Същото се потвърждава и от чл.153 на наредбата - в глава V. Хидротехнически съоръжения.

А всичките тези неща имат пряко отношение към въпросите на сигурността както на тунела, така и на язовирната стена и оттам - на населените места в поречието на реката.

А в случай, че не е проведено микросеизмично райониране, то задължително би трябвало да се проведе в съответствие с чл.141 от Наредбата, но това вече няма да е необходимо, защото язовирът няма да се наложи да се строи.

За прецизност и пълнота на жалбата ни, на последно място в този раздел отбелязваме и цитат от **стр. 6** на ДОВОС:

В ложето на язовирното езеро са установени от инженерно-геоложкия доклад тектонски нарушения и четири системи пукнатини.

С други думи - язовирната стена се изгражда в зона с тектонски нарушения и пукнатини, в непосредствена близост до съществуващи разломи, за които не е ясно дали са активни или не са, в контактната зона между две планини. От гледна точка на риска от взаимни размествания на литоложкия строеж в основата на язовирната стена в сеизмична ситуация, цитираме извадка от първия поред от изброените документи на ICOLD:

Fault movements in the footprint of a dam are the most critical seismic hazard for most dam types. If no other site can be selected then a conservatively designed earth core rockfill dam would be the only solution.

В превод горното означава - Движения в разломи, разположени в основата на язовира, са най-критичния сеизмичен хазарт за повечето типове язовири. Ако не може да се избере друго местоположение, тогава едно консервативно проектирано каменно-насипно ядро би могло да бъде единственото решение. Естественият коментар е - каменно насипната язовирна стена би могла да бъде единственото решение, без да е ясно колко консервативно трябва да бъде проектирана тя, но може и да не би могла, от гледна точка на хората, които живеят в населените места по поречието на река Яденица, и защото от ICOLD никой никога няма да поеме каквато и да било отговорност за тази препоръка!

Връщайки се на приложимата нормативна уредба, в крайна сметка е ясно, че всички съоръжения задължително трябва да са проектирани по националните нормативни актове, които определят терени с активни разломи като **непригодни** за строеж и точно такъв е случаят с реверсивния напорен тунел и стената на язовира, понеже никъде не става и дума дали съществуващите разломи са активни или не са.

Същото важи с особена сила и за язовирната стена, заради установените тектонски нарушения и пукнатини в леглото на язовира и непосредствената близост до съществуващи разломи, в контактната зона между две планини. Поради самото наличие на разломи в скалния масив, върху който се изгражда язовирната стена, приложимият нормативен акт забранява строителството на язовир - без значение дали разломите са активни или не са. Причината е, че добавеното тегло на стената и на водата в язовира само по себе си може да предизвика разместване в разломите.

Най-важно:

Съгласно чл7, ал.2 от Наредба № РД-02-20-2/27.01.2012 за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони:

чл.7(2) Не се допуска строителство върху терени, за които чрез микросеизмично райониране е доказано, че сеизмичният коефициент (K_s) е по-голям от **0.4**, с изключение на сградите и съоръженията от клас на значимост I съгласно табл.2.

Язовир Яденица е от клас на значимост IV съгласно въпросната табл.2, понеже е първа категория съгласно чл.137 от ЗУТ, а максималният сеизмичен коефициент в хоризонталните направлния K_s е **0,571**, съгласно резултатите от микросеизмичното райониране, тоест той е доста по-голям от **0.4**.

И все пак - още по-важно:

Във връзка със сеизмичния риск отбелязваме и следния още по-важен факт - за разлика от нормалните язовири, завиряването на язовир Яденица може да се извърши за около 30 часа при работа на ПАВЕЦ Чаира в генераторен режим. Водата /13.5 млн м3/ ще дойде от язовир Белмекен, а

времето ще е по-малко от 30 часа, защото самата Яденица също ще добави водни количества в язовира. Разбира се, следва да допуснем и че язовирът ще се напълни много бавно, за да се следи поведението на разломите. По подобен начин е пълнен на времето язовир Кърджали, който също е построен върху разлом, но в район с много по-нисък сеизмичен hazard и не е в контактната зона между две планини!

Обаче, след първото завиряване, оттам насетне водата ще се вдига и спада с трийсет метра на всеки цикъл от 20 - 22.5 часа вечно и завинаги. Това ще представлява пулсиращо натоварване върху основата на леглото на язовира от ефективно използваните 9.2 милиона кубически метра вода, тоест 9.2 милиона тона ще пулсират върху нестабилната геоложка основа, върху която и без такива пулсации да са налични, приложимата нормативна уредба забранява строителство на язовири, заради сеизмичния риск. Хората, които го проектират, оценяват и одобряват това чудо са абсолютно безотговорни! А най-безотговорни са хората, които ще го финансират, но на тях не им пука, защото ще харчат наши пари, а не техни! И никой от изброените няма да е в Големо или в малко Белово, ако и когато се случи аварията!

Именно във връзка със сеизмичния риск в проекта е изследвано:
Придвижване и разпластяване на катастрофална вълна, породено от разрушаване на язовирната стена... - стр.10 от ДОВОС
... и е предвидена мярка:

За ПАВЕЦ „Чаура” трябва да бъде осигурена възможност да работи и независимо от яз. „Яденица” в определени случаи. - стр.9 от ДОСВ

Ама имало репери и се следяло поведението на скалните масиви, ще кажат всички "експерти"? Ами репери наистина има, само че тези репери, ако не са показали движения досега - когато все още не се е появило описаното от нас пулсиращо натоварване върху нестабилната геоложка основа, ще регистрират описания от нас проблем чак когато е прекалено късно и тогава няма да има нужда от тях, защото поддаването на основата ще се разпознае по други, много по-зловещи явления!

Самото разполагане на реперите доказва, че проектантите не само че не изключват възникване на преместване в скалния масив от наличието на разломи, а напротив - очакват такива премествания, в нарушение на чл.172 от Наредбата, и допускат че е възможна авария в стената на язовира, за да са разпластявали вълната от катастрофата! И със сигурност не са отчели задръстеното с храсталаци речно корито, които ще задръстят тесните места в дефилето при "разпластяването". И не са отчели, че ако се разкъса обшивката на тунела при първоначално малко преместване, в пукнатината ще прониква вода с налягане от порядък 30 тона/м², само за да влоши положението още повече, защото налягането също ще пулсира с падането и качването на язовира! И положението ще се влоши още много повече, като се отчете, че ако се размърда геоложкият строеж в основата на язовира и предизвика земетресение, ще бъде добавена и динамична вертикална компонента от масата на водата и на стената на язовира, вследствие на сеизмичното въздействие върху същия геоложки строеж, а не само върху стената на язовира, която уж била изследвана!

От казаното дотук произлиза, че проектантите са наясно с рисковете и въпреки това тихомълком са подминали проблема с пулсациите и не може да не са наясно, че нормите забраняват строителството на язовира на избраното място. В този смисъл - "безотговорни" не е подходяща дума за тия хора!

Единственото място в ДОВОС, където се коментира проблема с флуктуациите на водното ниво, се открива в точката Влияние върху компонентите на околната среда на стр.46:

Геоложка среда. *Динамиката на водното ниво изисква проверка и оценка на необходимост от укрепване на определени участъци (Яденишкия разлом и други локални участъци) и определяне на безопасен наклон на водния откос на язовирната стена при АБД.*

Тия хора продължават да укрепват проклетия разлом! Според нас смисълът на препоръката е да се укрепват участъци с каквато и да е друга цел /вероятно срещу обрушаване и срутване на откоси/, но не и с цел предотвратяване на движения в самия разлом - особено в сеизмична ситуация, защото това е невъзможно, най-малко пък - със *затежаваща каменна призма*. Този извод напълно се потвърждава на стр.241 от ДОВОС, където в точката Геоложка среда експертите най-после изплюват камъчето, че не разломът е укрепен, а нещо съвсем друго. Там е казано:

Подприщениите във водохранилището води могат да оказват влияние върху геоложките формации по отношение на възможни свличания при динамичното колебание на водното ниво в седмичен разрез.

При спазване на предприетите мерки за укрепване на потенциални срутища в ложето на езерото и Яденишкия разлом и определените откоси на водната страна на язовирната стена, тези процеси се овладяват и чрез изградена мониторингова система за контрол се следят в процеса на експлоатация. Не се очаква филтрация към съседни водосбори.

С други думи - тревогите на авторите на проекта и на ДОВОС, свързани динамичното колебание на водното ниво, са само във връзка със свличане или срутване на определени малки участъци. Проблемът с пулсациите на теглото на водата върху нестабилната геоложка основа въобще не е разглеждан, защото няма начин той да бъде решен! А и всички си отдъхваме с облекчение от тревогата, че наистина разломът е укрепен, защото дори и авторите на ДОВОС не могат да лъжат чак толкова много, не че не са го направили на сто други места в ДОВОС.

Предвид рисковете за населени места и вилната зона в поречието на Яденица - стената на язовира и тунелът не трябва да се строят!

Настояваме сеизмичната сигурност на язовира и реверсивния напорен тунел да се изследва от Националния Експертен Съвет по Устройство на Територията и Регионална Политика /НЕСУТРП/ към МРРБ, който да се произнесе допустимо ли е за национален обект да се нарушават изрични забрани на нормите, свързани със сигурността на населени места! При формирането на експертния състав на НЕСУТРП, да се отчете, че специалистите от ХТФ на УАСГ и от СВЕКО Енергопроект са заинтересовани лица, които от дълги години се мъчат да прокарат злощастния язовир, защото са изкарвали и продължават да изкарват пари от него, въпреки възраженията на главния проектант на ПАВЕЦ Чаира!

Ако някой си позволи да не повярва - питайте проектантите и консултантите по проекта дали са изследвали проблема с пулсациите и как точно са го решили, защото няма начин този проблем да бъде изследван, камо ли разрешен! Отговорът е съвсем прост - решили са го, като са разпластили катастрофалната вълна и са предвидили язовир Чаира да може да се отдели самостоятелно отново, без въобще да ги интересува какво става с вилната зона, с населените места и с пътуващите по пътя Белово-Юндола, когато вълната ще се напласти върху тях!

IX. По отношение на преноса на седименти.

За фазата на експлоатацията не се откриват препоръки по този въпрос никъде - нито в ДОВОС, нито в ДОСВ, и това е следващия съществен пропуск в тези нови документи. Не смятаме, че е необходимо да обясняваме защо този въпрос е много важен, извън факта че язовирната стена ще задържа седименти, с последващ риск от еутрофикация в езерото и от ерозия на речното корито под самата стена. Еутрофикацията не се очаква да е съществена, поради планинския характер на района, но не се очаква и съвсем да я няма.

Ерозията ще се изразява в отмиване на финия дънен субстрат под язовирната стена и ще има изключително вредно въздействие върху зообентосната ценоза, а оттам и върху речната биота в реката под язовира. В ПУРБ 2016-2021 на ИБР се откриват препоръки по този въпрос - в точка 7.2.6.4 от раздел 7, на стр.21, е включена следната мярка:

5. Поддръжка на съоръжението, въз основа на предварително съгласуван с Директора на басейновата дирекция, технологичен проект за транспорт на седименти, в случаите, когато за целите на водовземаното е изградено подприщващо съоръжение”.

И, доколкото в момента няма валидно разрешително за водовземане на новия язовир, такова би могло да бъде издадено само в съответствие с новия ПУРБ, който е цитиран от авторите на ДОВОС на много места, тоест те го познават донякъде криво-ляво. Тук важното за отбелязване е, че под транспорт на седименти следва да се разбира не изгребване на тинята и пясъка и транспортирането им на депо, нито залповото им изпускане, а осигуряване на възможност за плавен и постоянен пренос на седиментите по най-близък до естествения начин, така че да не настъпи ерозия на речното корито от загуба на финия дънен субстрат и ликвидирание на ценни бентосни обитания - особено в защитената зона. Същото важи и за местообитанията на Ручейния рак (*Austropotamobius torrentium*), във връзка с кумулативните ефекти върху преноса на седименти и трайното и необратимо увреждане на вида и на неговите местообитания, които изяснихме по-горе.

Напомняме на БДИБР цитираната мярка от ПУРБ, да не би услужливо да забравят и нея, когато издават разрешително за водовземане, което не би следвало да издават, след като се запознаят с настоящото възражение и особено - след като няма технологичен проект за транспорт на седиментите.

Обръщаме внимание и на МОСВ, че, след като няма никакви мерки за пренос на седименти в ДОСВ и няма предварително съгласуван с БД

технологичен проект за транспорт на седименти за ИП, ДОСВ не следва да се одобрява, докато не бъдат включени в него мерките от ПУРБ, като се намери подходящо решение.

Единственият коментар по повод седименти и наноси в ДОСВ се открива на стр.12, където е казано:

МВЕЦ е подязовирна централа и при нея не съществуват проблемите с наноси, както при русловите и деривационните МВЕЦ в реките.

Как да не съществуват проблемите бе колеги? Проблеми може би не съществуват за работата на централата, обаче ДОСВ следва да обозначи и оцени проблемите за биоразнообразието, а не дали централата ще работи - това е грижа на инвеститора. Експертите трябваше да се тревожат за по-важното от гледна точка на ОСВ - какви проблеми се пораждат за предмета и целите на опазване в защитената зона от препятстването на транспорта на седименти, защото при подязовирни ВЕЦ тези проблеми са много по-големи, отколкото при руслови или деривационни ВЕЦ. Това е един от най-съществените пропуски в ДОСВ.

Що се отнася до ДОВОС, там се откриват още две три думи по въпроса на стр.237 от раздел 5.2.1 Повърхностни води:

Наличните обеми във водохранилището под котата на дъното на реверсивния напорен тунел са в размер достатъчен да поеме приток на плаващи и дънни наноси за периода на експлоатация. Към стената има предвиден основен изпускател, чрез който е осигурено и промиването на наносите отложени в езерото при определен режим и метеорологични условия, заложи в Инструкцията за експлоатация.

Тук се налагат следните коментари:

1. Както доказахме, плавният и естествен пренос на седименти и най-вече на дребната фракция - пясъка, е от изключително значение с оглед недопускане загубата на ценни бентосни местообитания и на местообитанията на Ручейния рак в река Яденица, включително в защитената зона Яденица. Самият ПУРБ потвърждава това.
2. След като обемите са достатъчни за поемане на дънни наноси, вярва ли някой, че НЕК ЕАД ще се занимава да осигурява плавен пренос на седименти?
3. Във връзка с инструкцията за експлоатация, тя не може да бъде различна от инструкцията за язовир Белмекен - това е фирмена политика на НЕК. А в раздел III. Риск от наводнения, ние вече показахме как НЕК ЕАД изпуска седиментите при какъвто и да било метеорологичен режим. И като ги изпусне по същия начин в река Яденица, защитената зона, заедно с живота в нея, ще бъдат издухани в Егейско море.
4. Все пак всички разбираме, че някаква инструкция има. Ако тя би могла да се нарече проект, и ако директорът на БДИБР я съгласува, може би всичко ще е наред. Не че той я е съгласувал досега, както би трябвало. И не че няма да я съгласува като му наредят, защото иначе ще го уволнят. Той досега е съгласувал цялото ИП безропотно, незаконосъобразно е включил изключение за ИП в ПУРБ, та една инструкция ли няма да съгласува... Е имаме малко затруднение, че няма никакви правила, по които да се правят проекти за транспорт на седименти, но то ще облекчи директора на БДИБР,

отново давайки му възможност да съгласува един куп стари вестници. **Обаче** в случая има нещо много по-важно - плавният и постоянен пренос на седименти е много важен за опазване на местообитанията в защитената зона, както доказахме по-горе. Ето защо, само съгласуване на Инструкцията/Проекта за пренос на седименти от директора на БДИБР не е достатъчно! Задължително е Проектът за пренос на седименти да е представен от инвеститора за запознаване на всички заинтересовани страни и да е оценен правилно в ДОСВ, после ДОСВ да е получил положителна оценка за качеството и да е подложен на обществено обсъждане, ако наистина искаме Проектът да върши някаква работа. Иначе директорът на БДИБР коленопреклонно ще съгласува всичко, още повече че БДИБР не разполага с експертен потенциал да оценява такива проекти с оглед целите за опазване в защитени зони. Иначе в инструкцията ще пише, че изпускателят ще се отваря при високи води /както на Белмекен/ и само толкоз, и директорът на БДИБР няма да смее да диша, докато го съгласува, да не би НЕК да реши, че на него/на директора/ нещо не му харесва в този проект, поради което се налага спешно той да бъде сменен.

5. Като цяло, за да може да се оцени отрицателното въздействие, следва да се познава и структурното формиране на седименти в един нов язовир. Те не се появяват директно и мигновено при самата стена, защото седиментите се пренасят само от течаща вода. Само най-леката тинеста фракция, предимно натоварена с биогенни елементи, достига по-бързо до стената и се отлага по дъното. Колкото е по-едра фракцията, толкова по-бавно е нейното придвижване в язовира - имаме стотици примери за пясъка и в по-малките водохващания, да не говорим за чакъл или по-едри камъни. След завиряването на язовира, пясъкът започва да се отлага при опашката на язовирното легло, където скоростта на течението рязко спада и изчезва напълно навътре в язовира. В конкретния случай, поради флуктуациите на водното ниво, се очаква и пренос на седименти от бреговете на язовира, но само до границата, в която нивото на водата играе. По-нататък тези седименти ще се свличат много бавно в неподвижната вода. **И ще минат доста години**, докато наносните отложения стигнат до стената при изпускателя, за да могат да бъдат изпускани през него, съобразно характера, релефа и наклона на леглото на язовира и съобразно куп други фактори. И чак после идва въпросът как ще ги изпускате плавно и постепенно, но загубата на финия дънен субстрат в реката вече ще е настъпила. Ето такива неща би трябвало да са решени в проекта за пренос на седименти и би трябвало да са оценени в ДОСВ и в ДОВОС, а не са. И оценката очевидно би следвало да бъде, че язовирът ще представлява драстична негативна промяна по отношение на преноса на седименти, както освен нас твърдят и всички други, разумни автори, които цитирахме по-напред.
6. В крайна сметка проблемът е описан само в ДОВОС и само в раздел Повърхостни води. При това са разгледани само хидроморфологичните аспекти, като само бегло се споменава за някаква Инструкция, която никой не я знае какво представлява и която не е оценена от никого. Оценка от гледна точка на опазване на биоразнообразието или на целите на опазване в защитената зона въобще не е правено.
7. Само за пълнота отбелязваме, че в ПУРБ е определено проектът да е предварително съгласуван от директора на БДИБР, а не впоследствие. И

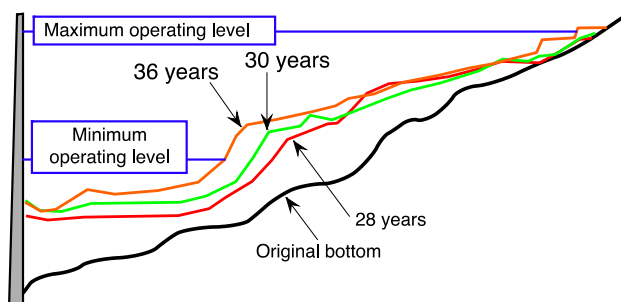
най-малко самата инструкция трябваше да е включена в приложенията на ДОСВ и ДОВОС, ако тя въобще съществува!

8. Така или иначе, засега такъв проект, който да е съгласуван от директора на БДИБР, няма! Иначе това задължително трябваше да е отбелязано и в ДОСВ, и в ДОВОС. А самата инструкция трябваше да е оценена поне в ДОСВ, за да може после директорът на БДИБР да я съгласува!

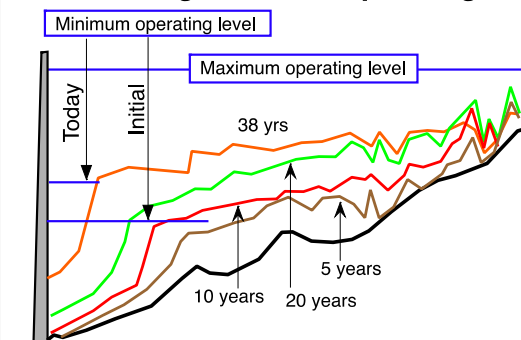
Забележка:

В потвърждение на изложеното в т.5, за всеки случай тук ще Ви покажем как се формира натрупването на седименти в едно примерно язовирно легло.

a. Constant minimum operating level

b. Increasing minimum operating level

Тъй като нашият злощастен язовир ще е с повишено Най-Ниско Работно Водно Ниво /ННРВН/, очакваната картина е дясната. В нея можете да видите, че за първите 10 /десет/ години седиментите едва достигат до стената на язовира.

Х. По отношение на смекчаващите мерки от ДОСВ и ДОВОС:

В раздел 6 от ДОСВ е предложено за периода на строителството - *Строителните дейности да бъдат провеждани извън размножителния период на животните (април-юни).*

Мярката трябва да се съобрази и с размножителния период на рибите в реката, тоест с балканската пъстърва, чийто размножителен период е октомври-януари. Въпросът е важен, защото тя е основна храна на видове, предмет на опазване в защитената зона, например за видрата.

Пак в раздел 6 от ДОСВ единствените смекчаващи мерки, предвидени за времето на експлоатацията, са обезопасяване на отвори на савачната шахта и осигуряването на минимален отток, като цифрите за Q_0 пак са неверни. Мярката за водното количество е включена и в ДОВОС. **Авторите на ДОВОС и ДОСВ са в дълбока грешка по въпроса, защото осигуряването на минимален отток не е смекчаваща мярка**, а е необходимо условие в реката да остане какъвто и да било живот. Понеже при нарушен режим на оттока /постоянно маловодие/ речната биота винаги е подложена на изключително вредни въздействия - за нея се налага прилагането на други мерки, които да намалят/смекчат вредите. Това е основен принцип и е срамата, че авторите на ДОСВ не го знаят. С други думи - да изпускаш екологичния отток не е смекчаваща мярка, понеже ако не го изпускаш, всичко умира и няма какво да смекчаваш! Като го изпускаш - почти всичко умира, тоест остава нещо, което е увредено, и търсиш начини да смекчиш ефекта - толкова е просто!

Така например - всички знаем, че фрагментирането на реките с прегради пречатства миграцията на рибите. Самите риби не умират, но се влошават условията им за търсене на храна, на укрития и за размножаване. И тогава се прилага смекчаваща мярка - изграждане на рибни проходи. Чели сме няколко други доклада на същия екип от експерти, където това твърдение се повтаря нееднократно - например за каскадата Среден Искър. Защо са забравили какво са писали преди години не е известно. Вероятно се дължи на респектиращата средна възраст на екипа - 68 години /най-възрастен - 83г./ но на рибните проходи ще се върнем отново.

В раздел 10.3 на ДОВОС са предложени допълнителни мерки, едната от които има отношение към описаната от нас ситуация. Тя гласи:

Зарибяване на р.Яденица над язовира с материал от р.Яденица под язовира след вливане на р.Юндолска да се извършва след консултация с ихтиолог.

Намираме тази неуместна мярка за много подходяща за прилагане в района на басейново управление на БДИБР, доколкото те имат доста прегради за ВЕЦ по реките, които са абсолютно непреодолими за риби. И тогава БДИБР предписва мярката **зарибяване**, като я кръщава с евфемизма **подпомагане на миграцията**.

Обаче зарибяването въобще не е смекчаваща мярка за намаляване на вредните ефекти от пречатстване на миграцията, понеже то не подпомага миграцията изобщо. То просто е зарибяване и се прави по определени правила и при условия, които не са установени от екипа експерти по ДОВОС.

Така например се проверява дали има изобщо нужда от това нещо - ако в реката и притоците над язовира има достатъчно риби, тогава защо ще зарибяваме - реката просто няма да може да изхрани и новодошлите? Или ако няма достатъчно храна - с колко риби ще зарибяваме? Защо например ще зарибяваме Базенишко дере, при положение че в тая река не е текла вода от поне 30 години заради наличните водохващания и какво ще ядат рибите в нея? Ето какво представлява Базенишкото дере лятно време:

<https://www.youtube.com/watch?v=v4d3NukPMhU>

Най-недопустимото от всичко е взимането на риби от участъка на реката под язовира, където те са останали много малко и вече почти ги няма, заради усилията на инвеститора - НЕК ЕАД да ги ликвидира през последните години! Трябва да му признаем - той прави всичко възможно, като не изпуска капка вода под водохващанията на канала Яденица.

Считаме, че, след като авторите предлагат мярката да се взимат риби от реката под язовира, те следва да са установили дали самите риби са автохтонни или не са. Защото ако рибите в реката са наследници на рибите от някой развъдник /най-вероятно Тошков Чарк или Пещера/, може да се допусне изключителна грешка. От една страна - няма смисъл да обезрибяваш реката, след като можеш да вземеш същите риби от развъдник. **По-лошото е, че над сега съществуващите съоръжения на площадката за новия язовир в момента е възможно рибите да не са повлияни от зарибявания, защото съоръженията пречатстват миграцията от долните участъци на реката.** А риби в река Яденица над язовира гарантирано има /въпреки че авторите не споменават да са ги установили там/ и така има надежда да се запази автохтонната популация.

Разбира се, в ДОВОС е включена и мярката за премахване на водохващане №5 на Юндолска, но както изяснихме нееднократно вече, тя е всичко друго, но не и смекчаваща мярка.

ВАЖНО:

Накрая на този раздел ще обърнем внимание, че никъде в ДОСВ, в описанието на параметрите на всички съоръжения по стената на язовира и в графичната част от приложенията, не фигурира като смекчаваща мярка изграждането на РИБЕН ПРОХОД!

Напомниме, че в правния мир у нас витае един текст, който се нарича Закон за рибарство и аквакултури. Съгласно чл.44б от същия:

Чл. 44б. (Нов - ДВ, бр. 94 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) (1) **Собствениците на нови бентове, прагове и други инженерни съоръжения, затрудняващи естествените миграции на рибата, са длъжни да изградят до пускане на обекта в експлоатация рибни проходи, позволяващи осъществяване на миграции на рибите.**

(2) Собствениците на съществуващи водноелектрически съоръжения, бентове и прагове са длъжни да изградят рибни проходи, позволяващи осъществяване на миграции на рибите.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 36 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 80 от 2009 г.) Условиата, редът и техническите изисквания за изграждане на рибни проходи се определят с наредба на министъра на земеделието и храните и министъра на околната среда и водите.

Обръщаме изключително внимание - за цитираните изисквания няма дерогации в Българското законодателство. Всички нови разрешителни за водовземане на БДИБР имат изискване за рибен проход. И на всички съществуващи съоръжения, какъвто е случаят с всички водохващания на деривационен канал Яденица, както и на останалите още стотина водохващания по другите канали на хидровъзел Белмекен-Сестримо-ПАВЕЦ Чаира, трябва също да се изградят рибни проходи, защото те нямат такива. За кумулативните ефекти на новия язовир, канала Яденица и МВЕЦ Яденица, свързани с препятстване на миграцията, в ДОСВ е определено, че няма такива кумулативни ефекти и това просто не е вярно. Причината е, че всички притоци на река Яденица са преградени, без възможност за риби да преодоляват преградите. Това всъщност е най-лошият вариант, защото при високи води част от водохващанията изпускат вода, понеже не могат да я хванат всичката. И когато това съвпадне с размножителния период на пъстървата, тя навлиза в притоците. И когато стигне до непреодолима миграционна бариера, и не може да я преодолее, съоръжението се превръща в капан, защото предстои следващото пресушаване. Въздействието е убийствено за рибите в реката. **И макар че пъстървите не са предмет на опазване в 33 Яденица, те играят важна роля за оцеляването на видовете, предмет на опазване. Например на видрата, за която те са основна храна.**

В ДОВОС "експертите" са коментирали проблема несполучливо, твърдейки със съкращения че:

➤ *Бариерен ефект поради преграждане на речното течение*

.....
*Въздействието ще засегне Речната пъстърва, за която изградената язовирна стена ще представлява непреодолима бариера за миграции както нагоре, така и надолу по течението. Обхват на въздействието – по цялата пъстървова зона на реката, **но предимно в участъка над язовирната стена.***
.....

Според съществуващите данни от проучвания и наблюдения в различни страни, **при такива високи прегради няма рибни проходи**, които ефективно да осигуряват преминаването на риби и евентуалното им изграждане не се оправдава нито от биологична нито от икономическа гледна точка. **Също толкова неоправдано в случая е и прилагането на технически средства (асансьори) за пренос на риби от долно в горно ниво.** Доколкото Речната пъстърва, която ще бъде засегната, не е уникален вид, то единственото ефективно средство за поддържане на нейната популация в р.Яденица е регулярното заребяване на участъците **над язовирната стена, включително и с риби, уловени в реката под язовира** (съгласно представени мерки за намаляване и предотвратяване на очакваните негативни въздействия).

Цитираните текстове са несполучлив опит да се заобиколи законовото изискване да се изгради рибен проход, позволяващ миграцията на рибите съгласно чл.44б от ЗРА.

Много по-лошото е, че е демонстрирана отново респектираща некомпетентост, по следните причини:

1. Обхватът на въздействието от препятстване на миграцията наистина е по цялата дължина на пъстървовата зона в реката, но въобще не е **предимно в участъка над язовирната стена**. Напротив - речните пъстърви у нас извършват разможителни миграции, като всяка година се качват нагоре по течението, за да хвърлят хайвера и се връщат отново в постоянните си местообитания, където се хранят. И ефектът ще е по-лош за рибите под стената - в рамките на 33 Яденица, защото язовирът ще препятства тяхната миграция, за да се размножават успешно. И говорим за участъка под стената в рамките на 33, където и всичките притоци са преградени. Въпросът изяснихме и по-горе - въздействието е убийствено за рибите в рамките на 33, защото в притоците от време на време тече вода и после пресъхват.
2. **Твърдението че при такива високи прегради няма рибни проходи, които ефективно да осигуряват преминаването на риби е абсолютно невярно!** Рибните походи са много типове - природосъобразни, технически, рибни рампи и пр. Един от типовете рибни проходи е - рибни лифтове, съгласно ръководството на ФАО за рибните проходи, цитирано в следващата точка. Според същото ръководство само техническите и природосъобразните типове рибни роходи са неподходящи за случая, но не и рибните лифтове.
3. **Твърдението, че е неоправдано прилагането на рибни лифтове /асансьори/ е категорично невярно!** Първо - те се препоръчват за случая, съгласно приложение 3 към раздел 7 на ПУРБ 2016-2021 на ИБР - ръководството на ФАО. И второ - в момента в Швейцария масово се строят нови такива лифтове, защото там са осъзнали проблемите с изчезването на видовете. Такива лифтове се строят и на други места в Европа и някой ден би трябвало да ги строим и ние на старите язовири, а не само на новите! Всъщност, според законодателството вече трябваше да сме ги построили!
4. Почти няма в света ръководство за рибни проходи или норми, които да не показват хидравличните и механичните лифтове като подходящи за случая.

Дори и руските СНиП ги показва **на стр.64, в приложение Н. на СП 101.13330.2012** от 2012г., с което можете да се запознаете от следния линк:
http://www.nostroy.ru/nostroy_archive/nostroy/20101.13330.2012.pdf

5. Друг е въпросът в конкретния случай за смисъла от създаването на възможности за транспортиране на рибите от реката в новия язовир, чието ниво играе с 30 метра нагоре-надолу, обаче няма никакво значение какво мислим ние, и също толкова малко има значение има какво е мнението на "експертите". **Защото законодателят е определил задължение за собственика да изгради рибен проход за осигуряване миграцията на рибите, а в ПУРБ 2016-2021 на ИБР е уточнено по кое ръководство това трябва да стане! И в самото ръководство има решения за случая!**
6. В конкретния случай флуктуациите на нивото на водата в язовира не е никакъв проблем, защото законодателството налага определени изисквания точно през периода на размножителната миграция на рибите. Изискванията по този въпрос ще изясним малко по-нататък в изложението.
7. И след като ще бъде най-увредена популацията от риби под язовира, която ще остане напълно блокирана в капан, без да може да мигрира нагоре за да се размножава нито в река Яденица, нито по притоците, ефектът ще е необратим и за видрата, за която рибите са основна храна в защитената зона!
8. И точно под язовира експертите предлагат да се събират рибите, за да се качват отгоре??? Това води до риск от пълно обезрибване на зоната под язовира /в рамките на защитената зона/ и пренаселване на зоната над язовира, защото не е предложено как рибите ще се върнат обратно.
9. Както обяснихме и по-горе - има надежда рибите над съществуващите съоръжения на бъдещия в минало време язовир да са автохтонни, докато рибите под вливането на Юндолска са резултат от многократни зарибявания през годините назад. Авторите на ДОВОС не са изследвали нито едното, нито другото и предлаганата мярка е с недоказан, но много съмнителен ефект. И ако впоследствие нещата, за които предупреждаваме, се установят от така наречения ихтиолог, тогава тази мярка изобщо е неприложима.
10. Нещо повече - съгласно чл.30, ал.1, т.4 от ЗРА, проектът *за изграждане на съоръжения, чрез които се осигурява миграцията на рибите и другите водни организми* - трябва да се съгласва от ИАРА!

Забележка:

По повод коментираната в т.5 проблематика обръщаме внимание, че ние имаме предложения през 2016г. на заседание на работната група /РГ/ за наредбата за рибните проходи. Някои от останалите членове на РГ, част от които са автори на ДОВОС, тогава застъпиха точно обратната теза - че рибни проходи трябва да се правят навсякъде, а сега твърдят обратното. Компетентните държавни органи очевидно не са приели нашето предложение за достатъчно добре обосновано, защото досега не настъпи никакво изменение на нормативната и поднормативна уредба и въпросът дори не е представен пред законодателя за разглеждане. В този смисъл законът си е закон и той трябва да се спазва от всички.

Стъпвайки на законовите изисквания ще повторим - на стената на язовира трябва да се изгради рибен проход, позволяващ миграцията на рибите и другите водни организми!

Фактът, че няма национална наредба, не оправдава липсата на такъв проход в проекта, защото тогава се използва установената добра практика у нас, която всички я знаем колко струва - особено в практиките на преподаватели от Хидротехническият факултет на УАСГ, от където са и част от авторите на ДОВОС/ДОСВ. В ПУРБ 2010-2015 на ИБР имаше такава обща мярка, в която бяха цитирани частично определени изисквания на Ръководството на ФАО, но те бяха цитирани непълно и със съществени пропуски.

Основен принцип при проектирането на всички видове задължителни за изграждане съоръжения у нас е, че когато няма налична национална нормативна уредба, следва да се прилага уредба на друга държава или съюз, както и ръководства за добри практики от авторитетни източници, които са налични за подобни условия. Ето защо препоръчваме да се използват най-добрите световни стандарти, като за обект от национално значение, със статут "PCI" на ЕС!

Използвайки този подход, БДИБР е включила мярка в приложение 3 към раздел 7 на ПУРБ 2016-2021 на ИБР, с директна препратка към Ръководството на ФАО, тоест то се спазва вече цялото, директно и без коментар. **С други думи - липсата на наредба за рибните проходи е преодоляна съвсем правилно в ПУРБ на ИБР, където е определен задължителен документ за използване.**

Е, има още една малка подробност, а именно че БДИБР най-услужливо са пропуснали да напишат мярка за изграждане на рибни проходи и за водното тяло река Яденица - BG3MA900R200, тоест изглежда че и според БДИБР рибен проход за новия язовир може би не е необходим, или може би е? И тогава може би не е необходим и за МВЕЦ Яденица, според БДИБР?

Допускаме, че БДИБР е изпаднала в тежка заблуда, използвайки подходите по ЗВ, където на много места се определя, че почти всяко законово изискване за хидрологичния режим трябва да се записва в ПУРБ, за да е валидно, но случаят със ЗРА изобщо не е такъв - изискванията за рибни проходи важат за всички, без изключения, независимо дали са записани някъде допълнително или не са.

За да подпомогнем колебанието на БДИБР и на екипа експерти по ДОВОС/ДОСВ, отбелязваме, че нито мнението на разни експерти, нито ПУРБ, може да отмени закон! С други думи - липсата на мярка за водното тяло в ПУРБ - изграждане на рибен проход, не отменя законовото изискване такъв да се проектира и изгради. Очевидно е, че в ПУРБ не може да бъдат записани всички закони. Считаме опита на БДИБР да заобиколи закона за неуспешен, нищожен и жалък, въпреки че оценяваме високо положените усилия.

За да сме още по-убедени всички заедно, цитираме със съкращения и допълнителните мерки, наложени от ЕО на ПУРБ 2016-2021 в ИБР, както следва:

II. Мерки за изпълнение при прилагането на ПУРБ:

2. За всички водни тела, чието екологично състояние е определено като по-ниско от добро, **или в зоните, в които природозащитното състояние на водозависимите видове и природните местообитания е неблагоприятно, да се въведат условия при издаване на**

нови и продължаване на срока на действие на издадени разрешителни за водоползване, с цел недопускане влошаване на природозащитното състояние на видове или природни местообитания, предмет на опазване в защитените зони, както следва:

.....
2.2. Въвеждане на условия в разрешителните по реда на Закона за водите (ЗВ) за осигуряване на функционалната свързаност на водното тяло по отношение на фрагментиращи структури, функциониращи без съоръжения за осигуряване на непрекъснатост и проходимост на реката или с неефективни такива;

За да не бъде пропуснато, съгласно раздел *Безгръбначни (Invertebrata)* на ДОСВ за язовир Яденица, предмет на опазване в ЗЗ Яденица са два вида *Водни Безгръбначни (Aquatic Invertebrata)* - *Ручеен рак /Austropotamobius torrentium/* и *Бисерна мида /Unio crassus/*.

В ДОСВ също е отбелязано, че ручеен рак не е открит при теренните проучвания от екипа експерти, което не изненада никого. Обаче на стр.6 от писмо на МОСВ, изходящ № ОВОС-50/19.01.2017г., в мотивите за отхвърляне на първия вариант на ДОСВ е казано следното:

... е наложително да бъде извършен по-обстоятелствен анализ предвид обстоятелството, че за някои от видовете, напр. Ручеен рак /Austropotamobius torrentium/ е налична регистрация в резултат на картирането в непосредствена близост до предвижданията на ИП

Тоест има данни, че ручейният рак е наличен и местообитанието е ефективно заето, както изяснихме и по-напред в изложението. С по-прости думи това можеха да им кажат и децата от с.Големо Белово на екипа експерти по ДОСВ, за да не се мъчат да търсят ручеен рак, като не знаят кога, как и къде да го намерят и не искат да го намерят. Нещо повече - в раздел VII от настоящото възражение ние представихме още много допълнителни доказателства за наличието на ручеен рак в река Яденица.

Според проект "Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I", МОСВ, 2013 г., от 10% до 50% местообитанията на ручейния рак са в неблагоприятно състояние. **Природозащитното състояние по този параметър е неблагоприятно-незадоволително**, тоест попадаме директно в хипотезата на раздел II, т.2 от допълнителните мерки на ЕО на ПУРБ и трябва да изпълним мярката по т.2.2. безусловно, дори и такава да не се изискваше от закона или от ПУРБ.

Добрият извод от гореописаното е, че изграждането на Рибен Проход е по задължително изискване на ЗРА, което не може да бъде отменено чрез ПУРБ и дори се потвърждава от ЕО на ПУРБ.

Що се отнася до избора на тип рибен проход, с цел да бъдем полезни на одобряващия орган и на експертите, ще отбележим, че за случая с язовир Яденица единственото решение биха били рибните лифтове - хидравлични или механични, и те са доказани по света и в Европа. Същото се потвърждава и от приложение 3 към раздел 7 на ПУРБ 2016-2021 на ИБР, където трябва да се използва най-долният ред от таблицата. Обосновката е, че, съгласно ръководството на ФАО, което трябва да се прилага безусловно съгласно ПУРБ - природосъобразните и техническите типове рибни проходи са подходящи при разлики във водните нива между не повече от 6-10 метра, а тук имаме да

преодоляваме 110 метра висока язовирна стена. Разбира се - лифтовете ще изискват и проект за експлоатация, поддръжка и мониторинг, както и съответния постоянен екип от хора за тези дейности.

Един лек проблем за решаване пред проектантите и експертите, както отбелязахме и по-горе, са постоянните флуктуации на нивото на водата в язовира - 30 метра нагоре-надолу, съгласно раздел I от ДОСВ - таблица 1.3. Тези флуктуации се изразяват в покачване на водното ниво с 30 метра за 20 часа в генератерен режим, и в понижение с 30 метра - за 22.5 ч, при помпен режим на ПАВЕЦ Чаира.

Затруднението се крие във факта, че рибният проход трябва да свързва водната повърхност на реката под язовира, с повърхността на водното огледало вътре в язовира. Няма смисъл рибите да се изкачват над стената и да останат на сухо, ако водата в този момент е спаднала, нито рибите могат да се хвърлят във водата от 30 метра височина - това дори хидробиолозите от екипа експерти не могат да отрекат. Нито пък рибите могат да достигат до по-ниско ниво на стената, ако водата в язовира е високо, защото няма да оцелеят заради разликата в налягането - БДИБР имат и такъв един рибен проход на ВЕЦ Хладилника, но вече знаят достатъчно, за да не допуснат втори.

Проблемът се решава много лесно, като се направят два рибни лифта, от двете страни на стената - ихтиолозите от екипа експерти могат да потвърдят това. Единият от тях ще изкачва рибите до горния край на стената, а другият ще ги транспортира надолу - до съответното в момента водно ниво. Допускаме, че са възможни и други технически решения на проблема, които биха могли да бъдат приложени от проектантите и оценени в ДОВОС/ДОСВ.

Вторият, по-интересен проблем е, че описаното решение е приложимо за миграция на рибите в посока нагоре по течението /upstream migration/. Много по-сложен е въпросът с осигуряването на миграция надолу по течението /downstream migration/. За целта би могъл да се използва опитът на Швейцария, където, в комбинация с рибните лифтове, в момента на всички язовири се изграждат такива системи от рампи, като се предприемат специални мерки за привличането на рибите към тези рампи, а не към турбините на вградения МВЕЦ или реверсивния напорен тунел в случая. При заявен интерес от страна на проектантите, експерти по ДОВОС/ДОСВ или експертите от одобряващия компетентен орган, можем да споделим повече подробности по въпроса.

Така или иначе, в разглежданите ДОВОС/ДОСВ въобще не е отразена коректно тази проблематика, а това значи, че и в проекта не са предвидени съответните решения.

Намираме липсата на препоръки за рибен проход, тоест система от рибни лифтове и рампи, която да осигури миграцията на рибите и другите водни организми в двете посоки - нагоре и надолу по течението, за най-съществения пропуск в разглежданите тук ДОВОС/ДОСВ. Липсата на такива решения в проекта представлява тежко нарушение на законодателството, което не трябва да се допусне по никакъв начин. И ако МОСВ или БДДР не вземат мерки по въпроса, ние ще имаме грижата за това, като се срещнем в съда. Но просто няма начин всички да правят рибни проходи, включително и МВЕЦ Яденица, а НЕК ЕАД да не направи - на национален обект, дори със статут PCI на ЕС, а, може би, именно заради този статут.

Най-лошото е, че спестяването на задължение за изграждане на изискуемия от ЗРА рибен проход на собственика - в случая НЕК ЕАД, би представлявало нерегламентирана държавна помощ спрямо останалите икономически субекти със същия или подобен предмет на дейност, на които се налагат изисквания за рибен проход. Страхуваме се, че това би представлявало тежко нарушение на правилата за конкуренцията в свободния пазар на общността, в нарушение на чл.107, ал.1 от Договора за функционирането на Европейския съюз, за което ще се наложи да информираме компетентните органи на съответното ниво, колкото и да не ни се иска.

И още нещо много важно! Пак според ЗРА, който витае като черен облак над язовира, се налагат още следните мерки:

Чл. 44в. (Нов - ДВ, бр. 94 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., доп. - ДВ, бр. 59 от 2012 г.)
Собствениците и лицата, стопанисващи водноелектрически съоръжения, бентове и прагове, и собствениците на водните обекти по чл. 3, ал. 1, т. 2 **са длъжни да поддържат оптимално ниво на водата през размножителния период на рибите с цел опазване на хвърления хайвер**, освен когато се налага аварийно изпускане на водата.

И пак с цел да бъдем полезни, уточняваме, че единственият вид риба, обитаващ засега зоната на язовира, под и над него, е речната/балканска пъстърва /*Salmo trutta*/. Съгласно същия закон - размножителният период на балканската пъстърва всяка година е от 01 октомври, до 31 януари на следващата. Намираме, че през този период нивото на язовир Яденица не трябва да се променя, за да се спазва законът. Ето един пример за много добра смекчаваща мярка, която неслучайно се изисква от закона. Защото самият язовир не унищожава рибите и те си живеят най-спокойно в него. Обаче, ако точно след хвърляне на хайвера язовирът спадне, всичият хайвер ще остане на сухо, включително хайверът, отложен в устието, което е най-подходящото място. Същото важи и за новоизлюпените рибки. А ако язовирът е бил ниско и хайверът е отложен в плитчините, като се вдигне водата - налягане от 30 метра воден стълб ще го унищожи.

Отчитаме и че изпълнението на това конкретно изискване на ЗРА отново не зависи от факта дали то е записано в ПУРБ или не е записано.

Изразяваме и учудване, че експертите не са коментирали този въпрос никъде? Тук например би могла да се включи и мярка - през размножителния период на рибите в язовира, водата в язовира да се поддържа на кота Най-високо Работно Водно Ниво /НВРВН/. Чрез нея би могло да се помисли за спестяване на рибен лифт от страната на водното огледало, но идеята не е много добра, защото мярката е несигурна, поради технически причини. Така например, при аварийен ремонт на ПАВЕЦ Чаира, е възможно водата в новия язовир да не може да се вдигне. Но самата мярка е много добра, защото при най-високо ниво на язовира, ще се осигурят най-подходящи условия за хвърляне на хайвера на рибите и неговото узряване и излюпване, както и за оцеляването на новоизлюпените рибки. При по-ниско ниво на язовира, ще се оголват бреговете, които са жертва на ерозията от постоянните флуктуации на нивото. В този смисъл намираме, че оптималното ниво в случая е най-високото!

Изискването на ЗРА за поддържане на оптимално ниво на водата през размножителния период на рибите е прекрасна смекчаваща мярка, която законодателят неслучайно е предвидил, обаче проектантите на язовира и авторите на ДОВОС са пропуснали неизвестно защо. Сега, когато знаят, че законът я изисква, сме сигурни, че ще я включат за изпълняване, понеже не е възможно национален обект да нарушава закона. А ако не включат мярката - очакваме МОСВ да вземе необходимите мерки, за да се спазва законът.

В този смисъл намираме, че ако случайно се допусне новият язовир да бъде изграден, той трябва стриктно да следва законодателството, а не да го нарушава, което налага цялата му схема на работа, всички разчети за ефективност и финансовите анализи да се направят отново. **Защото е възможно да се окаже, че той вече не е икономически оправдан**, при положение че няма да може да се използва през една трета от годината и то - в късната есен и в най-студения месец от зимата - точно когато ни трябва най-много ток!

По отношение на икономическата ефективност задължително се налага да споменем и факта, че съотношението на полезния обем на водата в язовира, към обема на язовирната стена, е $9.2 / 2.5$ млн м³ = 3.7 - а за да се счита даден язовир за ефективен, това отношение следва да бъде поне от 10 нагоре. По този показател язовир Яденица е най-глупавия язовир в света - далеч пред следващия рекордьор, който не го знаем къде е.

В този факт няма никаква изненада, като отчетем всички заедно кой го е възложил, кой го е проектирал и кой го е оценявал злощастния язовир. Досега БДИБР държеше световния рекорд по най-глупав рибен проход /ВЕЦ Хладилника/ и по най-глупава каскада от рибни проходи /четирите ВЕЦ на Давидковска/, но сега заема още едно челно място, за което я поздравяваме. Постижението на БДИБР на ВЕЦ Хладилника дори беше представено през ноември 2015г. на конференция в ЕП под надслов **How Green is Hydropower**. За доказателство молим, да разгледате последната снимка от доклада на Улрих Айхелман от следния линк :

<http://www.eaa-europe.org/european-parliament-forum/ep-recfishing-forum-events/10-november-2015-hydropower-event.html>

И ако някой ден в ЕП се организира конференция под надслов **How Stupid a Dam Can Be** - гарантираме на БДИБР нов световен успех, ако язовир Яденица се построи.

Естествено, налага се да споменем още едно важно съотношение от гледна точка на икономическата ефективност, а именно - съотношението между полезен /използваем/, към неизползваем обем. В случая със злощастния язовир, това съотношение е $9.2 / 4.3$ млн м³ = 2.14 . **Тази малка стойност на съотношението определя язовир Яденица като най-глупавия в Галактиката.**

Разбира се, това няма никакво значение за инвеститора НЕК ЕАД, защото НЕК няма да плаща за удоволствието. Ще плащаме пак всички ние, заедно с изброените съучастници, както при всяко друго инвестиционно намерение на НЕК ЕАД, за което после ги разследва прокуратурата и няма виновни.

Ето защо намираме за подходящо тук да добавим още едно изискване от раздел II на ЕО за ПУРБ 2016-2021 на ИБР, което би трябвало БДИБР да не забравя, ако случайно се стигне дотам, да се опитат незаконосъобразно да издадат разрешително за водовземане и/или за ползване на повърхностен воден обект:

10. Въвеждане на условия в разрешителните за водовземане от реки за спиране или ограничаване производството на хидроенергия при маловодие в случай на необходимост.

Подобно изискване също е пропуснато от експертите по ДОВОС/ДОСВ, но това не е фатално, защото то се явява задължително, така или иначе.

И сега напомняме, че най-маловодният месец за тази река е месец Септември. Ето защо, при финансовите анализи би следвало поне и месец септември да се изключи, а може би - дори и август. Просто статистически се очаква БДИБР да налага забрана за водовземане и през тези месеци, за да спази собствената си Екологична Оценка на ПУРБ. Разбира се, маловодието се случва независимо от нашите желания, тоест - по всяко време, но два месеца средногодишно считаме за приемливи от гледна точка на ефективността и финансовите разчети - само при положение че останалите сухи месеци през размножителния период на пъстървите също се изключат, както повелява законът. **За мярката няма дерогации по чл.156е, защото тя е предвидена в ЕО на ПУРБ точно за преодоляване опасността от неосигуряване на минималния отток в реката, а и водните количества за оводняване на реката следва да се осигуряват приоритетно съгласно чл.117, ал.4 от ЗВ.**

И добре че няма от другите видове риби в района на бъдещия язовир, иначе щеше да трябва язовирът да не се източва за още по-дълъг период от време. Отчитайки изложеното тук в раздел V във връзка с ефектите от глобалното затопляне и сигурната поява на костур в бъдещия в минало време язовир - когато се появи и костур, тогава допълнително ще се наложи язовирът да не работи още за месец и половина в края на пролетта, съобразно съответната заповед на министъра на земеделието и храните. Може да се счита за сигурно, че костур рано или късно ще се появи, защото язовир Яденица е много по-ниско от яз.Белмекен, в който отдавна костурът преобладава, а ние от своя страна обещаваме да информираме всички съучастници за момента, в който ще се появи и този вид риба, за да може да се осигурят подходящи условия за развитие и на нейния хайвер. И стискаме палци да не се появят щука и бяла риба, защото тогава ПАВЕЦ Чаира няма да може да работи повече от три месеца в годината, предвид забраните през размножителния период и на тези видове риби!

По повод казаното се наблюдава още един малък проблем. Както ще изясним по-долу - водовземането включва използването на енергията на водата според ЗВ. И когато БДИБР наложи забрана за водовземане при маловодие в съответствие с ЕО на ПУРБ, това означава, че и малката МВЕЦ няма да може да използва енергията на водата, тоест няма да може да работи. От друга страна, през нея преминаваха минималните водни количества за оводняване на коритото на реката, които следва да се осигуряват приоритетно според ЗВ. И тогава - единственият начин да се осигуряват минималните водни количества, без да се използва енергията на водата, е - малката ВЕЦ в язовирната стена да я няма! Ето още една причина МВЕЦ да изчезне от

проекта, освен че за нея не важат изключенията по чл.156е от ЗВ, както изяснихме по-напред в изложението.

XI. По отношение на другите ограничения на ЗВ.

Тук отбелязваме, че водовземането ще се извършва извън ЗЗ Яденица BG0001386, но всъщност то отнема води, които са важен фактор за опазването на зоната за защита на водите, както е определена в т.3.5.1. от раздел 3 на ПУРБ 2016-2021 на ИБР - поз.61 в таблицата, където река Яденица с код BG3MA900R200 фигурира в най-горния ред на дясната колона. Ето защо припомняме със съкращения ограничението на ЗВ:

Чл. 118ж. (Нов - ДВ, бр. 61 от 2010 г.) (1) **Не се разрешава водовземане от повърхностни води за производство на електроенергия:**

.....

4. (изм. - ДВ, бр. 58 от 2015 г.) **когато тази част от реката** попада в зони за защита по чл. 119а, ал. 1, т. 5;

Крайно време е най-после всички експерти по ДОВОС/ДОСВ, както и всички БД, а също и МОСВ у нас да разберат, че съгласно чл.44 от ЗВ:

(2) (Изм. - ДВ, бр. 65 от 2006 г., в сила от 11.08.2006 г.) Водовземането включва отнемането на води от водните обекти и/или отклоняването им от тях, както и използването на енергията на водата.

.... и съгласно Допълнителни разпоредби на ЗВ:

§ 1. (1) По смисъла на този закон:

.....

7. (изм. - ДВ, бр. 65 от 2006 г., в сила от 11.08.2006 г.) **"водовземането" обхваща всички дейности, свързани с отнемане на води от водните обекти;**

А новият язовир щеше да отнема и води - до 6.1 милиона кубически метра годишно! И да ги отклонява от река Яденица - включително в частта от нея, която попада в ЗЗ Яденица, без да ги връща в коритото на реката въобще. И целта е - използване на енергията на водата с цел харчене на ток - защото водите на Яденица не могат да го произвеждат през ПАВЕЦ Чаира, но от друга страна - енергията на същата вода, веднъж качена в яз.Белмекен, щеше да се използва за производство на ток през ПАВЕЦ Чаира и през каскадата Белмекен-Сестримо, нали така беше? И ще се произвежда ток от малката ВЕЦ под язовира.

С други думи - водовземането е дейност или действие, а не място или местоположение. Разберете го най-после това нещо!

И няма никакво значение дали местоположението на съоръженията за отнемане на води или регулиране на оттока е извън дадена защитена зона, ако се отнемат водни количества, които увреждат **тази част от реката**, която попада в защитената зона! И разберете най-после, че действието не е разрешено, а не само издаването на разрешително! Иначе в ЗВ щеше да пише - *не се издава разрешително за водовземане ...* И разберете, че след като действието е забранено, и издаването на разрешително за него е забранено!

И трябва да разберете също така, че забраните по чл.118ж са свързани с постигането на целите на защитените територии и зони, определени /както е

определена 33 Яденица с решение на Министерски съвет/ или обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване. Цитираните забрани на чл.118ж не допускат изключения по чл.156е, където се допускат изключения с оглед целите на водното тяло, а не с оглед целите на защитена територия или зона. С други думи - по чл.156е се допуска непостигане на добро състояние/потенциал или даже - влошаване на състоянието на водното тяло, а чл.118ж забранява водовземане, когато тази част от реката попада в защитена зона. Толкова е ясно и просто!

В този смисъл, водохващания от №1 до №5 на деривация Яденица зловещо нарушават закона и в момента, защото дори местоположенията на водохващанията попадат изцяло в 33 Яденица, а не само реките под водохващанията.

Ето защо намираме, че съобразно чл.4а, алинея 2, точка 2 от **НАРЕДБА ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА** от 07.03.2003г., директорът на БДИБР е следвало да цитира описаните забрани и ограниченията, предвидени в Закона за водите, по отношение на този вид инвестиционни предложения, във всяко становище за допустимост на злощастното ИП.

ВАЖНО!!!

Като доказателство за нарушенията трябва задължително да отбележим и още един документ, който витае като черен облак над злощастния язовир, а именно:

https://circabc.europa.eu/webdav/CircaBC/ematic_documents/integrated_management/environmental_objectives/WFD.pdf

На стр.9 от документа, в точка 2.9, със съкращения е казано следното:
...article 4.7 cannot be used as an exemption from fulfilling the legal requirements of other Directives.

.....
• *The conditions set out in Article 6 of the Habitats Directive (92/43/EEC) for allowing a failure to achieve a Natura 2000 site's objective would have to be met.*

В превод текстовете означават следното:

...чл.4.7/на РДВ - наша бележка/ не може да се използва като изключение за постигането на нормативните изисквания на други Директиви.

.....
• *Условията, установени в чл.6 на Директивата за Хабитатите (92/43/ЕЕС) относно непостигане на целите на дадена зона по Натура 2000, трябва да бъдат изпълнени!*

Тук обръщаме внимание, че националното законодателство в лицето на ЗВ е по-строго, отколкото Европейското, защото според ЗВ у нас не се допускат изключения за защитените зони с цел производство на електроенергия. За други инвестиционни дейности може, но за електроенергия - не може - факт, който не е никак лош, даже е много хубав!

И само още един цитат от стр.14, точка 4.3 на горния документ:

water bodies cannot be designated as HMWBs before the new modification has taken place.

В превод - водните тела не могат да бъдат определени като СМВТ, преди новата модификация да се е състояла, уважаеми от БДИБР!

Очевидно е тогава, че БДИБР неправилно е сменила определението за водното тяло река Яденица - от естествено водно тяло в ПУРБ 2010-2015, на СМВТ в ПУРБ 2016-2021, защото небъдният язовир Го Няма и Няма Да Го Има! **Омръзнаха ни вече тия безкрайни нарушения, както и жалбите ни до ЕК, следващата от които по случая вече лети, затова прекратяваме описанието на останалите нарушения и преминаваме към следното:**

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение ще отбележим, че представените допълнен ДОВОС и ДОСВ от 2016г. за бъдещия в минало време язовир Яденица са с много ниско качество, както това става ясно от всичко, изложено дотук.

Изразяваме и дълбоко разочарование от екипа на МОСВ/включително БДИБР/, който е разглеждал ДОВОС и ДОСВ и е дал положителна оценка за тях, при толкова много пропуски и директни нарушения на законодателството.

Не само че докладите са непълни, че съдържат неверни данни и твърдения/за приноса на Юндолска без да се закрие и водохващане №4, че СМВТ Яденица била в добро химично състояние и че не били налице подходящи местообитания за ручеен рак над вливането на Юндолска/, че не са отразени в тях налични съоръжения /липсващите водохващания от №6 до №12 на канал Яденица/, че представляват опит за прикриване на истината /както е с водохващане №4 на канала Яденица, което не е ситуирано коректно/, че реката в нарушение на ЗВ ще бъде обречена на вечно маловодие, много по-лошо от естественото, включително и тази част от нея, която попада в зона за защита на водите, в която ще се влива замърсена вода под водохващане №5 на Юндолска и от рибарника, че не са отчетени правилно кумулативните ефекти заедно с други инвестиционни планове /както е със съществуващите водохващания на деривационния канал Яденица, които ще продължават да пресушават притоците, заедно с МВЕЦ Яденица, който ще отнема от остатъчните води и както е с кумулативните ефекти от препятстване миграцията на рибите и преноса на седименти/, че не са включени никакви мерки за пренос на седименти - както се изисква от ПУРБ 2016-2021 на ИБР, но и съдържат в себе си груби пропуски по отношение на действащото законодателство - както е с незаконно включената оценка в ПУРБ 2016-2021 на ИБР за прилагане на изключение за ИП по смисъла на чл.156е от ЗВ, с липсата на рибен проход, с флуктуациите на водното ниво през размножителния период на рибите и с нарушение на забраната по чл.118ж, да не говорим за сеизмичната осигуреност на съоръженията.

За недостатъчната сеизмична осигуреност предупреждаваме всички съучастници, че се заиграват опасно със сигурността на населените места в поречието на реката. Да се натовари поредица от разломи от едната страна с огромното тегло /и добавената маса/ на стената на язовира и от пулсиращо натоварване /и масата/ на 9.2 милиона кубически метра вода в езерото е много опасно! Само по себе си такова действие може да предизвика земетресение, след като язовирът се построи! Питайте когото

искате в тази държава, освен хидротехниците от УАСГ и Свеко Енергопроект, защото те досега оправдават злощастния язовир и са финансово заинтересована страна!

Вероятно това е причината през 2000г. една Японска банка - **The Japanese Bank for International Cooperation (JBIC)** - да изпрати у нас експерти за да проучат смисъла от финансиране на проекта и те са избягали като дявол от тамян, като са разбрали за какво става дума - японците доста разбират от такива неща. Ето пак доказателство за това:

<http://www.banker.bg/obshtestvo-i-politika/read/iadenica-skara-proektantite-na-pavec-chaira>

Реакцията на експертите от японската банка безусловно потвърждава възраженията на главния проектант на ПАВЕЦ Чаира, инж.Манол Тимов, както и нашите възражения.

Нещо повече - никой няма интерес за този язовир да се нарушават законите, защото така се дава шанс на недобронамерени към инвестиционния план организации и отделни хора да завеждат дела в съда, да информират обществото за нарушенията и изобщо за смисъла от този язовир - безсмисленото харчене на обществени средства, както и да информират Европейските институции, за които е невъзможно да съфинансират незаконен обект.

Освен горното - никъде в ДОВОС не се откриват препоръки и мерки за сигурността на сградите в с.Големо Белово, във връзка с постоянното преминаване на тежка строителна механизация и тежки камиони. Включено е само укрепването на две църкви, обаче за къщите на хората никъде не става и дума. Понеже познаваме село Големо Белово много добре, намираме, че много от къщите по главната улица са много стари и в много лошо техническо състояние и гарантираме, че ще бъдат увредени непоправимо. Ето само две снимки за доказателство, като имаме още:

Още няколко снимки могат да се разгледат тук:
<http://gallery.balkanka.bg/s/users/pitcha/BIG+BELOVO/>

И нито дума по този въпрос в проекта или в ДОВОС? Това е характерно за хидротехническата мисъл у нас - безгрижието по отношение на вредните ефекти от такива дейности върху хората, стига да се постигне успешно главната цел - ликвидирането на поредната река и безсмисленото харчене на

още обществени средства, които да осмислят битието на експертите. Ама имало мярка транспортните средства да преминават с 40 км/час? Ами тогава защо са укрепвани църквите, ако тая мярка е толкова полезна? Излиза, че църквите ще ги пазим, а къщите на хората можем да разрушим без проблем? Ами ако има хора вътре в тях, включително деца - пак ли няма да има проблем?

Във връзка със съфинансирането, обръщаме внимание, че сдружение Балканка е в отлични отношения с ЕБВР и с ЕИБ, като с първата банка осъществихме през 2016г. съвместен проект по прекратяване на един техен грант, за един бъдещ в минало време ВЕЦ, който беше почти толкова незаконен и вреден, колкото щеше да бъде язовир Яденица. Тогава получихме благодарности от директора по околна среда на ЕБВР Пиер Бидерман, че ги предупредихме навреме и те знаят много добре, че на нас може да се разчита, също както и МОСВ знаят това. Имали сме възможността да отклоним и покана от двете банки за участие в световна конференция за участието на заинтересовани страни като нас, при взимането на решения от тях. Поканата отклонихме поради липса на време.

Предвид споменатото ниско качество на ДОВОС и ДОСВ от 2016г., и предвид пропуските в самия проект, не бихме искали да се стигне до необходимост отново да информираме двете банки, защото по този начин се принизява авторитетът, както на инвестиционния процес в страната, който все повече разчита на съфинансиране, така и на държавните органи, които отговарят за опазване на околната среда. Още по-малко ни се иска да се стигне до принизяване на авторитета на водещите експерти по проекта, най-водещият от които е определен като консултант по околна среда на втората банка досега. Считаме, че трябва да се гордеем с това постижение и не бива да го загубим толкова лесно, поради което намираме, че ЕИБ и ЕБВР не трябва да разберат, че консултант на ЕИБ по околна среда ведъж е определил за река Яденица екологичен отток - 20л/сек, а после - 80л/сек. В крайна сметка всеки може да сгреша два пъти.

Имаме специално послание към БДИБР - знаем много добре, че в процеса на проучванията сте поставили въпроса всички водохващания за деривационен канал Яденица да бъдат премахнати за компенсация на вредното въздействие на язовира. И НЕК ЕАД са Ви отказали с пренебрежение. Докато си организирате целия ПУРБ по най-удобния за НЕК начин, докато ги оставяте те да Ви пишат отделни приложения от ПУРБ, и докато питате ниско наведени НЕК ЕАД, дали биха искали да спазват закона, те ще Ви отговорят така, пък Вие си вярвайте, че управлявате нещо и че нещо - каквото и да било, зависи от Вас! И въобще защо толкова им се навеждате - НЕК ЕАД е едно най-просто държавно търговско дружество!

И защо изобщо ще питате НЕК, след като те твърдят, че не са собственици на водохващанията? Ако не са собственици, тогава нямат никакви основания да ги използват. Тогава просто ги премахнете, поради неустановен собственик и защото нарушават закона - нямат разрешителни за водовземане и са на реки със средномногогодишно водно количество по-малко от 100 л/сек, а част от тях попадат и в защитената зона. Ако нямате средства - молим, не се колебайте да ни уведомите и ние ще ги премахнем за наша сметка!

Всъщност - за да спазите закона и собствения си ПУРБ, заедно с ЕО към него, е необходимо новият язовир да не се допусне, а всички водохващания на каналите на хидровъзел белмекен-Сестримо-ПАВЕЦ Чаира на територията на ИБРБУ да се приведат в съответствие със законодателството. С други думи - водохващанията на реки и потоци със средномногогодишно водно количество под 100 л/сек трябва да се премахнат, а на останалите трябва да се направят рибни проходи! Напомняме на БДИБР, че по наша препоръка, съвсем наскоро законодателят отказа да промени чл.118ж и да допусне дерогация за въпросните 100л/сек. И добре че, пак по наша препоръка, в чл.118ж се предвиди дерогация за обществено значимите каскади, иначе трябваше цялата каскада да се закрие!

Съвсем между другото отбелязваме, че тия водохващания на канал Яденица въобще не фигурират в правния мир. БДИБР не знае за тях, на картите за хидроморфологичния натиск в 33 Яденица от ДОСВ на ПУРБ 2016-2021 те не са показани, НЕК ЕАД отрича да им е собственик, експертите по ДОСВ отричат възможни кумулативни ефекти и въобще не показват една част от тях, и всеки би могъл да прави каквото си иска, когато попадне на тях, след като види, че нарушават закона...

Имаме специално послание и към екипа експерти.

Колеги,

Като данъкоплатци, от които си получавате заплатите в ИБЕИ-БАН и ХТФ на УАСГ, за пореден път изказваме разочарование от качеството на изготвени от вас доклади по ОВОС/ОС. За пореден път, защото сме разглеждали и други ваши творби /по Места, Искър, Лом/, които ни дадоха основания да ги опишем в жалбите до ГД Околна среда на ЕК, като пример как се правят такива оценки у нас. Едни и същи хора сте писали едни и същи лъжи, оправдавайки унищожението на живота в десетки реки. Дано да си е струвало финансово поне.

Обаче е време да разберете, че нещата, които вършите, вече се наблюдават от хора, които познават реките и законите много по-добре от вас. Ако не ни вярвате - питайте МОСВ и Басейновите Дирекции, защото би трябвало да сте установили вече, че ние познаваме реките и законите много по-добре и от тях! Анонимността, на която разчитаха авторите на подобни оценки в близкото минало, вече не съществува...

Това важи със същата сила и за авторите на проектите за безсмислено харчене на обществени средства за развитие на още и още хидроенергийни обекти - както е случаят с язовир Яденица и с всички бъдещи ВЕЦ, на основата на несъществуващия отдавна "неизползван хидроенергиен потенциал" у нас. Всичко от този потенциал, което го имаше, беше използвано при социализма и нищо останало няма.

Намираме се в ерата на сателитните комуникации и на интернет, а сдружение Балканка разполага с необятни възможности за комуникация. Сайтът за наблюдение на ВЕЦ се посещава средно по пет хиляди пъти на ден, и всички вече знаят какво се случва. На това се дължи печалната слава на хидроенергетиката и на НЕК, и ситуацията ще става все по-зле и по-зле.

Думата ВЕЦ вече е мръсна дума у нас, благодарение на хората като вас!

И как изобщо успяхте, при налични повече от 22 водохващания на канал Яденица, да препоръчате да се премахне единственото от тях, при което реката е замърсена? Това е демонстрация на нечовешка некомпетентност! Да не говорим как изобщо успяха експертите от МОСВ и от БДИБР да ви повярват? Налице е поредното доказателство, че така наречените доклади по ОВОС/ОСВ у нас са пълна измама - както по отношение тяхното изготвяне, така и по отношение тяхното одобряване! И в крайна сметка - има ли го проклетия Ручеен рак или го няма!

Но да се върнем на вас - ако всички вие продължите да оправдавате безсмислени, унищожителни за реките упражнения, подобни на описаното тук, ако държавните органи продължат да се правят, че ви вярват и да си затварят очите, без резерви и без да контролират организации като НЕК ЕАД, и продължат да не изпълняват задълженията си по закон, и ние продължим да показваме на обществото резултатите - не само думите ВЕЦ и НЕК, думата **Хидротехника** ще стане мръсна дума. Страхуваме се, че това също вече е станало. А че случаят ще бъде показан пред цялото общество, можете да сте абсолютно сигурни.

Ето защо се надяваме да се замислите колко студенти са приети в УАСГ през 2016г. във въпросната специалност /ако не знаете - само един/, и да осъзнаете, че печалната слава на специалността се дължи на вас! Гарантираме ви, че от 2017 година ще има нулеви години за специалността за десетки години напред, а вие продължавайте в същия дух.

Въпрос за осмисляне от останалите експерти е съхранението на авторитета на института **ИБЕИ на БАН**, от който част от експертите произхождат, и по-точно - това, което ще остане от въпросния авторитет в най-близкото бъдеще! Защото, след подобни доклади, никакъв авторитет няма да може да се спаси. И при следващия ДОВОС за бъдещия в минало време язовир Яденица, средната възраст на екипа експерти ще е 98 години, а не 68..., но пак ще е от ИБЕИ, понеже никой друг не е склонен на такива измами! Стига тогава да е останал все още някой, като да вярва в тия оценки, защото:

И Думата ОВОС вече е мръсна дума у нас, благодарение на хората като вас!

Във всеки случай, понеже сме сигурни, че МОСВ ще отхвърли пак нашите доводи с убеждението че всички такива измами ще продължават вечно, информираме всички съучастници, че следващата жалба до ЕК, специално посветена на измамата Яденица, вече лети!

И понеже изпитваме колеблива неувереност, че който и да било от авторите и експертите ще обърне внимание на посланията, се обръщаме към министъра на околната среда и водите:

Уважаеми господин Димов,

Всичко, казано по отношение авторитетите дотук, важи с още по-голяма сила за авторитета на МОСВ и на подчинените му структури. Вече е късно да се поправи щетата и ще са необходими години за да се върне доверието, но не е късно да се направи първата стъпка.

Първоначално смятахме, че, ако въпреки всичко се допусне бъдещият язовир, то тогава са необходими възстановителни и компенсиращи мерки за 33 Яденица, защото язовирът ще унищожи важна част от нея напълно, тоест са

налице обстоятелствата по чл.34 от ЗБР. Естествено, за мерките следва да се уведоми ЕК и естествено - ЕК трябва да одобри ликвидирането на част от защитената зона, която приютява приоритетни местообитания и приоритетни видове, които предстои да бъдат унищожени напълно.

Но, след пълното изследване на случая, намираме, че той не е от характер да бъде допуснат въобще, по причина че нарушава действащото законодателство - в конкретния случай две основни разпоредби на ЗРА, ПУРБ на ИБР и ЕО на ПУРБ, ЗБР и ЗВ **и е изключително рисков от гледна точка на сеизмичната сигурност.**

И поне да си струваше наистина, а този нов язовир е точно толкова смислен, колкото беше деривация Джерман-Скакавица, заради която София нарочно беше оставена без вода за пиене от кмет, произхождащ пак от Хидротехнически факултет на УАСГ, и за която част от същият екип от експерти се е упражнявала пак да пише ДОВОС. Само за да изхарчим обществени средства, които някои хора да си разделят накрая! Ако не знаете, откакто е изградена, деривация Джерман-Скакавица не работи въобще, а безсмислено изхарчените пари за нея са оправдани от екип със същия водещ експерт! Някой сега трябва да потърси отговорност от тях!

Някой трябва да потърси отговорност и за всичките им предишни измами, защото след тях не остава следа от живот. Приканваме Ви за извършване на съвместна проверка за отражението на техен доклад за поне една река, като предлагаме това да е река Лом при МВЕЦ Бърза /Бързи вир/, понеже реката там е напълно ликвидирана под водохващането на въпросния ВЕЦ. Заедно да ги видим каква работа са свършили, колко живот има в реката и колко доверие може да им се има на тях!

Ето го екипа, който е извършил ДОСВ за МВЕЦ Бърза:

Ръководител на колектива: доц. д-р инж. **Росица Николаева**
ЕКСПЕРТИ:

1. ст.н.с. II ст. д-р **Теньо Мешинев**
2. ст.н.с. II ст. д-р **Румяна Мечева**
3. ст.н.с. II ст. д-р **Лъчезар Пехливанов**
4. ст.н.с. II ст. д-р **Владимир Бешков**

Ето го и самия доклад:

<http://obuch.info/doklad-ocenka-za-stepenta-na-vzdejstvie-vrhu-zashiteni-zoni-bg.html>

Първите четирима от горните пет "експерта" са автори и консултант на ДОСВ за язовир Яденица. Ето още една еталонна река - Лом, пак в защитена зона, за която да се установи дали на тия хора може да им се вярва!

Накрая, в обобщение се налага да изброим всички по-съществени пропуски, както следва:

1. Трябва да се изготви оценка на степента на въздействие и върху защитена зона Рила Буфер, ако се разчита на финансиране от ЕС. Така е определено от Ръководството за добра практика за хидроенергетика в Натура 2000 - издание на ГД Околна среда на ЕС.

2. В случаите, когато води от язовир Яденица се прехвърлят в яз.Белмекен при помпен режим на ПАВЕЦ Чаира /например - при риск от наводнения, както се твърди в ДОСВ/ и когато на ЕЕС не е необходимо да се произвежда ток през каскадата Белмекен - Сестримо /например през пролетта/, ще се наложи водите да се изпускат от изпускателя на язовир Белмекен в коритото на Крива река, която преминава през територията на НП Рила! Ето защо категорично може да се твърди, че следва да се оцени въздействието от новия язовир и върху 33 Рила и НП Рила, като се преминат всички процедури по оценяване на ИП спрямо ПУ на защитената територия!
3. Минималното водно количество за изпускане под язовира обрива реката на вечно маловодие - потвърдено от самите автори на ДОВОС, но това маловодие ще е доста по-страшно от маловодието при естествен режим на оттока.
4. Твърдението че, като се закрие водохващане №5 на Юндолска, цялата Юндолска била пусната свободно и в нея се възстановява естественият режим на оттока, е категорично невярно. Но дори и да се пусне цялата Юндолска, като се премахне и водохващане №4, при маловодие тя добавя само трийсетина литра в секунда, тоест - нищо. И нито химичното, нито екологичното състояние на Юндолска изобщо не са доказани, напротив - сигурно е, че тя е замърсена с отпадни води! **По тази причина се оказва, че премахването на водохващане №5 на Юндолска ще нанесе повече вреди, отколкото ползи, защото ще докарва замърсена вода, още повече че Водохващане №4 на притока на Юндолска не е предвидено да се закрие, а само от този приток гарантирано може да дойде чиста вода, защото по него няма никакви замърсители!** Ефектът ще е най-зловещ точно при маловодие в почивните дни лятно време, защото тогава концентрацията на замърсителите е най-висока, заради посетителите и гостите на Юндола. Считаме, че е налице е изключително груба грешка по въпроса за пускането на водохващане №5 на Юндолска в ДОСВ, допусната от така наречените експерти! При липсата на данни за замърсяването - дори само тази мярка може да унищожи целият живот в река Яденица!
5. Експертите не са установили доколко е замърсена водата, която изтича от рибарниците в близост до разклона към новия язовир, но твърдят, че нямало да окаже вредно въздействие. Твърдението е необосновано и недоказано. При маловодие ще има кумулативен ефект във връзка с притока на замърсена вода от водохващане №5 на Юндолска.
6. И двата доклада са непълни, защото на картите изобщо не са показани съществуващите водохващания от №6 до №12 на деривационен канал Яденица и не е отчетено тяхното въздействие върху водното тяло и върху 33 Яденица, да не говорим за кумулативните ефекти от тях, заедно с другите инвестиционни планове за ВЕЦ по реката. Не са отразени и множество дренажни водохващания, на пресъхващи малки дерета, които също не са показани на картата.
7. Според тук цитираните автори на ДЕО и ДОСВ на ПУРБ 2010-2015 на ИБР, които са не по-малко авторитетни от авторите на настоящия ДОВОС/ДОСВ от 2016г - от реката не трябва да се отнемат повече от 30% от Q_0 - при естествен режим на оттока, за да се постигнат целите на защитената зона. А сега е предвидено да се отнемат повече от 90%.
8. Пак според авторите на на ДЕО и ДОСВ на ПУРБ2010-2015 на ИБР **всеки нов язовир представлява драстична негативна прмяна**. Единствено хора

от ИБЕИ БАН и ХТФ на УАСГ могат да твърдят обратното и единствено МОСВ може да им повярва!

9. Съгласно разрешителното за водовземане, което определя да се отнемат от река Яденица **до 6,1 млн м3 вода средномногогодишно**, и като се отчетат представените в ДОВОС данни за Q_0 при ненарушен режим на оттока към створа на стената на бъдещия в минало време язовир, извън периоди на маловодие в река Яденица трябва да се изпускат много повече от 80л/сек, иначе отнетото водно количество ще е два пъти по-голямо от 6.1 млн м3.
10. Не е отчетен фактът, че водата в река Яденица потъва някъде преди водохващането за новата МВЕЦ Яденица - доказано от минималното средномесечно водно количество с 95% обезпеченост към точката на водохващането на МВЕЦ Яденица, което е 35л/сек според официален документ, издаден от БДИБР. Това означава, че река Яденица ще бъде напълно пресушена в неизвестно колко дълъг участък, целият попадащ в 33 Яденица.
11. Не е отчетен и фактът, че бъдещата МВЕЦ Яденица ще работи на "екологичните" води под съществуващите 14 речни и 11 дренажни водохващания на канала Яденица, които ще продължат да отнемат води от притоците изцяло, след като се построи новият язовир, което е абсолютно недопустимо. Живот в реката под МВЕЦ Яденица ще остане точно толкова, колкото е останал сега в Крива река под водохващането на МВЕЦ Света Петка, тоест нищо. Това е доказан факт от еталонна река!
12. **В самия анализ за обосноваване на изключението в ПУРБ2016-2021 - на стр.7 от него е включено невярното твърдение, че за МВЕЦ Яденица се осигурява - $Q_{95\%}$ (маловодие) отговаря на размера на естествения отток на реката преди 60-70 години на миналия век (преди изграждане на канал "Яденица") и това значи, че самото изключение в ПУРБ е лъжа!** А това значи, че данните в анализа трябва да се променят, което може да стане само при изготвяне на следващия ПУРБ. Ето защо такива изключения могат да се включват само при изпълнена процедура по ОВОС/ОС.
13. Всички налични водохващания на деривационен канал Яденица трябва да се закрият, защото нарушават чл.118ж, ал.1, т.2 от ЗВ, понеже са на реки със средномногогодишно водно количество под 100л/сек към точката на всяко от съоръженията, а водохващания №1 до №5 попадат и в ограниченията за водовземане по чл.118ж, ал.1, т.4 от ЗВ. Всичките водохващания в момента действат незаконно и крадат от обществото най-ценният природен ресурс - водата. **В този смисъл хидравличната непрекъсваемост на притоците на Яденица не е осигурена**, което е нарушение и на чл.118ж, ал.1, т.6 от ЗВ. Фактът се доказва от констативния протокол на съвместната ни проверка с БДИБР - № 03-200 от 17.05.2017г.
14. Директорът на БДИБР неправилно е определил през 2015г., че ИП за язовира е било допустимо спрямо ПУРБ 2010-2015 на ИБР. Това изобщо не е било вярно при декларираните в проекта, в ДОВОС и в ДОСВ минимални водни количества, които нарушават ЕО и ОСВ на ПУРБ 2010-2015.
15. Експертите са излъгали в ДОСВ, че СМВТ Яденица е в добро химично състояние съгласно ПУРБ 2016-2021 на ИБР и всички изводи и заключения, направени на базата на това твърдение, са неверни! Химичното състояние на СМВТ Яденица е неизвестно.

16. Съгласно ПУРБ 2016-2021 се налага да има технологичен проект за транспорт на седиментите, а такъв няма и проблемът изобщо не е разглеждан в ДОВОС и в ДОСВ.
17. Съгласно ПУРБ 2016-2021 се налага да се забранява водовземането при маловодие, което се отразява и на трите свързани язовира - Белмекен, Чаира и Яденица и системата не може да работи целогодишно. Проблемът не е отразен в ДОВОС/ДОСВ на ИП и не е отчетен при финансовите анализи за ефективността на новия язовир.
18. **Разрешителното за водовземане е изтекло и сега трябва да се издаде ново.** Трябва да се издадат и разрешителни за водовземане и ползване на повърхностен воден обект и за малката ВЕЦ под стената на язовира. Разрешителните трябва да се издадат в съответствие с ПУРБ 2016-2021, отчитайки целите на водното тяло и забраните от цитираните мерки за водното тяло. Трябва да се отчете и забраната по чл.118ж, ал.1, т.4 от ЗВ, тоест разрешително за водовземане от река Яденица чрез новия язовир няма как да бъде издадено! Защото цитираната забрана е наложена с оглед целите на защитената зона и за нея няма изключения по ЗВ.
19. При отчитането на горецитираната забрана в чл.118ж, ако тя бъде заобиколена в нарушение на закона, се обуславя непостигане на целите на защитената зона и се налагат задължителни процедури по ЗБР, защото реката, която попада в защитената зона, доказано приютява приоритетни местообитания и местообитания на приоритетни видове водни животни, които ще бъдат унищожени. Такива процедури изобщо не са предвидени нито в проекта, нито в ДОВОС/ДОСВ за новия язовир.
20. Във връзка с предходната точка, твърдението в ДОСВ, че не се очакват вредни въздействия върху вида *Ручеен рак /Austropotamobius torrentium/* е категорично невярно /вж. точка 29 и 30/.
21. Експертите са излъгали в ДОВОС, че ручеен рак не е наличен в частта от река Яденица, която попада в защитената зона. Излъгали са и че над вливането на Юндолска, в река Яденица няма подходящи местообитания за вида.
22. Съгласно чл.117, ал.4 от ЗВ - *При разработване на водностопанските баланси минималните водни количества за оводняване се предвиждат приоритетно.* За това изискване няма изключения нито по ЗВ, нито по ЗБР. И е доказано, че маловодието, на което авторите на ДОВОС/ДОСВ обричат реката, е много по-зловещо от минималния средномесечен отток с 95% обезпеченост при естествени условия на неговото формиране.
23. **Ако се върнем на чл.156е, ал.10 във връзка с чл.156е ал.1, т.1 и т.2 от ЗВ - в ПУРБ 2016-2021 на ИБР незаконосъобразно е определено изключение за непостигане на екологичните цели на водното тяло, обаче самото непостигане на целите за постигане/поддържане на добро състояние/потенциал на ВТ е доказано.** Тоест екологичният потенциал на СМВТ река Яденица ще се влоши, което е съвсем ясно, но овен това е доказано в ПУРБ.
24. **Допускането на изключение за непостигане екологичните цели на водното тяло гарантира непостигане екологичните цели на защитена зона Яденица, защото защитената зона приютява приоритетни местообитания и местообитания на приоритетни видове в рамките на водното тяло, което не може да постигне екологичните си цели.** Както вече доказахме, ручейният рак в реката ще бъде напълно унищожен. И

тогава трябва да се изпълни определена процедура по ЗБР, за която въобще никъде в ДОСВ не става и дума. Напротив - в ДОСВ се твърди, че нямало да има отрицателно въздействие върху ЗЗ и това не е вярно, защото противоречи на ПУРБ, на ЕО и ОСВ на ПУРБ, които са приети по съответния ред.

25. Самата процедура за допускане непостигането на целите на ЗЗ Яденица съгласно ЗБР изисква одобрение на ЕК и съгласуване от ЕК на възстановителни и компенсиращи мерки и тези неща нито са предвидени, нито са извършени в рамките на процедурата дотук.
26. Оценката за обосноваване на изключение по 156е от ЗВ незаконосъобразно е включена в ПУРБ 206-2021 на ИБР, защото водното тяло е в неизвестно химично състояние и защото оценката трябва да е неразделна част от ДОВОС/ДОСВ, които не са били одобрени по времето на приемане на ПУРБ 2016-2021 на ИБР и са върнати е за преработка от МОСВ, все още не са преминали обществените консултации за ДОВОС/ДОСВ и те не са одобрени и няма да бъдат. На общественото обсъждане на ЕО и ОСВ на ПУРБ 2016-2021 в ИБР, от БДИБР декларираха, че ИП е допустимо спрямо ПУРБ и ние възразихме. Те въобще не казаха, че са включили изключение за язовир Яденица, иначе щяхме да възразим още по-мотивирано.
27. За малката ВЕЦ на стената на язовира такива изключения не могат да се допускат по никакъв начин и тя е недопустима!
28. Прехвърлянето на водното тяло от естествено в ПУРБ 2010-2015 на ИБР към СМВТ в ПУРБ 2016-2021, е в нарушение на Европейските директиви, защото новата модификация язовир Яденица все още не се е състояла и никога няма да се състои!
29. Не са отчетени правилно кумулативните ефекти заедно със съществуващите водохващания на деривационния канал Яденица, които ще продължават да пресушават притоците, заедно с МВЕЦ Яденица, който ще отнема от "екологичните" води и не са отчетени кумулативните ефекти във връзка с проблемите на миграцията на рибите по малките притоци, където водохващанията нямат рибни проходи.
30. Във връзка с преноса на седименти, не е отчетен убийственият кумулативен ефект от новия язовир върху зообентосната ценоза и върху местообитанията на приоритетния за опазване в ЗЗ Яденица вид Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*), заедно с другите водохващания на канала Яденица, които не се закриват. Популацията от ручеен рак ще бъде увредена необратимо под стената на новия язовир, поради отмиване на финия дънен субстрат, което не е отчетено в ДОСВ, нито са предвидени последващите задължителни процедури по ЗБР. В обхвата на самия язовир местообитанията на вида ще бъдат унищожени напълно. Авторите на ДОВОС лъжат, че такива местообитания няма в зоната на язовира и над него.
31. Още по-голям риск за водните животни и в частност за ручейния рак в река Яденица под вливането на Юндолска, възниква от факта, че село Юндола и част от сградите в урбанизираната територия и дървопреработвателния цех на УОГС Георги Аврамов си изхвърлят отпадните води в Юндолска, а на всичко отгоре водохващане №4 спира притока на чиста вода в нея. Не е вярно и твърдението в ДОСВ, че ручеен рак не е регистриран над вливането на Юндолска и че над нея отсъстват подходящи местообитания за вида в река Яденица. Видът е регистриран официално в река Яденица над

вливането на Юндолска. **Относно наличието в река Яденица на местообитания с каменист и песъкливо-каменист характер на дъното над вливането на Юндолска, можем да заведем всеки от МОСВ да ги види.** Показахме Ви и снимка от реката за доказателство. Няма да водим експертите, защото на стр.179 от ДОВОС те упорито отричат наличие на вида в река Яденица, и дори да се спънат в някой рак, пак ще отричат. Целият свят знае, че видът е наличен, само те го отричат, въпреки доказателствата.

32. За риска от наводнения в поречията на река Яденица и на Крива река не са изследвани за всички възможни сценарии - например за случая, когато всичките три язовира са пълни след пролетното снеготопене, на енергийната система не е необходим ток и язовир Белмекен трябва да бъде изпускан в коритото на Крива река, защото тогава каскадата Белмекен-Сестримо няма да работи поради отсъствие на необходимост от ток. И ако в този момент се наложи ПАВЕЦ Чаира да харчи ток в помпен режим - къде ще бъде изхвърляна водата - пак в коритото на Крива река или през преливника на яз.Белмекен - в поречието на Места?
33. Пак във връзка с риска от наводнения не е отчетено гарантираното задръстване на коритото на цялата река с храсталаци и не са предвидени мерки кой ще ги чисти. Откъде накъде ще се харчат обществени средства за това нещо? Разстоянието до Белово е около 21 километра! Задръстеното с храсталаци корито не е отчетено и при разстилането на вълната от авария на язовирната стена.
34. Въобще не са изследвани ефектите от глобалното затопляне върху бентосната ценоза и водната биота, както в река Яденица, а така също и в новия язовир. Припомняме, че река Яденица доказано приютява приоритетни местообитания и приоритетни видове водни животни, независимо от твърденията на авторите на ДОСВ. Появата на костур в язовира е абсолютно сигурна, след като даже и в Белмекен се е появил.
35. Допуснати са още много груби пропуски по отношение на действащото законодателство - изискванията за осигуряване на миграцията на рибите и в двете посоки с подходящи решения, както и за поддържане на оптимално ниво за развитие на хайвера през размножителния период на рибите в новия язовир. Всичко това не е отчетено и при икономическия анализ на проекта. **В списъка на изброените в началото на ДОВОС нормативни документи изобщо не е включен Закон за рибарството и аквакултурите и въздействието на ИП изобщо не е оценено с оглед ограниченията на този закон!**
36. Във връзка с предходната точка припомняме, че рибни проходи, осигуряващи миграцията на рибите и другите водни организми, както и задължението на собственика за поддържане на оптимално ниво в язовира през размножителния период на рибите, трябва да се предвидят в проекта, независимо че не са предписани като мерки за водното тяло в ПУРБ 2016-2021 на ИБР. Причината е, че тези изисквания се налагат от ЗРА и никой ПУРБ не може да отмени закон! Самите рибни проходи следва да се проектират съгласно приложение 3 към раздел 7 на ПУРБ 2016-2021 на ИБР.
37. Сеизмичната осигуреност на тунела и на стената не е гарантирана, в район с множество тектонски нарушения и разломи, в контактната зона между две планини. Специално за тунела приложимата нормативна уредба директно

забранява проектиране и строителство в райони с активни разломи. Тежко земетресение в района може да не се прояви никога, но може и да се прояви утре. Такива рискове не могат да бъдат поемани с оглед сигурността на населените места по поречието на река Яденица, независимо кой какво си мисли, че е доказал по изчисления. Дори цитираното ръководство на ICOLD препоръчва да се търси друго местоположение на стената в такива случаи.

38. **Нещо повече - проектът нарушава изрични забрани на Наредба № РД-02-20-2/27.01.2012 за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони**, защото язовирната стена е разположена в скален масив, който е раздран от тектонски нарушения и разломи, в непосредствена близост до 30 /трийсет/ метра широк разлом, и защото микросеизмичното райониране е доказало максимално възможно ускорение на земната основа много по-голямо от 0.4g, тоест сеизмичен коефициент, който е значително по-голям от 0.4. Нарушени са чл.7, ал.2 и чл.171 - чл.172 от наредбата. Всеки от специалистите на Дирекция Управление на Водите може да потвърди това, ако се запознае с наредбата, която би следвало да познава! А оценката на въздействието върху околната среда трябва задължително да включва и рисковете за защитените зони и за сигурността на имуществото, живота и здравето на хората в населените места!
39. **Да се натовари поредица от разломи от едната страна с огромното тегло на стената на язовира и от пулсиращо натоварване от теглото на водата в езерото е много опасно! Само по себе си такова действие може да предизвика земетресение, след като язовирът се построи!**
40. Дори главният проектант на ПАВЕЦ Чаира е възразявал срещу строителството на язовира, поради рисковете за сигурността. Считаме, че ако все пак процедурата продължи, на основата на сеизмичния риск, е необходимо проектът да бъде изследван от НЕСУТРП към МРРБ, който да оцени допустимо ли е да се нарушават изрични забрани на нормите, свързани със сигурността на населените места. В експертния състав на НЕСУТРП да не се включват специалисти от ХТФ на УАСГ и от СВЕКО Енергопроект, защото в крайна сметка ще се оценява тяхната работа, тоест те са заинтересована страна. И за да не получим отговор, че такава практика няма, ето потвърждение на факта, че в НЕСУТРП се оценява сигурността на национално отговорни обекти:
<http://dams.reki.bg/uploads/Docs/Files/Zapoved-02-14-8471.pdf>
41. Във връзка с предходната точка, дори и да е провеждан някакъв експертен съвет в края на миналия век или в началото на настоящия, оттогава е минало прекалено много време, проектът е променен, а и, както се казва на много места във всички документи на ICOLD, познанието относно сеизмичната сигурност на язовирите непрекъснато се развива, на базата на натрупан опит от вече състояли се аварии при земетресения. Тоест общността на експертите по сеизмичен риск и самите ние сега знаем много повече, отколкото в началото на века, въпреки че за авторите проекта и на ДОВОС не сме чак толкова сигурни, по-скоро изобщо не сме, или още по-точно - сигурни сме в обратното.
42. Изобщо не са предвидени никакви мерки по отношение сигурността на сградите по главната улица на с.Големо Белово. Голяма част от тях са в лошо техническо състояние и ще бъдат непоправимо увредени от преминаването на тежката строителна механизация и камионите за транспорт на строителните материали за изграждане на стената на новия

язовир. Авария и срутване на някоя къща може да доведе до жертви, включително на деца.

43. Считаме за доказано, че новият язовир ще се строи с основна цел - регулиране на енергийната система "надолу", тоест за да се харчи токът на бъдещите ВЕИ. Основният въпрос е - защо ще харчим пари за нов язовир, за да харчим скъпия ток на тия бъдещи ВЕИ? Защо просто не спрем да ги правим тия бъдещи неконтролируеми ВЕИ, при положение че базовите мощности не могат да бъдат изключени по една или друга причина??? Поне докато не се открие по-добър начин за акумулиране на енергията от ВЕИ, отколкото е чрез ПАВЕЦ. Такива начини вече се разработват, а някои даже са пуснати в експлоатация.
44. По съотношението - полезен обем на водата в язовира към обем на стената - язовир Яденица е най-глупавия язовир в света от гледна точка на икономическа ефективност.
45. От същата гледна точка, по съотношението на използваемия към неизползваемия обем, язовир Яденица е най-глупавия в Галактиката. Само НЕК ЕАД може да осъществява такова ИП, с подкрепата на национални експерти по хидротехника и екология. Този въпрос и предходния въобще не са маловажни, защото за прищевките на НЕК ще плащаме всички ние - цялото общество, заедно с най-бедните бабички, а няма да плаща НЕК!
46. Обаче най-важната необявена цел на новия язовир е пак да бъдат изхарчени огромни обществени средства, за да може да се разделят между участниците в строежа на всички явни и неявни нива. Иначе какво щяха сега да правят проектантите, консултантите и пр., включително и авторите на ДОВОС/ДОСВ например. Точно както стана с деривация Джерман - Скакавица и както стана с язовир Цанков камък, при проектирането и изграждането на който се наложи дори да се разгледат философските аспекти срещу съответно скромно възнаграждение, за да се подпомогне хидротехническата мисъл у нас, която винаги се нуждае от помощ. Имайки предвид доказания размер на споменатото възнаграждение, стойността на сегашното ново проектиране и изявленията на водещи представители на хидротехническата мисъл за значимостта и приноса на философската мисъл в проекта Цанков Камък, сега намираме, че липсата на оценка от този ъгъл е най-недопустимия пропуск в цялостния нов проект. Не можем да пристъпим към осмисляне на "частното", преди да сме осъзнали "всеобщото" - нали така беше казал един идеолог на електрификацията?

Уважаеми господин Димов,

Качеството на разглежданите тук ДОВОС/ДОСВ е толкова ниско по една проста причина - за всички такива доклади у нас инвеститорът плаща на експертите за мъките да доказват недокауемото. Понеже по-голямата част от експертите по биоразнообразие не са склонни да си кривят душите, затова всички доклади се пишат от едни и същи хора и винаги са положителни, когато стане дума за големи обекти. Системата с тия доклади е дълбоко порочна и само МОСВ продължава да разчита на нея и да вярва, че тя върши работа. За целия останал разумен свят - когато се каже че ще има ОВОС или ОСВ за

даден проект, това просто значи, че предстои поредната измама и поредното ликвидиране на част от природата. Следователно системата трябва да се промени! Разгледаните доклади са христоматиен пример, с какъвто дори и ние не се бяхме сблъскали досега, а сме виждали всичко възможно.

Надяваме се да приемете предложението МОСВ да провери какви са ефектите от техни оценки за река Лом и деривация Джерман Скакавица и да им се потърси отговорност на основание чл.11, ал.8 от Наредбата за ОВОС!

В конкретния случай, за поредната тяхна лъжа отново подчертаваме, че в река Яденица, която ще бъде хваната изцяло от язовира и ще се изпускат едни мижави 80л/сек под него, на която остават да пресушават притоците напълно поне **14 /четиринадесет/** действащи водохващания на течащи реки и още поне десетина дренажни водохващания на всяко пресъхващо дърво, и на която река, непосредствено над защитената зона Яденица, има язовир със 110 метра висока стена и 315 метра корона, а непосредствено под защитената зона ще има чисто нов ВЕЦ, **как е възможно да не настъпи увреждане на предмета на опазване в защитената зона и няма да има отрицателно въздействие върху околната среда?** Въпреки хидроморфологичния натиск, който на практика пресушава реката постоянно целогодишно, въпреки че преносът на седименти е напълно блокиран, че миграцията на рибите по притоците е абсолютно невъзможна и въпреки че ще бъде пуснат да тече единственият замърсен приток? И няма да има кумулативен ефект?

Какво тогава ще предизвика увреждане и/или кумулативен ефект? Може би ядрен взрив, а може би и ядрен взрив няма да може? Настояваме "учените", заедно с всички съучастници от "компетентните" органи, да бъдат проверени от Инспектората на МОСВ и случаят да бъде предаден на прокуратурата за разследване!

Нещо повече - припомняме Ви, че в доклада за ОВОС пише, че ручеен рак не е наличен, а в доклада по ОСВ пише, че е наличен. Тия хора дори не помнят къде - какво са лъгали, за да си го оправят навсякъде.

И още нещо все пак - в докладите от периода 1995-1996г. пише, че "екологичният" отток е 20л/сек, в новите доклади пише, че е 80л/сек - определени и в двата случая с "научни" методи.

В анализа за обосноваване на изключението в ПУРБ пише, че при водохващането на МВЕЦ Яденица $Q_{95\%}$ *отговаря на размера на естествения отток на реката преди 60-70 години на миналия век (преди изграждане на канал "Яденица")* - този анализ е написан пак от същите хора.

От своя страна БДИБР декларира, че при МВЕЦ Яденица $Q_{95\%}$ е само **35л/сек** при мястото на водовземането на МВЕЦ Яденица - единадесет километра и четиринадесет притока под язовира - където $Q_{95\%}$ е беше **80 л/сек**, според ДОВОС на язовира.

И от своя страна, в доклада по ОСВ на МВЕЦ Яденица пише, че "екологичният" отток под язовир Яденица ще е **1.4 кубически метра**, а не 80 литра в секунда!

Изглежда че тия хора дори не ги интересува кой къде и какво е лъгал от "научните" екипи преди тях! По този начин се е образувал смехотворен микс от кумулативни лъжи и екипите на "компетентния" орган упорито гълтат ли гълтат измамите - затова думите ОВОС/ОСВ отдавна са мръсни думи у нас!

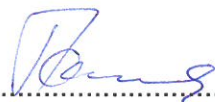
Що се отнася до самите ДОВОС/ДОСВ за язовир Яденица, на основата на всички показани пропуски, неточности, неистини, груби грешки и директни нарушения на законодателството, допуснати в проекта и в разгледаните тук оценки на неговото въздействие, **Ви призоваваме да прекратите процедурата** по съгласуване и одобряване на ДОВОС и ДОСВ за проект Язовир Яденица, защото той ще е поредното нарушение на законите от страна на НЕК ЕАД, срещу хората и природата на тази страна!

Призоваваме Ви и да вземете необходимите мерки за привеждане на водохващанията по всички реки на деривационните канали на хидровъзел Белмекен-Сестримо-ПАВЕЦ Чаира в съответствие с изискванията и ограниченията на ЗВ и ЗРА!

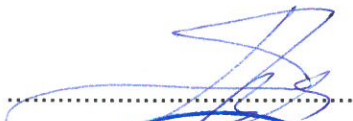
По отношение на сеизмичната неосигуреност на ИП и забраните в действащата нормативна уредба, предупреждаваме, че ако не прекрати процедурата, компетентният орган поема изключителен риск, носи изключителна отговорност и на всичко отгоре е предупрежден за това! **Сеизмичният риск е много по-голям, отколкото за тунела в Кресна, защото самият язовир може да предизвика резки движения в Яденишкия разлом!**

Предварително благодарим за разбирането и съдействието:

Съставили:

.....

/хидробиолог Пенчо Пандев /

.....

/ инж. Димитър Куманов /

БАЛКАНКА

Дата 19.06.2017г.

Лице за контакти:

Димитър Куманов - София, ж.к.Стрелбище, бл.8, вх.Д, ап.87

Тел.0887 931 241, dkoumanov@abv.bg